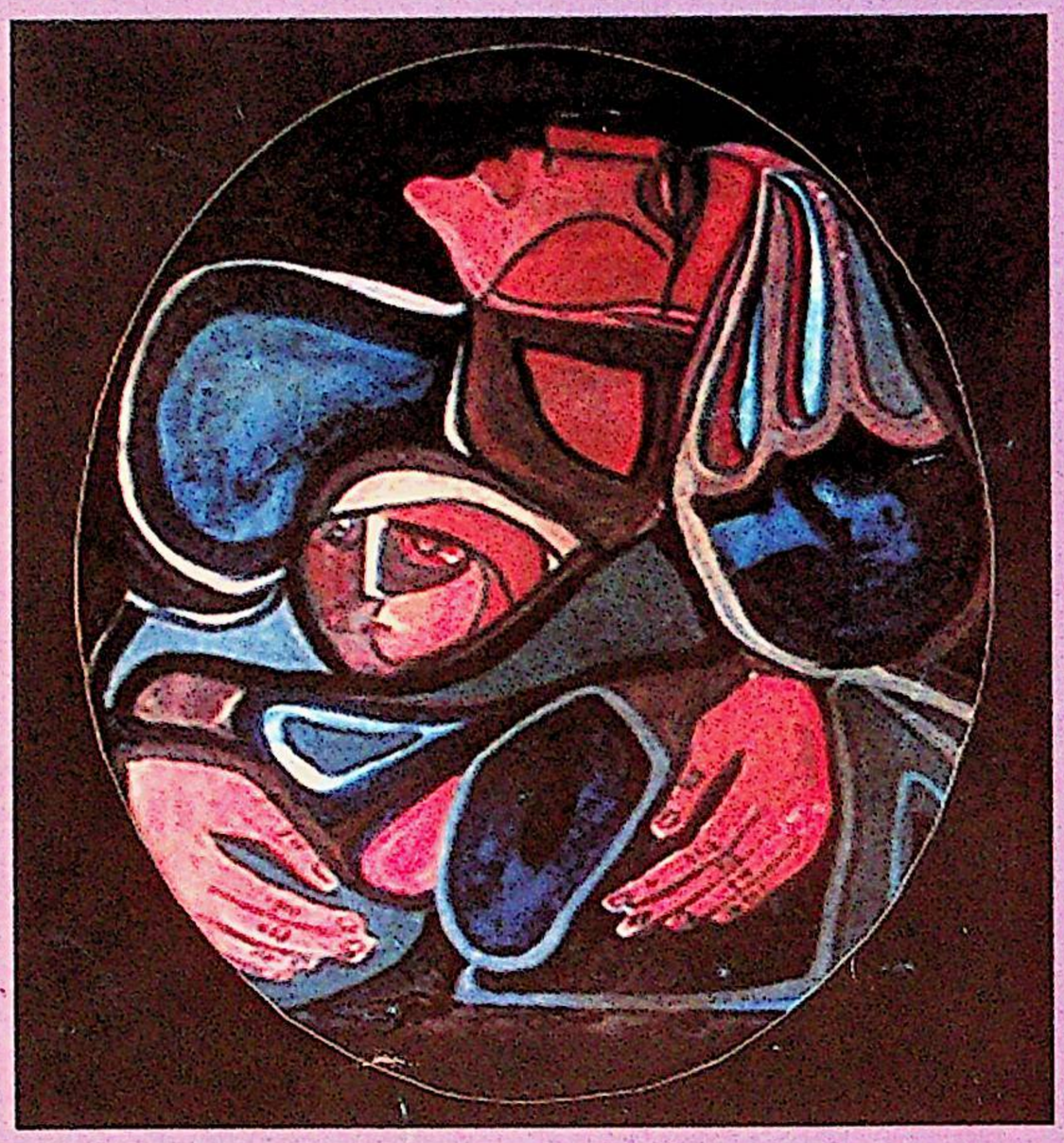
www.arsivakurdi.org

Jiştar

Kadın Dergisi

Küresel bir mevzu HAMİYET ÇELEBİ

Yürüdüm olmadı NAZMİYE HALVAŞİ

Umursadığım insanlara FERDA CEMİLOĞLU

Kapı ardına itilen kadın GÜLFER GÜÇLÜ

Sahip olmak ya da olmak ÜMİT USLAN

Kasım - Aralık 2003 SAYI: 1

www.arsivakurdi.org

İştar Kadın Dergisi

Kasım-Aralık 2003
İki ayda bir çıkar

Sahibi Ve
Genel Yayın Yönetmeni
Av. Hamiyet Çelebi İzol

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Av. Ayşe Aslan Petekkaya

Yayının yönetim yeri
Aliemiri 4. sok. Kader apt.
No:3/11 Diyarbakır

Telefon/Faks
0 412 2244331

e-posta
istarkadindergisi@hotmail.com

Abonelik
6 aylık 12.000.000 TL
1 yıllık 24.000.000 TL

Baskı
Söz Gazetecilik Yay. San. A.Ş.
Adres: Azizmahmutoğulları cad.
Altındağ-1 Apt.
Yenişehir / DİYARBAKIR
Tel: (0 412) 224 87 00 (3 Hat)

Grafiker
A.Samet ÖZER

Hesap No
Hamiyet İzol
Türkiye İş Bankası
8300 1512065

Yayın Kurulu
Handan
Ayşe
Sultan
Zelal
Hamiyet

(Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.)

✔ Merhaba 2
✔ Neden İştar? 3
✔ Küresel Bir Mevzu 5
✔ Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi 8
✔ Nijerya'dan Dünya Gündemine..... 10
✔ Yürüdüm Olmadı..... 11
✔ Şiddetin Gölgesinde Kadın... 12
✔ Su, Toprak ve Ateşin Öyküsü... 14
✔ Zorla Jinekolojik Muayene Olamaz..... 16
✔ Kadın + Erkek = İnsan 17
✔ Haydi Kızlar Okula !..... 18
✔ Kadın Eğitimi Üzerine 21
✔ Kadın Kadına Düşman..... 22
✔ Umursadığım İnsanlara..... 24
✔ Kapı Ardına İtilen Kadın..... 25
✔ Kadınların İsveç'i..... 27
✔ Kadın-Başörtü-Yasak!..... 28
✔ Gökçek'e Birkaç Söz 30
✔ Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri..... 31
✔ Masum Değiliz..... 32
✔ Nesrin Berwari 34
✔ Kadın 35
✔ Bir Yıldız Daha Kaydı 36
✔ Tarihin Loş Dehlizlerinde 37
✔ Gülümseten Kadın Mitosları..... 38
✔ Toplum = Erkek 39
✔ Sahip Olmak Ya da olmak 40
✔ Gebelik ve Beslenme 42
✔ Kadın Hukuku 44
✔ Kadınlar İçin Sözlük 46
✔ Kadınların Andı 47

...ve haberler, şiirler...

www.arsivakurdi.org

Merhaba

İştar'ın ilk sayısıyla sizlerle buluşuyor olmanın heyecanını yaşıyoruz. Dünya üzerindeki tüm kadınların yaşamlarında derin izler bırakan "kadın sorunu" gibi evrensel bir soruna yazın alanında, yerel bir müdahalede bulunmak, Dünya kadın mücadelesine Diyarbakır'dan da omuz vermek bizler için kaçınılmaz bir ihtiyaç. Yaşamlarımız üzerinde kurgulanan düzene karşı çıkmamak, yüzyılların bilinçlerde oluşturduğu tortularla mücadele etmemek var olana, dayatılana tabi olmak anlamına geliyor. İşte bu yüzden İştar, "bize-tüm kadınlara- rağmen" oluşturulan, dışımızdaki dünyaya bir müdahale, bir karşı duruştur.

Medeniyetler beşiği Mezopçotamya'nın bir parçasında yaşıyoruz. Mezopotamya'nın her karışını kendimizden, kendimizi de Mezopotamya'dan sayıyoruz. Dergimizi isimlendirirken bu yaklaşımımız ilham kaynağımız oldu. Diğer taraftan tarihin kuytuluklarına madem mitoloji ışık veriyor; o zaman tarihin en karanlıkta kalmış yüzü olan kadınları da bu ışıkla gün yüzüne çıkarabiliriz dedik. İştar ismini de tercih etmemizin nedeni bu oldu.

Bir taraftan göklere yükseltilirken, diğer taraftan en acımasız değer yargılarıyla yerin dibine batırılan bir sembol olarak keşfettik İştar'ı. Kadınların taptığı, O'nun şerefine şaraplar içip, O'na adaklar adadıkları, güzelliği dillere destan, istekleri uğruna savaşmaktan kaçınmayan, aşk ve savaş tanrıçası İştar. Kadınlık Tanrıçası olarak da bilinir.

"Hayat" dedik; "Kendini yok saymadan ama bir bütün dünyayı da kucaklayabilmek ise eğer ona sahip olmanın tek yolu tüm ayak bağlarıyla savaşmaktır". Bu yüzdendir ki yaşamlarımızın bir yüzü aşksa diğer yüzü de savaşmaktır. İşte Tanrıça İştar'ı bu yüzden çok sevdik ve kendimize yakın bulduk.

Oldukça sınırlı imkanlarla sizlere ulaşıyoruz. Teknik donanımdan yoksunuz. Yazmanın, çizmenin toplumumuzda pek de rağbet görmeyen bir uğraş olmasının yanında, kadın kalemlerinin eksikliği, işimizi güçleştiren temel problemler. Ancak gördük ki; isteyince ve verili durumu zorlayınca, hiçbir şey kader olarak kalmıyor. Sessiz çoğunluk içinden daha bir yığın kalemin çıkacağı inancı taşıyoruz bu yüzden. Göle bir taş attık! Dalgaların, gölün her tarafına yayılmaya başladığını şimdiden görmek bile ne kadar iyi bir iş yaptığımızı gösteriyor bize.

Biliyorsunuz 25 Kasım, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Dayanışma Günü. Gündemimiz tüm kadınların muzdarip olduğu bu konuyla yoğruldu. Konu sıkıntısı çekeriz sanıyorduk. Yanılmışız, elimizi nereye attıysak, kalemimizi nereye dokundurmaya çalıştıysak hep kadınların maruz kaldıkları şiddetle karşılaştık. Mardin'den Nijerya'nın Katsinka Eyaletine oradan İsveç'e kadınların maruz kaldığı hep benzer şeyler olmuş.

İlk yazımız bizi anlatan bir yazı. "Neden İştar? Nasıl bir İştar?"sorularına cevap aramaya çalışıyoruz.

Kadınlar sadece bu coğrafyada acılar içinde kıvranmıyor. Gün yok ki dünyanın herhangi bir yerinde acı çekmeyen bir kadın olmasın. Nijerya'lı Emine Lawal'ın hikayesine ve Emine Lawal'a dayanışma elini uzatan Recme Karşı Uluslararası Komite Türkiye Temsilcisi Nazmiye Halvaşi'nin İştar için hazırladığı yazıya da yer verdik.

Üniversitelerin açılmasıyla öğrenciler ile üniversite idaresinin türban gerilimi yine gündeme geldi. Kadınların sosyal hayatta yer almaları zaten sınırlı. Bir de kadınların çeşitli nedenlerle bu alandan uzaklaştırılması çabası, kadınları dört duvar arasına "geri" göndermekten başka bir işe yaramamakta. Oysa ki kadınların, hiçbir kısıtlamaya maruz kalmadan, aksine desteklenerek hayatın her alanına aktif katılımı sağlanmalı. Kadınların örtünmesi meselesine feminist bir eleştiri getirmek elbette ki mümkün. Ancak kadınlar içinde bir kesimin böylesine ızdıraplarla haşir neşir olmasına gönlümüz açıkçası elvermiyor. Leyla türban meselesinden dolayı çok acılar çekmiş bir genç kız. Yazısı bir de o cephedeki kadınların sesini ulaştırıyor bize.

Dergimizin yayın çizgisini belirlerken en çok tartıştığımız konulardan biri de erkeklerin İştar'da yazıp yazamayacakları oldu. Prensipte kadın dergisinde, sadece kadınların yazması gerektiğine karar verdik. Ancak kadın sorununun erkek egemenliğiyle sıkı ilişkisi karşısında genel erkek düşüncelerinin dönüşüme, değişime uğraması gerekliliğini hissettik. Ümit Uslan, erkek gözüyle, erkeklerin kadına ve kadın sorununa yaklaşımlarının her sayıda farklı bir boyutunu yazacak bize. Ferda Cemiloğlu, Gülfer Güçlü,Seher Erol, Müjgan Güneri, Bawer, Tülay, Zahide, Zelal, Dicle Gül, Sultan...

Tümünün katkısıyla ne çok güçlendik... Her bir kalemi zevkle okuyacağınızı umuyoruz.

Şiirler, kitap tanıtımları, haberler...

Sizleri İştar'la başbaşa bırakmak en iyisi.

2 ay sonra tekrar buluşmak üzere.

Neden İştar?

Bir avuç gökyüzünün sarmaladığı evrende, küçücük yer kaplayan şu dünya üzerinde, kadının "yitik" olmadığı dönemlerin olduğunu bilmek bile, insana gözlerini, geleceğe umutla dikme enerji ve cesaretini veriyor. Bir ışık süzmesi gibi, insanın bilincine sızan tek şey oluveriyor o zaman "şimdinin" ne dünden bu güne genel geçer bir durum olduğu, ne de ebediyete değin durağan olacağı. Tarihin sayfalarında kadın izinin olduğu bilgisi bu yüzden aslında çok önemli. Geçmişin tüm şaşasına rağmen bu günün kadını neden yitik? Neden ikincil? Hayatı yeniden üretmede öncelikli misyona sahipken neden bu emeği görünmez? Kadınların yaşamdaki silikliği, ikincilliği, tebayeti düşünüldüğünde daha bir çok soruyla kıvranmamak ne mümkün! Bizleri Diyarbakır'da kadın dergisi çıkarmaya yönelten de bu sorular işte.

Uzunca yıllar şiddetin gölgesinde buğulanmış bir şehirde, üst üste birikmiş bir dolu sorun arasından, tutup "kadın sorununu" cımbızla çıkarmak, lüks gibi görünebilir. Doğrusu eğer; toplumsal olguların bir birlerini etkilemeyen, kuralsız ve tanımsız yaşanmışlıklar toplamı olduğuna inanıyor olsaydık, bizler de öyle düşünüyor olabilirdik. Ancak bir çok sorunun birbiriyle derinden olan bağlantısı ve çözümlenmesinde de her bir sorunun, kendi içsel dinamiklerince denklemleştirilmesi gereği, bilimsel bir yaklaşım olarak görünüyor bize. Bundan dolayıdır ki kadın sorununun, bu coğrafyada kangrene dönüşmüş bir dolu sorunla ve özel olarak da Kürt sorunu ile göbekten bağlılığına inanıyor ve kendi özgül çözümleri etrafında da düğümlendiğini biliyoruz. İşte İştar böyle bir ihtiyaca cevap arayışları içinde doğdu.

Biz, günümüze değin gelen patriyarkinin -ataerkilliğin-; kadınların erkekler karşısında ikincilleştirilmesi, ezilmesi serüveni olduğunu; bir sorun olarak iktidar olgusunu kadınlar aleyhine beslediğini; bu iktidar olma durumunun salt kamusal alanda değil, aile-ev yaşamında ve cinsiyet ilişkilerinin her biçiminde belirgin rol oynadığını düşünüyoruz. Ancak bu yargının "erkekliğe karşı olmak" ile ifadelendirilemeyeceğini; dahası bu sorunların salt erkek cinsiyetinden kaynaklı olmadığını -hatta kadınları 'da' zaman zaman kendi etki alanına aldığını- biliyoruz. Patriyarki; erkeğin doğal yapısında mevcut bir güç değil, aksine erkek egemenliğinin, üretim biçimi ile ilişkileri çerçevesinde hayatın kuramlaştırılmış bir tanımlaması olduğunu düşünüyoruz. Bu yüzden patriyarkiyi doğuran ve besleyen her türlü nedeni sorgulamayı, bunlarla mücadeleyi kadın kurtuluşunun koşullarından biri olarak görüyoruz.

Mevcut sistem, üretim ilişkileri ve toplumsal şekillendirilişi itibari ile bir avuç kesimin güdümünde. Güçlü, kurumsallaşmış bu yapı patriyarkal-ataerkil- yapının yeniden üretilmesine de yol açmakta ve kadın özgürlüğü için ayak bağı olmaktadır. Bu yapının ortadan kalkması ve ya zayıflaması patriyarkiyi güçten düşürecek, insanı bir bütün olarak kucaklayacak, yeni sosyal, siyasal, kültürel ilişkileri doğuracaktır. O yüzden; gerçek kadın kurtuluşuna gidecek yolda, sistemle kavgaya tutuşmamayı eksik bir öngörü olarak kabul etmekteyiz. Kadın özgürlüğü mücadelesi bu kavgayı da içinde barındırmalıdır bize göre.

Devlet yönetimlerinin siyasal yapısı ve yönetim anlayışları ile, kadın-erkek vatandaşlarının cinsiyet/güç dengesizliğinde kimin lehine konumlandığı realitesi, kadın sorununu bütünleyen diğer etmenler. Bu yüzden gerici, faşist, insan karşıtı yapılanmalar veya dönemler kadınların daha katmerli sorunlar yaşamasına yol açmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'de yaşayan her kadının ülkenin siyasal yapılanmasından, devlet yönetiminden yakından etkilendiği bir gerçektir. İnsan hak ve özgürlükleri ihlallerinin yoğun olduğu, vatandaşın devlet karşısında güçsüz, korumasız ve mağdur duruma düşürüldüğü bir yönetim anlayışı kadınların aleyhine olacaktır. Hiçbir etnik kimliğin yok sayılmadığı, düşüncenin evrensel ölçütler çerçevesinde ifade edilip, özgürce örgütlenebildiği özgürlükçü, demokratik bir Türkiye bizim için yaşamsal önemdedir. Bu gün Türkiye'nin girdiği mecra gelecek açısından olumlu, iyimser bir hava yaratıyorsa da, ortaya sergilenen somut, güncel pratikler umut kırıcıdır. Biz; kadın mücadelesinin

www.arsivistan.org

genel demokrasi ve özgürlük mücadelesinden bağımsız olmadığını düşünmekteyiz. Özgürlüklerden, demokrasiden, adil eşitlikten yana tarafız ve bu anlamda her türlü olumsuz gidişata muhalifiz. Diğer taraftan; ırk, sınıf ve diğer farklılıklar ne olursa olsun kadınların "kadın oldukları için" -etkisi, biçimi farklı olsa bile- ezildikleri, kadın özgürlüğü sorunsalının, tüm kadınlar için ortak bir öncelik olduğu, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin dünyanın her yerinde aynı zeminde boy verdiğini bir önel olarak kabul ediyoruz. Dolayısı ile her sınıftan, ulustan, sosyal katmandan kadınlar arasındaki dayanışmanın, güç birliğinin kaçınılmazlığına inanıyoruz.

Kadın sorununun yakıcılığı karşısında siyasi arena da bu konuya kayıtsız değil. Ne var ki sorunun siyasi partilerde ele alınışı gerek program, gerekse de pratiksel yaklaşım düzeyinde günü kotarmaktan öte değildir. Bütünlükçü ve çözümleyici perspektiften uzak olan, pragmatist, günü birlik politikaların hedefi daha çok oy potansiyelini genişletmek ve aktiviteyi kadın emeğine dayanarak geliştirmektir. Siyasi arenada yer alan kadınların bu gidişat karşısında sorgulayıcı, dönüştürücü bir güce sahip olmamaları veya bu gidişata karşı durmamaları da bir gerçekliktir. Esasta yönetim mekanizmalarındaki erkek hakimiyeti kadın sorununa duyarlı, bilinçli kadınlar için de fazla şans yaratmamaktadır. Biz, bu gerçekliğin de beslediği bir öngörüyle kadın sorununun bağımsız kulvarlarda örgütlenmesi gerektiğinde hemfikiriz. Kadın sorununun gündemleşmesi ve erkek egemen zihniyetin kırılmaya uğraması açısından da bu kurumlarda "birey" olarak çalışmaya karşı değiliz. Ama sorunun bu kurumlarla özdeşleştirilmesi, bu alanlarla sınırlanması ve bu alanların kadın sorununun önüne bir set olarak konulmasını doğru bulmuyoruz. Esas olanın kadın özgürlük mücadelesinin "bağımsız örgütlülüğü" olduğuna inanıyoruz. Geleceğimizi kendi özgür politikalarımızla ve kendi kadın siyasetimizle örgütleyebileceğimize inanıyoruz.

Dünyanın şimdiki durumundan memnun değiliz. Bu yüzden, sosyal, siyasal ve kültürel hayatın, bilimin, hukukun, felsefenin kısacası insana dair olan her türlü görüngünün yeniden tanımlanması gereğini hissediyoruz. Bu yeniden tanımlama "insan" eksenliyken, şimdiye değin yok sayılan, silikleştirilen, hayatın dışına itilmeye çalışılan kadına alternatif -varlığını ortaya koyan, "ben" olgusu güçlü ve biçimli, etkin - "yeni kadın" kimlikli müdahaleyle mümkün olacağını düşünüyoruz. Diğer taraftan "kadın özgürlük felsefesini" bir teoriler yığını halinde bırakmayı, sorunlar içinde inim inim inleyen kadına somut çözümler üretemeyeceğini de görüyoruz. Sadece pratik politikalarla bütünlenen bir özgürlük felsefesi aktif, devingen ve dönüştürücü bir misyon yükümlenir. Politikaya, siyasete, sosyal, kültürel hayata, ekonomiye feminen teorik ve pratik müdahale kadın özgürlük teorilerinin temel prensipleridir bize göre. Bu inancımızdan ötürüdür ki İştar kadın özgürlük felsefesinin biz tarafından pratik bir dışa vurumudur.

İşte tüm bunlar dolayısıyla biz İştar;

✔ Erkek egemenliği'ne -ataerkil sisteme- karşıyız.

✔ Sistemin biçimlendirdiği erkek egemen ahlakın, kültürün, siyasetin, hukukun, dinin sorgulanması gerektiğine inanıyoruz.

✔ Hayatın yeniden yorumlanarak, görmezden gelinen kadının, insanlık aleminde hak ettiği onurlu yere oturtulması gereğini hissediyoruz.

✔ Tek tek erkekleri mücadele edilmesi gereken "rakiplerimiz" olarak algılamıyor, ancak kadını köleleştiren, kendine tabi kılan, emeğine oturan "erkeklik kültürüne" tavizsiz karşı duruş içindeyiz.

✔ Dünyanın ezilenler lehine değişmesinin kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğunu tespit ediyoruz. Bu ihtiyacı hisseden tüm çevrelerle dayanışma ve güç birliğine hayati bir önem atfediyoruz.

✔ Kadın sorununun evrensel bir sorun olduğunu kabul ediyoruz. Tabi olduğu sınıfı, ırkı, ulusu, sosyal katmanı ne olursa olsun tüm kadınların bu sorun çerçevesinde çıkarlarının ortak olduğuna inanıyoruz.

✔ Kadın sorununun zamana, yaşanılan coğrafyalara, dahil olunan ulus, sosyal grup ya da sınıflara özgü olarak farklı deneyimlere yol açtığını; bu deneyimlerin kendi gerçeklikleri içinde kabul edilmesi, bu kabul edişin ayrı mücadele yöntem ve örgütlülükleri de kapsaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu açıdan Kürt Kadınlarının yaşadığı deneyimlerin sağduyulu bir duyarlılıkla gözetilmesi ve özgünlükleriyle beraber kabul edilmesini Kadın Özgürlük Felsefesinin gereği olarak görüyoruz.

✔ Yerelitemizde - ve Türkiye'de- iktidarın yönetim anlayışı ile siyasal felsefesinin kadın sorununu katmerleştirdiğini biliyoruz. Ülkenin gündemindeki sorunların militarist yöntemlerle bastırılmasını -en çok kadınların hayatlarını etkilediği öngörüsüyle de- kabul edilmez görüyoruz. Demokratik, sosyal, hukuk devleti anlayışının hakim olduğu, adil, eşitlikçi, özgürlüklere saygılı bir Türkiye'nin özelde yöre kadınının, genelde Türkiye'de yaşayan tüm kadınların yaşamlarını olumlu yönde rahatlatacağını düşünüyoruz. Bu yüzden ülke yönetimine yönelik böyle bir beklenti içindeyiz ve tümünü inatla talep ediyoruz.

✔ Siyasi her türlü kurum, kuruluş ve görüşten, erkten ve erkeklerden bağımsız olmayı hayati bir mesele olarak algılıyoruz.

Hedeflerimiz büyük. Ancak sorunlar yumağı hayatlarımızın değişmesi gerektiği de acil bir ihtiyaç. Dışımızda, bize rağmen kurgulanmış dünyaya feminen bir müdahale şart. İşte İştar bizim açımızdan bu müdahalenin bir gereği olarak dünyaya geldi.

Küresel bir mevzu: Şiddet her kadının güncesindedir!

Hamiyet ÇELEBİ

Hangi tümceyle başlamalı ki, Havva'dan beşikteki körpecik kıza değin kadın güncesine birer karabasan gibi çöreklenmiş acılar eksiksiz dillenebilsin? Peki hangi dili tercih etmeli bu tümceyi kurarken? Almanca, İtalyanca, Flemenkçe, İngilizce, Arapça, Hintçe? Kürtçe mi kurmalı her bir kadının hayatını hazin bir öyküye çeviren kederi? Türkçe mi anlatmalı? Yoksa tüm dillerden mi yazmalı? Yetecek midir insanlığın yarısını dertten derde süren, acıdan acıya savuran o melanetli olguyu anlatmaya? Olgu diyoruz; çünkü bir iki vakaya konu olacak küçük yaşanmışlıklar değil bunlar.

Şiddetten bahs ediyoruz: Dünyanın şiddetin her biçimine teslim olmuş görüntüsü içinden en yaygın ve en sessiz sedasız yaşanan biçiminden, kadına karşı şiddetten. Kim itiraz edebilir ki çatısı kurulmuş, duvarları örülmüş her mekanda bu olgunun öyle veya böyle yaşanıyor olduğuna? Geçtik çatıları kurulmuş duvarlar arasında yaşananlardan, ulu orta, her kesin gözleri önünde yaşanan, yaşatılan o pervasızlık inkar edilebilecek çapta mı? Her evin, işyerinin, adım adım her sokağın, herhangi bir gerekçeyle alınan her gözaltının özne kadın olunca anlamı çok özgündür. Gözlerden kim ırak tutabilir ki bunu?

Kadın hayatlarına sinmiş şiddet çok geniş bir yelpazeyi barındırır bünyesinde. Fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik olarak biçimden biçime girer: Aile içinde, evlilikte ırza geçme, ensest ilişki geliştirme, kız çocuklarını küçük yaşta evlendirme, zorla evlendirilme, toplumda cinsel taciz, tecavüz, gelenek ve göreneklerden kaynaklanan, öldürülmeyi de içeren en geri uygulamalar ya da devletin ilişkili olduğu en bilinen biçimiyle gözaltılarda taciz ve tecavüzler... Saymakla bitmez! Biçimi ne olursa olsun güçlünün güçsüze iktidarını kabul ettirmek, bu iktidarı sürekli kılmak ve pekiştirmek işleviyle başvurulan bir yöntem olduğu açık.

Kadına yönelik şiddetin uluslar arası en kabul edilir tanımı da bu biçimleri teyit ediyor. Tanım Birleşmiş Milletler'in Pekin'de 1995'in Eylül'ünde yapılan 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonundan yola çıkılarak kurulmuş. Denilmektedir ki " kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesi veya acı çekmesi ile sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet"tir. Demek ki; yerine göre, bir söz, bir tehdit, herhangi bir şeyden mahrum bırakma da şiddetin içeriği olabiliyor.

Sayısal veriler ise durumun vehametini sergiliyor ortaya. Bu bağlamdaki tüm sayılar bizi kadınların en temel insan hak ve özgürlüklerin ihlalinde bile mağdurların en başında geldiğine götürmektedir . Birleşmiş Milletler verileri; Dünya üstündeki her 3 kadından mutlaka birisinin öncelikle tanıdıkları tarafından şiddete maruz kaldığını, cinsel ilişkiye zorlandığını ya da tacize uğradığını bulguluyor. Şiddet gebelik sırasında bile kadının yakasını bırakmıyor; her dört kadından birisi gebelik döneminde tacize uğruyor. Dünyada yılda 2 milyon kız çocuğunun sünnet edildiği ve en az 100 milyondan fazla kadının sünnet tehdidi altında olduğu, yaşları 5 ila 15 arasında değişen 2 milyon çocuk ve yaklaşık 4 milyon kadının fuhuşa zorlandığı ya da satıldığı, 5 bin kadının "namus" uğruna can verdiği, anne sağlığının kötü olması nedeniyle yılda 8 milyon bebeğin ya ölü doğduğu ya da doğumdan kısa süre sonra öldüğü, yılda 50 milyon kürtaj yapılırken bunların 20 milyonunun sağlıksız koşullarda gerçekleştirildiği, 78 bin kadının kürtaj dolayısıyla öldüğü, milyonlarca kadının da sağlıksız kürtaj nedeniyle ciddi rahatsızlıklarla boğuşmak durumunda kaldığı, gelişmekte olan ülkelerde her yıl 500 bin anne ölürken doğumların sadece yüzde 53'üne sağlık personelinin yardımcı olduğu, gene bu ülkelerde her yıl 52.4 milyon kadının sağlık hizmetlerine ulaşamadığı, doğum yapan kadınların yüzde 30'u yani 38 milyon kadının doğum öncesi hiçbir bakım hizmeti alamadığı bulguları da veri olarak sıralananlar arasında. Küresel düzeyde kadına yönelik şiddet özellikle ekonomik, siyasal ve etnik sorunlarla eklemlenip, son 20 yılda da biçimde çeşitlenerek tırmanmakta.

Kadınlara şiddetin salt bireyler arası ilişkilerle sınırlı kalmadığı da bir diğer gerçeklik. Bu anlamda devletlerin hem yasal düzeyde ki cinsiyetçi yaklaşımları hem de uygulamada militarist politikaları tercih etmeleri kadınları mağdur eden önemli olgular arasında. Özellikle olağanüstü hal dönemleri ve savaş hallerinde kadınların yaşadıkları cinsel taciz ve tecavüzler had safhalara ulaşmakta. Nitekim Uluslararası Af Örgütü'nün tespit ettiği tüm savaşlarda kadınlara cinsel taciz ve tecavüz uygulanmış. Uluslararası yargı birimlerine devlet kaynaklı şiddet gerekçeli yapılan kadın başvuruları da bunu doğrulamakta. Dünya ülkeleri arasında Türkiye'nin çizdiği portre de umut kırıcı:

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSS) ile Kadının Sosyal Hayatını Araştırma ve İnceleme Derneği (KASAİD) verilerinden derleme yaparsak, Türkiye, dayak konusunda yüzde 58'lik oranla, Bangladeş (yüzde 47), Etiyopya (yüzde 45), Hindistan (yüzde 40) ve Mısır'ın (yüzde 34) önünde yer alıyor. Türkiye kadını en çok babalarından, kardeşlerinden, eş ve sevgililerinden dayak yiyiyor, hakarete, aşağılanmaya,- kimi zaman ölümle sonuçlanan- envai türden şiddete maruz kalıyor. Kadınların yüzde 79'u fiziksel şiddete, yüzde 52'si sözel şiddete, yüzde 29'u duygusal şiddete, yüzde 18'i ekonomik şiddete konu oluyor. Türkiye'de üniversiteli kadınların yüzde 73'ü, gecekonduda yaşayan kadınların yüzde 90'ı evliliklerinin ilk üç yılında şiddetle tanışıyor. Erkeklerin yüzde 23'ü de eşine 'tecavüz' ediyor. Son bir yılda Türkiye'de eşini döven erkek sayısı 1.5 milyon. Şiddet salt az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere mahsus değil kuşkusuz. Örneğin Pakistan'da ev kadınlarının yüzde 99'unun eşinden dayak yediğini, ABD'de her yıl 4 bin kadının dövülerek öldürülüp, her 15 dakikada 1 kadına tecavüz edildiğini, Fransa'da 18 yaşın üzerinde 1,5 milyon kadının koca kurbanı olduğunu, her ay 6 kadının, kocası tarafından öldürüldüğünü, on kadından birinin fiziki veya psikolojik şiddete maruz kaldığını düşünürsek Türkiye'deki tabloya hayatın pek de yabancı olmadığı çıkacaktır ortaya. Ne var ki Türkiye'nin kadına yönelik şiddette tutulan çetelesi daha kabarıktır. İstikrarsız siyasi ortam, yalpalayan ekonomik hayat faturasını daha çok kadına kesmiştir çünkü. Çarpıklık en başta ülke yönetiminde tercih edilen yöntemlerde ortaya çıkmaktadır.

Ülkenin bölgeleri arasındaki ekonomik, sosyal, toplumsal uçurum bu politikaların birer görüntüsüdür yalnızca. Kadınlar ise genel yapı içinde paylarına düşeni fazlasıyla almaktadır. Özellikle Kürt Sorunu bağlamında askeri yöntemlerin bir çözüm olarak görülmesi, çoğunlukta Kürtlerin yaşadığı bölgelerin uzunca yıllar olağanüstü hal rejimiyle yönetilmesi insan hak ve özgürlüklerin ilk elden askıya alınması kadınlara da yansıdı. Göz altına alınmalarda, köy baskınlarında, cezaevlerinde kamu görevlilerince kadınlara cinsiyetleri temelinde akıl almaz uygulamalar yapıldı. Bu süreç içinde cinsel taciz ve tecavüzler gerekçeli bir yığın dosya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gitti. Bunlardan bazıları devam etmekte, bazıları da Türkiye aleyhine karara bağlandı. Kamu görevlilerinin ilişkili olduğu bu tip vakalar kadınların kamusal alanda da güvence altında olmadığının bir kanıtı olarak durmakta karşımızda. Militarist politikalar yansımalarını ekonomik, sosyal, kültürel hayatta da gösterdi. Çözülemeyen feodal yapıda gelenek ve göreneklerin ağır gölgesi hep kadınların üstünde oldu. Göçlerle yerinden yurdundan olan halk sefalete gömüldü. İşsizlik bir çığ gibi büyüdü. Sosyal hayat felce uğradı. Kadınlar ise bu çarkta kemiklerine dek ezildi. Şiddetin envai türünü tattı ve çaresiz bir hayata batlanıp kaldı. Hukuksal bağlamda ve hukukun hayata geçirilmesinde de kadınların gözetilmediği bir Türkiye göze çarpmaktadır. Örneğin, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuş ama yıllarca personel yasası çıkartılmamıştır.

Türk Ceza Kanunu aile fertlerine uygulanan şiddet için özel maddeler koymuş ve bu şiddeti uygulayana ceza artırımı getirmiştir ama karısının bel kemiğini üç yerden kıran bir koca için verilen ceza ağırlaştırıcı nedenlerle birlikte paraya çevrilebilmekte ve fail komik rakamlı bir sonuçla mahkumiyet giyebilmektedir.

Bağımsız bir birey olarak bile kabul edilmeyen kadın, ailenin bir parçası görülmekte, ona yönelik cinsel şiddeti kapsayan suçlar "genel ahlak ve aileye karşı cürümler" kapsamında yer almaktadır. Yani kadın, ahlakın ve ailenin bir unsuru olarak görülmektedir. Dahası cinsel taciz, Türk Ceza Kanunu'nda yer almamakta, bunun yerine "sarkıntılık" fiilinin düzenlendiği TCK'nin 421. maddesi ortaya çıkan vakalara uygulanmakta. Tecavüz ise tanımlanmayan bir suç tipi olarak yer almakta. Irza tasaddi, eksik teşebbüs, tam teşebbüs, ırza geçme gibi tanımlarla geçiştirilmekte. Yargıtay bile kadına tecavüzü ayrıntılandırarak "erkek cinsel organının, kadın cinsel organına dühulu" olarak tanımlamaktadır. Bunun dışındaki fiilleri bu kapsamda ele almayarak, örneğin kadın vajinasına patlıcan veya şişenin sokulmasını tecavüz saymaya bilmektedir.

Özellikle bölgemizin ve Kürt kadınlarının muzdarip olduğu, yaşama haklarının elinden alındığı "namus cinayetleri"nin yaygın olmasına rağmen yasal yaklaşım alabildiğine güdük kalmaktadır.

Faillerinin iki, üç yıllık bir cezayla adeta paçayı sıyırdıkları bu suçta Türk Ceza Kanunu kapsamında caydırıcı bir yaptırım bulunmamakta.

Ve daha bir dolu cinsiyetçi hükümler... Listeyi uzattıkça uzatabiliriz. Ancak sonuç olarak varacağımız sonuç aynıdır: O da; Türkiye'de kamusal, özel alan ayrımı gözetilmeksizin yaşamın her hücresinde kadının güvencede olmadığı, her an şiddet tehdidi altında yaşadığı gerçeğidir.

Şiddetin bir ahtapot gibi dünyayı sarması yanında olumlu gelişmelere de tanık gelmekteyiz. Kadınların kendilerine yönelik şiddete karşı verdikleri mücadele adım adım ilerlemekte, şiddete karşı durma bilinci gelişmektedir. Diğer taraftan Uluslararası Hukukun da artık kadına yönelik şiddete yaklaşımı daha belirginleşmektedir: Tecavüzün bir savaş suçu olduğu ve her savaşta kadınların adeta savaş ganimeti olarak görüldüğü gerçeği karşısında, Bosna ve Ruanda çatışmalarından sonra Birleşmiş Milletler konuya duyarsız kalmayıp "Savaş Suçları Tribünali"nde tecavüzü, ağır savaş suçu olarak yargılamıştır. İstanbul'da 1999'da toplanan "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Toplantıları" (AGİT) sonrasında imzaya açılan "İstanbul Şartı"nda da kadına yönelik şiddet, kayıtlara geçmiştir.

Hangi dilden yazarsak yazalım, hangi kelimelerden derlersek derleyelim kadın ve şiddet hep yan yana gelen iki kelime olur. Hayatın kendisiyle bile yüzleştiremediği basit ama bir o kadar da içinden çıkılmaz bir denklem gibidir bu gerçek. Hiçbir şeyin değiştiremeyeceği tek şey vardır bunların ışığında: Kadına yönelik şiddet erkek egemen sistemin bir ürünüdür. Ve bu sistem tüm yönleriyle sorgulanmadıkça bütünlükçü, çözümleyici sonuçlara varılması mümkün değildir. Etkin hak arama bilincinin geliştirilmesinde de bu kaçınılmazdır. Diğer taraftan şiddete karşı çıkmak aynı zamanda ezme-ezilme ilişkilerine, militarizme ve ırkçılığa da karşı çıkmakla eş anlamlıdır.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Dayanışma Günü

1960'ın 25 Kasım'ı. Ülkenin kuzey bölgesinde, bir uçurumun dibi. Uçurumun dibinde üç kadın cesedi. Ertesi günün gazeteleri üç kadının trafik kazasında öldüğünü yazar. Oysa gerçek bambaşkadır. Onlara önce tecavüz edilmiş sonra da işkenceyle öldürülmüşlerdir.

Vahşetin yaşandığı Dominik Cumhuriyeti'nde o yıllarda eli kanlı bir diktatörlük hakimdir. Trujillo diktatörlüğüdür bu. Halk baskılardan inim inim inlemektedir. Öte taraftan diktatörlükle amansız bir mücadele içindedir de.

Ülkenin Cibas bölgesinde, Salcedo'da Oio de Agua köyünde doğan üç kız kardeş (Mirabel Kardeşler) de bu amansız mücadelenin içindedir. Tek amaçları vardır: Trujillo diktatörlüğünü devirmek!

Kızkardeşlerden Maria Patria 1960 yılının Haziran'ında Cladestine Hareketi'ni kurar. Diğer ikisi de katılır bu harekete. Mirabel Kardeşler ülkelerinin siyasal bağımsızlığı ve özgürlüğü için artık daha örgütlü bir mücadelenin içindedir. Ancak bu, Diktatörlüğün gözünden kaçmaz. Defalarca göz altına alınır, sınırsız işkencelere uğrarlar. Diktatör Rafael Leonidas Trujillo bile onlardan ülkenin en tehlikeli düşmanları olarak bahseder. Tecavüz edilerek katledilmelerinin gerçek nedenidir bu.

İşte "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Dayanışma Günü" olarak atfedilen 25 Kasım, Minerva, Maria ve Terasa Patria Mirabel kız kardeşlerin ölüm günüdür. Bu gün ilk kez 1981 yılında Kolombiya'da ilan edildi. Daha sonra 1999 yılında Birleşmiş Milletler 25 Kasım'ın "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü" olarak benimsenmesini karar altına aldı.

www.arsivakurdi.org

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezi

Röportaj: İŞTAR

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezi koordinatörü Av. Zulal Erdoğan ile çalışmaları hakkında söyleştik. Söyleşiyi zevkle okuyacağınızı umuyoruz.

İştar: Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezi (KHDUM) Diyarbakır'da kadınlara yönelik çalışmalar yürüten sayılı kurumlardan biri. Çalışmalarınızı yakından takip ediyoruz. Okuyucularımızın merkezi daha yakından tanımaları için çalışmalarınızdan bize biraz söz eder misiniz? KHDUM ne zaman, hangi amaçla kuruldu?

Z. Erdoğan: Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezi 19 Mart 2003 tarihinde kuruldu. Yalnız şunu belirtmekte yarar var. KHDUM' dan önce Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu 1999 yılı Eylül ayında kurulmuştu ve merkez kurulana kadar komisyon faaliyette bulunuyordu. Komisyon faaliyette bulunduğu üç buçuk yıllık süreçte haftada bir gün nöbet tutmak suretiyle başvurucu kadınlara danışmanlık ve hukuksal destek sunmuş ve yasalardaki kadın aleyhine olan düzenlemelerin değiştirilmesi için mesleki çalışmalar yapmış, diğer kadın örgütlerinin yürüttüğü faaliyetlere katkıda bulunmuş ve TÜBAKKOM (Türkiye Baroları Kadın Hakları Komisyonları) Yürütme Kurulunda çalışmalarını sürdürmüştür. Komisyon döneminde başvuru sayılarının artması, kadınlara verilen danışmanlık ve hukuksal desteğin sürekliliğinin sağlanması, yine yasalardaki ayrımcı hükümlerin değiştirilmesi, CEDAW ve uluslararası belgelerin hukukumuza uygulanmasının sağlanması için Diyarbakır Barosu KHDUM kurulmuştur. Merkez üyesi avukatlar Kadın Hukuku alanında meslek içi eğitim almışlardır. Merkezimizde şu anda 35 kadın avukat arkadaşımız çalışmaktadır. Hafta içi her gün nöbet tutulmakta ve başvurucu kadınlara ayrımsız olarak danışmanlık hizmeti verilmektedir. Ekonomik gücü yerinde olmayan başvurucularımıza ise adli yardım kanalıyla hukuksal destek sunulmaktadır.

Av. Zülal Erdoğan

İştar: Size ulaşmak isteyen kadınlar nereye başvurmalı?

Z. Erdoğan: Merkezimiz Diyarbakır Adliyesi'nde bulunan Baro'da çalışmalarını sürdürüyor. Bize ulaşmak isteyen kadınlar Baroya gelmek üzere bizimle iletişim kurabilirler.

İştar: Diyarbakır Barosu KHDUM kadınlar tarafından tanınıyor mu? Kadınların ilgisi nasıl?

Z. Erdoğan: Diğer kadın örgütleri ile dayanışma içinde olmamız nedeniyle kadınların hukuksal sorunları olduğunda bize yönlendiriliyor. Yine tüm kadın örgütlerinin kadınların haklarına yönelik bilinç yükseltme grup çalışmalarına merkez üyelerimiz katılarak bilgilendirme yaptığından, yerel ve ulusal televizyon kanallarındaki programlara katılmamız nedeniyle ve kadın etkinliklerinde yer aldığımız için tanınıyoruz. Bugüne kadar 190 kadının danışmanlık hizmeti için başvurmuş olması da kadınların hukuksal sorunları olduğunda bize yöneldiğini gösteriyor. Bu başvuruculardan 60' ına adli yardım kanalıyla merkez üyelerimizce hukuksal destek sunulmuştur.

İştar: Kadınlar genellikle hangi konularda size başvuruyor?

Z. Erdoğan: Şu ana kadar aldığımız başvuruların en önemli kısmını boşanma ve nafaka talepleri oluşturuyor. Velayet talebi ile çocuklarla kişisel ilişkinin sağlanması, babalık davası, ailenin korunmasına Dair Kanun gereğince (4320 SY) şiddet uygulayan eşin evden uzaklaştırılması talebi ve en önemlisi tecavüz davalarında hukuksal destek sunmamız isteniyor.

İştar: Başvurucu kadınların en önemli sorunları neler?

Z. Erdoğan: Başvurucu kadınların en önemli sorunu özel ve kamusal şiddete maruz kalmaları. Başvuruculaın hemen tamamının fiziksel, sözel, psikolojik, ekonomik şiddete maruz kalmış olduğunu görüyoruz. Çoğunluğunun hiçbir geliri yok, çok çocuklu ve hiç eğitim görmemiş. Şiddet uygulayan kocanın kadının bu durumunu özellikle kullandığını, kadının gelirinin olmaması, eğitimsiz olması ve çok çocuklu olması nedeniyle kendisine mecbur kıldığını, bunu bir tehdit olarak kullandığını görüyoruz. Bu nedenle kadınlara karşı ayrımcı yasaların ve politikaların acilen değiştirilmesi ve Türkiye'nin altına imza koyduğu uluslar arası belgeler ve CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) gereğince taahhütlerini yerine getirerek kadınlar lehine pozitif ayrımcı bir uygulama başlatması gerekmektedir.

İştar: Tecavüz davalarına ilişkin başvurular aldığınızı belirttiniz. Son günlerde basında da tecavüz vakalarına ilişkin haberlerin çokluğu dikkat çekiyor. Sizce tecavüz vakalarında bir artış mı var?

Z. Erdoğan: Ben tecavüz vakalarındaki artıştan ziyade kadınların artık bunu daha fazla dile getirmeye başladığını düşünüyorum. Önceleri kadınlar bu konuyu tamamıyla yalnız olmaları ve geleneksel değerlerin yarattığı zorlama nedeniyle dile getirmekten kaçınma hali söz konusu idi. Son yıllarda kadın örgütlerinin ve kadın hukukçuların yürüttüğü çalışmaların etkinlik düzeyinin yükselmesi, iletişim sektöründe bu konulara duyarlılık gösteren bazı isimlerin anlamlı çalışma ve gayretleri ile tecavüz mağduru kadına yönelik psikolojik destek sunan merkezlerin varlığı nedeniyle kadınlar bunu ifade etmeye başladılar.

İştar: Aldığınız tecavüz başvurularına ilişkin bilgi verebilir misiniz?

Z. Erdoğan: Konunun hassasiyeti nedeniyle aldığımız tecavüz davalarına ilişkin bilgi vermiyoruz. Şunu ifade etmekte yarar var; küçük yaştaki kız çocuğuna tecavüzden tutun da enseste, kadının çalışması dolayısıyla yalnız yaşamasından ötürü tecavüze uğramasına ve gözaltında tecavüze uğraması gibi farklılıklar gösteriyor.

İştar: Bugüne kadar yasal düzenlemelere ilişkin yaptığınız çalışmalar neler?

Z. Erdoğan: Medeni Kanun'un değişmesi için yapılan çalışmalara katıldık. Medeni Kanun tasarı aşamasındayken kadın aleyhine olan hükümlerin değiştirilmesi için TÜBAKKOM yürütme kurulu üyesi olarak alternatif tasarı hazırlanması çalışmalarına katıldık. Yine Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulü Hakkında Kanun tasarı aşamasındayken görüşlerimizi sunduk. Son günlerde basında sürekli olarak yer alan Ceza Yasa tasarısına karşı 'Kadın Bakış Açısıyla TCK' çalışma grubunda yürütülen faaliyetlere katıldık ve bu konuya ilişkin çalışmalarımız kamuoyunda çok ses getirdi.

İştar: Meclis Genel Kuruluna gelmeyi bekleyen TCK tasarısına ilişkin olarak kadın örgütlerinin ciddi tepkisi oldu. Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezi olarak yeni TCK Yasa Tasarısının içeriğine ilişkin neler düşünüyorsunuz?

Z. Erdoğan: TCK tasarısının erkek egemen zihniyetin bir tezahürü olduğunu ve kadın aleyhine ayrımcı bir karakter taşıdığını düşünmekteyiz. Şöyle ki; kadınlar halen toplumun, ailenin, kocanın malı olarak görüldüğünden kadına karşı işlenen suçlar 'topluma karşı suçlar' başlığı altında düzenlenmiştir. Oysa kadına karşı işlenen suçtan doğrudan doğruya kadın zarar gördüğü için 1964' te yapılan Milletlerarası Ceza Hukuku Kongresinde alınan karar uyarınca da kadına karşı suçların 'kişilere karşı suçlar' başlığı altında düzenlenmesi gerekmektedir. Gözaltında taciz ve tecavüzün, işyerinde taciz ve tecavüz ile evlilik içi tecavüz, ensest suçlarının tanımı yapılarak ağırlaştırılmış bir suç olarak düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kadınlar arasında ayrımcılığa ve eşitsizliğe sebebiyet veren bakire olan-bakire olmayan kadın ayrımının kaldırılmasını, kadının kendisini kaçıran ve tecavüz edenlerden biriyle evlenmesi durumunda faillerin tümünün cezai yaptırımdan kurtulmalarına imkan sağlayan yasal düzenlemelerin kadının insan haklarının ciddi şekilde ihlali niteliğinde olmasından dolayı bu düzenlemelerin tasarıdan çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

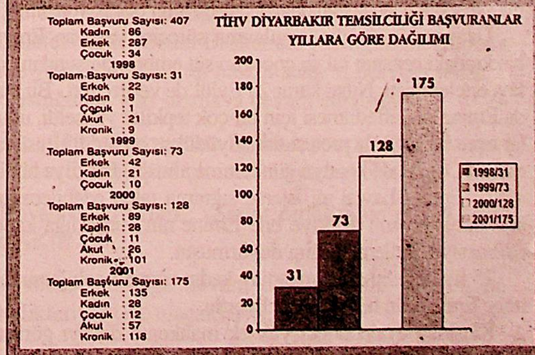
TİHV

Uzunca yıllar genelde tüm bölge, özelde Diyarbakır şiddet ortamının yarattığı bir çok olumsuzluklarla iç içe yaşadı. Askeri politikaların, olağanüstü hal rejimi uygulamalarının ilk elden askıya aldığı insan hak ve özgürlükleri oldu. Tüm bölge halkı çoluğu, çocuğu, yaşlısı genci, kadını ve erkeğiyle bu ortamdan payına düşeni fazlasıyla aldı.

Yaşananların gün ışığına çıkarılması bakımından gerek uluslar arası gerekse de ulusal çapta faaliyet yürüten insan hakları kurumları önemli işlevler yüklendi. Bu kurumlardan biri de merkezi Ankara'da olan Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV)'dır.

1990 yılında kurulan vakfın İnsan hakları ihlallerinin izlenerek düzenli raporların kamuoyuna iletilmesi amacıyla oluşturulmuş Dokümantasyon Merkezi çalışmasının yanında, gözaltı ve cezaevleri süreçlerinde görmüş olduğu işkence nedeniyle sağlık durumu bozulmuş olan kişilerin fiziksel, ruhsal ve sosyal tetkik, tedavi ve rehabilitasyonuna yardımcı olmak amaçlı Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi çalışmaları sürmektedir. Tedavi merkezlerinde hekim, sosyal hizmet uzmanı, psikiyatrist, sekreter ve/veya tıbbi sekreterden oluşan profesyonel bir ekip hizmet vermektedir. Başvuruların ilk muayene ve psikolojik değerlendirmesi Vakıf bünyesinde yapılmakta, daha ileri tetkik ve tedavi gerekiyorsa, başvurular değişik tıp alanlarında uzman hekimlere gönderilmektedir.

Vakfın 5 ilde varolan tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine 2001 yılı sonuna dek toplam 6945 kişi işkence veya kötü muameleye maruz kalmaya bağlı yakınmalar sebebiyle başvuruda bulunmuş. Bu başvurularla tecavüz, yakma, yakınlarının yanında işkence yapma, askıya alma, haya burma, basınçlı soğuk su uygulama, vücuda elektrik verme, cinsel tacizde bulunma, yakınlara yönelik tehditler, öldürme tehdidi, dayak, hakaret gibi bilinen tüm işkence biçimleri bulgulanmış. Başvurucular arasında kadınlar, çocuklar ve yaşlılar da mevcut.

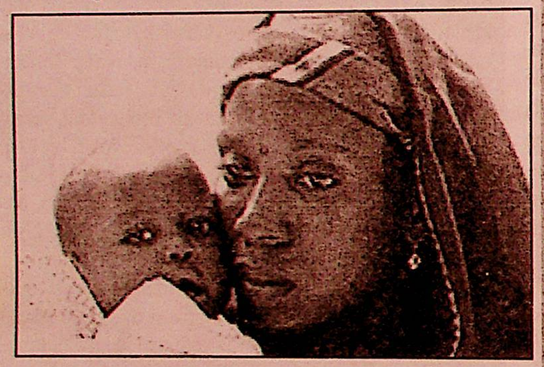

Diyarbakır temsilciliğine 2001 yılına kadar yapılan toplam başvuru 86'sı kadın, 287'si erkek, 34'ü çocuk olmak üzere 407 kişi.

Nijerya'dan dünya gündemine düşen bir çığlık; EMİNE LAWAL

Nijerya 120 milyonluk nüfusuyla Afrika'nın en kalabalık ülkelerinden biri. Petrol yönünden oldukça zengin ve OPEC üyesi. Bir zenginlik alametidir petrol sahibi olmak. Ancak Nijerya'nın halkı yaygın bir fakirlikte yüzmekte.

Toplumsal dengesizlik ve adaletsizlikler ile siyasi istikrarsızlığın had safhada olduğu bu ülkenin kuzeyindeki 12 eyalette yaşayan kadınları, bir de şeriat düzeninin gölgesinde inlemekte. İşte Emine, 22 Mart 2002 günü bu eyaletlerden biri olan Katsinka'dan kadınların gündemine acı bir çığlık gibi düştü.

Boşanma aşamasında iken çocuk sahibi olan Emine Lawal şeriat mahkemesi tarafından yargılanır ve zina suçu işlediği sabit bulunarak, ölüm cezası ile cezalandırılır. Ancak karar verilen ölüm cezasının uygulanış biçimi öyle bildiğimiz gaz odalarına yatırılma, yağlı urganla boğdurulma ya da elektrikli sandalyeye oturtulma şeklinde değildir. Taşlanarak öldürülecektir Emine. Nam-ı diğer recm edilerek. (Çocuğun babasının bu cezalandırılma sürecinin dışında tutulduğunu bir ek bilgi olarak verelim!)

Uzunca bir süredir yargılanma sürecini yaşayan Emine hakkındaki cezanın infazı çocuğun süt emiyor oluşundan dolayı ertelenmişti. Nihai karar 25 Eylül'de verilecekti. Bu arada Emine'nin affedilmesi için bir çok tepkiler yükseldi, uluslar arası bir boyutla protestolar büyüdükçe büyüdü. Uluslararası Af Örgütü de konuyu gündemine almıştı. Brezilya hükümeti, Emine Lawal'ın, isterse sığınma talep edebileceğini açıklamış, en son Türkiye bile Emine'nin yurttaşlığa kabul edilmesiyle ilgilenileceğini duyurmuştu.

25 Eylül gelip çattığında tüm kadın camiası soluğunu tutmuş, Emine'nin haberini bekliyordu.

Katsinka eyaletindeki yüksek mahkeme davayı görüştü ve Lawal'ın geleceğine ilişkin kararını açıkladı: Lawal "savunma hakkından mahrum bırakıldığı için" serbestti. Recm kararı bu yüzden ortadan kaldırılmıştı.

Emine için mutlu bir sondu bu. Tüm kadın camiasının bundan sonsuz mutlu olduğuna kuşku yok. Ancak yolun sonu da değil bu. Recm hala az gelişmiş bir çok ülkenin yasalarında olan, kadınları bu ağda inleten bir cezalandırma biçimi. Bu açıdan tüm dünya kadınlarının bu günden yarına hala bir dolu işi var. Dayanışma, kavga ve iletişim becerilerini bu uğurda yoğunlaştırmak durumunda.

İKİ KADIN BİR MESELE

Kadın sorunu bu gün tüm dünya kadınlarının gündeminden hiç çıkmayan evrensel bir sorun. Amerika'dan Afrika'ya, Ortadoğu'dan Avrupa'ya, toplumsal gelişmişliğin en üst seviyesinde yer alan toplumlardan tutun, en geri kalmış toplumlara dek şaşılacak derecede benzer şeyler yaşar kadınlar. Onlar bir solukluk kadar yakındır birbirlerine.

Duyarlı her kadının dünyadaki tüm hemcinslerinden haberdar oluşu bundandır biraz da. Türkiye'de de böyle dayanışma ağlarını görmek, gelecek adına umut verici. Nazmiye Halvaşi dünya üstündeki diğer cinsdaşlarına gözlerini ve kulaklarını kapamayarak bu ışığı yakan kadınlardan biri. Adını Emine Lawal ile daha çok duymaya başladığımız Halvaşi Recme Karşı Uluslararası Komite Türkiye temsilcisi. "Bütün yaşamını haksızlıklara karşı durmak, yanlışlıkların üzerine gitmek ve düzeltmek için uğraşarak, bulunduğum her kademede duruşumu belirleyerek kendini ifade etmiş bir kadın olarak Nijerya'da ki bu insanlık dışı uygulamalara karşı ilgisiz kalamazdım." diyen Halvaşi; recme savaş açmış bulunmakta.

Türkiye'de recm cezasının olmamasına rağmen uygulamada zaman zaman dışa vurduğunu, töre cinayetlerinin de bir nevi recm cezası olduğunu vurgulayan Nazmiye Halvaşi, recme karşı gerekli ve yeterli ilginin olmamasından şikayetçi. Konunun günlük, politik kaygılar arasında kaybolup gitmemesi için "radikal, daha dikkat çekici ve kararlı bir talebi yüksek sesle haykırmak" için Ankara'dan İstanbul'a "Asya'dan Avrupa'ya Emine Lawal İçin Yaşam Yürüyüşü"nü yaptı.

1956 Artvin doğumlu Nazmiye Halvaşi 2001 yılında Ankara' da yılın çevrecisi seçildi. Çocukları ortaokul ve lisede okurken kendisi de üniversite bitirdi.

Siyasetle de aktif bir şekilde ilgilenen Halvaşi 1998'de "Söz Kadının" isimli bir kitap yayınladı. Halen çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazmaya devam ediyor.

Nazmiye Halvaşi'nin İştar için -Emine Lawal'ın 25 Eylül'deki duruşmasından önce- hazırlayıp gönderdiği yazıyı zevkle okuyacağınızı umuyoruz.

"Yürüdüm olmadı... Yazdım olmadı... Boyadık Duvarları...Yine mi OLMAYACAK?"

Nazmiye Halvaşi*

Çocukken resim yapmaya meraklıydım. İyi resim yapabilmek isterdim hep. Sonra vazgeçtim. Beğenmedim resimlerimi. Daha güzellerini yapanları görünce "Bu benim işim değil." dedim.

Üzgünüm ama size resim çizeceğim bugün. Resimler... Ama "sanal" resimler bunlar. Ben anlatacağım siz çizecek boyayacaksınız içlerini kendinizce...

Birinci resimde, bir kadın. Kara derisi kadar kararmışlar yüreğini. Kendisi kadar kara bebeği sevgiyle bakıyor annesinin "güvenli" sandığı kucağından dünyaya... Bebekler için en güvenli yerdir ana kucağı(!)... Bütün canlıların bebekleri için, en güvenli yerdir ana kucağı... Ama o bebek için değil!...

O bebek ne zaman ki sütten kesilecek, koparıp alacaklar "anne kucağından"!!!... Anneyi toprağa gömecekler!!!... Sadece o korkak bakışlı güzel başı dışarıda kalacak...

Bütün anneler güzeldir... Kapkara derisi, kocaman dudakları, iri gözleriyle Emine Lawal, yavrusu için dünyanın en güzel annesidir... Başına atılacak taşlarla parçalanacak olan beyninden fışkıracak kanlar dünyayı kana boğacak... Hepimizin elleri kana bulanacak... Kana bulanacak giysilerimiz... Ve dünyanın hiç bir deterjanı "bu kan lekelerini temizleyemeyecek..." Bir başka resim ise, dağ yolunda pusuda kocasıyla taşa tutulan ve oracıkta ölen adamın yanı başında kanlar içinde bırakılan Şemse'nin resmidir. Dedim ya pek beceremem aslında çizmeyi ama sanal resim işte... Şemse sekiz ay gitti geldi, yaşamla ölüm arasında... Diyarbakırlı, Mardinli kadınlar bırakmadı hiç elini Şemse'nin.

Günler ve geceler boyu kulağına fısıldadılar sevgilerini. Kopmasın istediler yaşamdan. Ne çocuk oldu Şemse, ne genç kız, ne sevgili, ne eş... Şemse insan olamadı çünkü "kız" doğmuştu bir kere... Ne istediğinin, ne hissettiğinin önemi yoktu aslında... Öylesine yaşadı ve gitti Şemse... Kanı üzerimizde çıkmaz izler bırakarak... Biri Nijeryalı, diğeri Türkiyeli iki kadın resmi çizdim. Nijarya'nın Katsinka eyaletinde uygulanan şeriat yasaları Lawal'ı "recm" etmek üzere yargılıyor. Seyreden dünyanın tanıklığında ve suç ortaklığında... 25 Eylül'de karar açıklanacak...

"Töre yasalarının" kurbanı Şemse hayatını kaybetti... Annesinin(!) kardeşinin verdiği hüküm infaz edilmişti...

Ve insanlık susuyor!!!...

Hangisi daha acı sormayacağım. Hangisine karşı mücadele edeceğimize de. İkisi de insanlığımdan utanmam için yeter de artar bile. "İnsanlığın" utançlarından biri olan "recm"in uygulamalarına ne acıdır ki hala tanıklık ediyoruz. Susuyor... Susuyor...

Susuyor seyrediyoruz!!!...

Artık günler tükenmekte. Zaman kalmadı. Her şey bitmek üzere.

Yapacak hiç bir şey yok Şemse için. Yeni Şemseler olmasın diye direnmekten başka... Yapacak fazla bir şey yok Lawal için de "yurttaşlığa" almaktan başka. Emine Lawal için karar 25 Eylül'de açıklandığında artık çok geç kalmış olacağız. Oysa bugün Lawal'a yurttaşlık için hala yapabileceğimiz şeyler var. Tek kurtuluş yolu T.C. vatandaşı olmasını sağlamak.

Ne acıdır ki Cumhurbaşkanına, Başbakana ve Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanına yazdığım mektuplara henüz yanıt yok. Suskun halkın suskun liderleri onlar... Siz sustuğunuz için susmaya devam ediyorlar!!!

Bir yıldır yalvarıyorum "gelin bu suça ortak olmayalım" diye... Yürüdüm olmadı... Yazdım olmadı...

Boyadık Duvarları... Setler ördük yine mi OLMAYACAK!!!

Sessizce tanıklığa devam edenler. Gün gelecek bu sessizlikleriyle yok olacaklar!!!...

***Recme Karşı Uluslararası Komite Türkiye Temsilcisi**

Öneri, destek ve bilgi için
e-mailk: recmekarsikomite@yahoo.com
www.nazmiyehalvasi.com
0555 359 65 55

www.arsivakurdi.org

Şiddetin gölgesinde kadın olmak

- Ş.E. davası -

Zahide SONAY

Zeynep Avcı dosya no 37021/97, Hüsniye Tekin dosya no: 50971/99, Güneş Baltaş dosya no: 50988/99, Mızgin Firik dosya no: 45443/99, Ayşe Arda dosya no: 49235/99, Özlem Alpaslan dosya no: 52663/99, Gülizar Gül dosya no: 51048/99, Meryem Avcı dosya no: 52900/99, Dilek Yılmaz dosya no: 58030/2000, Azime Işık dosya no: 63900/2000, Neşe Kılıçgedik dosya no: 55982/2000, Fatma Tokmak dosya no: 65354/2001, Kazı Özlü dosya no: 71795/2001, Fatma Karakaş ve Derya Bayır -aynı dosya- no: 74798/2001, Emine Yaşar, dosya no: PP.20232, Dilek Akdemir dosya no: PM 17228, Eylem Çevik dosya no: PM 18456, Emine Çağlayan dosya no: PN 90033, Songül Polat dosya no: PM 15459, Nazan Şeymener ve Pınar Özer -aynı dosya - PN 10395, Mukadder Ateş, Süheyla Sever, Zelal Saraç, Eva Junke.

Tüm bu kadınların ortak noktası hepsinin bazı polis ve askerler tarafından taciz ve tecavüze uğradıkları gerekçesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmuş olmaları. 2002 tarihine kadar olan başvurular bunlar. Geçen bir yıllık süre zarfında sayının artmış olma ihtimali de var. Diğer taraftan cinsel şiddete uğrayan kadınların yaşadıklarını anlatmaları halinde ailelerine zarar verecekleri endişesi, toplumdan dışlanacakları korkusu onları suskunluğa itmekte. Utanma, resmi otoriteden korkma da cabası. Bu nedenle gerçek rakamların daha fazla olma ihtimali çok yüksek.

Uluslararası Af Örgütünün geçmiş yıllarda yaptığı bir tespit bu tip durumların dünyada ne kadar da yaygın olduğunu ortaya koyuyordu. Buna göre yer yüzünde bulgulanabilen tüm savaşlarda, çatışma ortamlarında kadınlara yönelik cinsel içerikli şiddet uygulanmış. Uluslar arası mahkemelere de ulaşan bilgiler bu yönde.

Yani bir zamanlar Arjantin'de, Şili'de, Ethopya'da, Filipin'de, Sri Lanka'da, Rusya'da, İsrail'de, Kore'de, Bosna-Hersek'te ve daha onlarca, yüzlerce yerde hep aynı iç acıtan yaşanmışlıklara sahne olmuş insanlık. Ve uzunca yıllar boyu Türkiye'de!

Yoğun şiddetle geçen 15 yılın faturasını bu ülke çok ağır ödedi ödemesine de kadınlara biçileni en aşağılayıcı, en onur kırıcı olanıydı. Uluslararası Af Örgütünün Türkiye hakkındaki raporu da bunu doğruluyor: Türkiye kamusal alanda kadına taciz ve tecavüzde sıralanan ülkelerden biri ne yazık ki.

Çatışma ve savaş dönemlerinde kadınlara yönelik cinsel şiddetin tüm ülkelerdeki ortak nedenine Türkiye'de de rastlanıyor: Kadınların siyasal olarak aktif olmaları hatta bunun ihtimal dahilinde olma kuşkusu bile yetiyor cinsel şiddete uğramak için. Bir de geleneksel değer yargıları içinde kadınlığın karşı saflarda yer alanlara ait bir mülkiyet olarak algılanması kadın cinselliğinin "ganimet"e konu edilebilirliğini gündeme getiriyor. Bu durumda da karşı taraftan birinin eşi, kız kardeşi, annesi, kızı olmak cinsel şiddete uğramak için yeterli bir neden olabiliyor. Bunun da anlamı kadın cinselliğine yönelik saldırının temel hedefi kültürel bir kimlik, ulus, sınıf ya da toplumsal grup esasında.

Önemli bir husus da şiddetin kültürel olarak belirlenen ve kadınların toplumsal konumlarıyla yakından bağlantılı ayrıca genel siyasal ortama içkin olduğudur. Ülkenin genel siyasal yapısı, devletin vatandaşlarına ve son noktada kadınlar ile erkekler arasındaki güç dengesizliğinde takındığı tutum bu içkinliği belirleyen temel etkenler. Bu açıdan Türkiye'yi düşündüğümüzde hiç de iç açıcı bir manzara gelmemekte gözler önüne. Uluslar arası mahkemeler nezdinde hüküm giymişliğini de- mesela Şükran Aydın davası- düşünürsek bu konudaki sabıkası gündeme gelen olayları yorumlamada insana belli bir rota çiziyor.

Son haftalarda gündemde Mardin'in Derik ilçesine bağlı Çay Köyünden Ş.E. var. Şiddetin, çatışma ortamının ortalığı toza dumana kattığı 93-94 yıllarından günümüze ulaşan bir dram Ş.E'nin yaşadıkları. Ama en önemlisi de Türkiye'ye bir bütün olarak nasıl da ciddi travmalar yaşatıldığı ve yapısal bir çok sorunlarla daha nasıl uzun yıllar boyunca Türkiye'nin cebelleşeceğinin ip uçları saklı bu vakada.

Ş.E. Kasım 1993-Eylül 1994 arasında resmi olmayan bir şekilde üç kez gözaltına alınmış. Bu göz altılarında ise defalarca tecavüze uğradığı gerekçesi ile Mardin Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuş. Ancak bu suç duyurusu takipsizlik kararıyla cevap bulmuş. Takipsizlik kararına Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan itirazın kabul edilmesi sonrasında Mardin Cumhuriyet Savcılığı 1993-1994 yılları arasında gözaltına aldıkları Ş.E.'ye tecavüz ettikleri iddiasıyla 405 kişi hakkında dava açmış. Yaşadıklarının ardından Almanya'ya yerleşmek zorunda kalan Ş.E bu gün 31 yaşında evli ve 2 çocuk sahibi. Halen psikolojik tedavi görmeye devam etmekte yaşadıklarını muhtemelen unutmaya çalışmakta.

Şimdi vaka yargıda. Devletin vatandaşı kadınları, cinsiyet temelindeki güç dengesizliğinde –ve dahisi kendi mekanizması bünyesinde- yalnız bırakması, hatta hatta bir takım haksızlıklara, hukuksuzluklara bizzat kendisinin yol açması; hukuku yaratırken bu dengesizliği gözetmemesi; ciddi mekanizmalarla kişi/kadın güvenliğini güvenceye bağlamaması karşısında yargının omuzlarına düşen yük daha ağır ve çok önemli.

Ş.E. DAVASINDA DOKTOR RAPORU

Mardin'in Derik ilçesinde, 1993-94 yıllarında gözaltına alınan Ş.E.'ye karakolda işkence yapılarak tecavüz edildiği iddiasıyla haklarında dava açılan 405 askerin yargılanmasına Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ediliyor.

Mardin Derik'te 10 yıl önce gözaltına alındıktan sonra tecavüze uğradığını iddia eden Ş.E'nin o dönemde aldığı doktor raporu dosya kapsamına sunuldu. Özel Kızıltepe Sağlık Merkezi'nde görevli doktor Adnan Halitoğlu tarafından hazırlanan 15 Nisan 1993 tarihli raporda, "Ş.E'nin yapılan kızlık muayenesi neticesinde kızlık zarının travma neticesinde zedelenmiş olduğu, tarafımdan gözlendi. Not: Kızlık zarı travmaa neticesinde bozulmuştur" ifadesi yer alıyor.

Davanın geçen ay yapılan ilk duruşmasında yaşanan vekâlet sorunu da giderilerek avukatların sunduğu vekaletnameler kabul edildi. Mahkeme, Mardin İl Jandarma Alay Komutanlığı'na yazı yazılarak olay tarihinde Derik'teki karakolda görev yapanların isimlerinin bildirilmesine, ifadelerinin alınmasına ve tutuklama taleplerinin reddine karar vererek duruşmayı 20 Kasım 2003 tarihine erteledi.

www.arsivakurdi.org

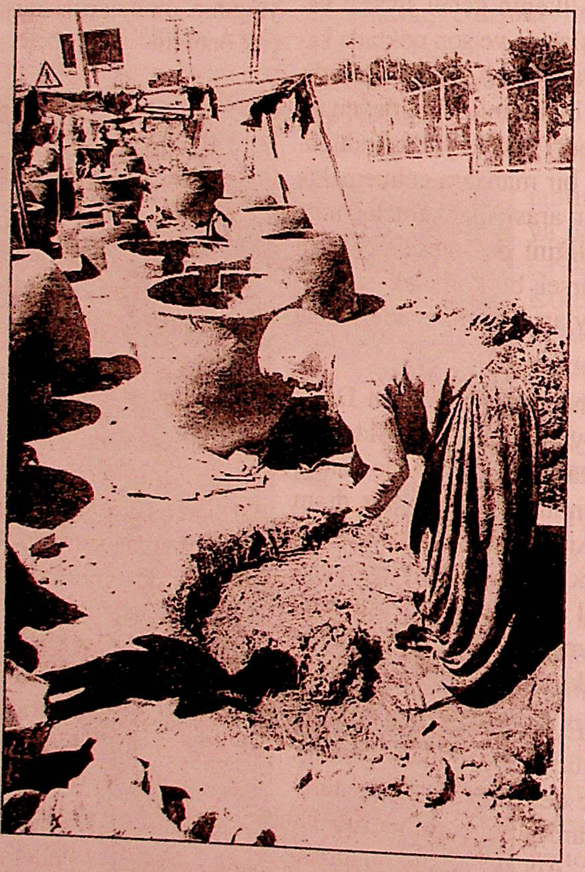
Su, toprak ve ateşin öyküsü ya da

Kadından kadına bir tebessümdür tandır

Zelal KOYUNCU

Toprak ana, bir yurt olur kimi zaman, kimi zaman da barınak, çanak-çömlek ya da bir fırın, bir tandır.

İnsanlığın ilk sanat yapıtı mağara duvarlarına çizdiği insan ve hayvan gravürleridir. Bu gravürler insanların doğaya nasıl hakim olduklarını ve doğayı nasıl da biçimlendirdiklerini anlatır.

Ateşin bulunması, insanların yaşam tarzında büyük değişiklikler meydana getirmiş, gıdai işlemler yapılmış; korunma, ısınma ve aydınlatmadan kaynaklanan ihtiyaçlar giderilmiş. Aslında bu buluş büyük mesajlar taşır; tüketici konumda olan insanoğlu üretkenliğe, göçebelikten, yerleşik yaşama geçerek toplumsal hayatı başlatmış. İnsanlar göl ve akarsu kıyılarını tercih edip toprağı işlemiş; kamışlardan, kerpiçten, tuğla ve topraktan evler, kulubeler yaparak ilk yerleşim birimi olan köyleri oluşturmuş. Köylerin büyümesiyle de kentleşme meydana gelmiş.

Yerleşik hayat toprağa bağ-ım-lılığı getirmiş bu da yeni yeni ihtiyaçların doğumuna kaynaklık etmiş. Örneğin tahıllar ekilmiş, biçilmiş; ekilip biçilen tahılların pişirilme ihtiyacı kendini dayatmış. Doğal olarak insanın yaşamını daim kılacak, gıda pişirilmek için bir başka nesne ihtiyacını ortaya koymuş. Böylece ilk mutfak malzemeleri olarak çanak-çömlek ve seramik insanlığın kullanımına sunulmak üzere keşf edilmiş ve hatta pazar materyali olarak dolaşıma sunulmuş.

İşte fırınların (ve tandırların) doğmasını sağlayan bu döngü olmuştur muhtemel olarak. Tabi toprağa şekil verip ateşte pişirme yetisinin belirmesi ve toprağın dayanıklılığı bilgisinin oluşması da belli bir aşamaya tekabül eder.

Fırınlardan çeşitli şekillerde yararlanılmış tarih boyu: Kah yemeklerin,ekmeklerin pişirildiği malzeme, kah çanak- çömlek ve süs eşyalarının kullanıma hazır hale getirildiği temel bir ihtiyaç, temel bir materyal olarak yer almış insanlığın hayatında.

Tarih boyu fırınlar dedikse öyle şimdiki biçimiyle fırınlar anlaşılmamalıdır. Gözlerimizde canlandıracağımız tandırlar olmalıdır. Tandırın fırına dönüşümü ise ayrı bir öyküsüdür yaşamın, tarihin.

Yani kısacası ateşin bulunması en çok fırınların/ tandırların işine yaramıştır. Fırın fırın olmayı, tandır tandırlığını ateşle bilince çıkarmıştır. Ateşin bulunması ve dahası toprağın işlenmesi fırın hikayesinin en temel taşlarıdır.

Diyarbakır için de tandırların önemi her dem daim olmuştur. Kadınlar Dicle nehri kıyılarındaki bağ-bahçe işlerini bitirdikten sonra tandırda ekmeklerini pişirip sur içinin yolunu tutarlardı çok eskiden. Bu faaliyetleri büyük bir olasılıkla tatlı bir telaşla yürürdü. Yoksa şehir kapılarının kapanma saatine yetişemeyen geceyi şehrin dışında geçirmeyi göze almak, çaresiz ertesi sabaha kadar sur kapılarının açılmasını beklemek zorundaydı.

Bu gün surlar şehri çepe çevre sarmalayıp şehri dış saldırılardan koruma görevi görmüyor belki; ama hala sur diplerinde tandırlara rastlamak mümkün Diyarbakır'da.

Ben u Sen, Fis Kaya, Seyrantepe, Bağlar, Melik Ahmet, Ali Paşa, Xançepek... tümü tandırlara mekan olan günümüz yerleridir. Ve tabii ki tüm köyler...

Peki nereden geliyor bu tandırlar? Kim yapıyor bunları? Alıcıları kimler?

Kadından bir diğer kadına canlı bir bağ gibidir tandır. Dar gelirli -aslında 'hiç'gelirsiz- kadınların geçim kaynağı bir yüzüyle. Diğer yüzüyle de evin kadınının evdeki bir dolu nüfusun karın tokluğunu ancak sağlatacak, vazgeçemediği bir 'mutfak' aracı. Bir de oldu olası bu topraklarda kutsal olan su, toprak ve ateş üçlüsünün çilekeş kadın ellerinde hayat bulan bebesi...

Zarif bir ustalıkla hayat bulur tandır. İnce saman, saç, su ve toprak ancak dantel örmesini bilen parmaklarda böylesine yuvarlak ve yükseldikçe incelen bir zerafete dönüşebilir. Bir kere sunuldu mu doğaya artık değmeyin keyfine: Sadece ekmeğin damakta kalan o isli tadına değil babağanuçun, nice nice kebabın sofraları süslemesine kaynaklık eder. Kadın elinde canlanan bu tarihsel ve kutsal buluş lezzetten lezzete koşan nefisleri böyle doyurur işte.

Ortadoğu kültüründe büyük bir değerdir tandır. Kürtlerde de öyledir. Gelişen teknolojiye, asırları bir iki yılda deviren bilimin o baş döndürücü hızına inat en mistik tarafıyla durur hala ihtiyaç duyanın hayatında. Kadınla özdeşleşik bir duruştur bu üstelik. Yapımından kullanımına değin uzanan yolda kadının hayat sunduğu bir duruş. Hayat sunarken hayatından kederlerini, acılarını da milim milim ördüğü, sıvadığı bir emek toplamı... Tandıra salt toprak parçası gözüyle bakmamak gerek o yüzden. Kadın ruhunun derinliklerine durduğu yerde gizli gizli tanıklık eder. Bu yüzden bir başka anlamlıdır tandır.

İnsan bunca eski bir yaratının, bunca emek isteyen ve bunca az kazandıran bir mesleğin tarih sahnesinden silinip gitmesini bekliyor. Ancak durum hiç de öyle değildir. Özellikle sıcak günlerin başlamasıyla Seyrantepe'den tutun da Mardin yolu güzergahındaki tüm mahallelerde boy boy sergiye çıkarılır üretilen tandırlar. Harran ovasına özgü, kubbesinde tek pencerenin olduğu evlerin maketleri gibi bekleşir dururlar, bir gün bir kadının bahçesine gidip konuk olabilmek için.

Kadından kadına tılsımlı bir mesaj gibidir tandır: Kadın hayatları arasında belli belirsiz bir bağ, binlerce yıl öncesinden bu güne ulaşmış işlevde dev bir icattır. Ve düşünülürse eğer, özde onsuz hayatın tatsız, tuzsuz olacağı da aşikardır.

Genelde köylerde en çok ihtiyaç duyulan tandır, bu gün koskoca apartmanların arasına sıkışmış minik bahçelerde dahi rastlana bilinen bir pişirim aracıdır Diyarbakır'da. Ve daha bir dolu yerde. Ama en çok gelir düzeyi düşük, kenar mahallelerde, köylerden göç almış yerleşim yerlerinde kullanılmaktadır.

Yapımı ciddi bir ustalık ve beceri isteyen tandır, meslek olarak kadınlara özgüdür. Kadınların ürettiği bir metadır ve gene kadınlara gitmektedir. Yapımından elde edilen gelir bir ailenin ihtiyaçlarını giderecek boyutta değildir kuşkusuz. Ama karınca kararınca aileye bir katkıdır işte. Fiyatı 8 ila 10 milyon arasında değişen tandırlar en çok yaz aylarında yapılmaktadır . Ve bir hafta ile on gün arasında değişen bir sürede hayat bulur. Oldukça zahmetlidir tandır yapmak ve özel malzemeler gerektirmektedir. Kaliteli toprak, tuz, su, saman ve kıl, tandırların vazgeçilmez temel maddeleridir. Kadından kadına geçen bir meslek olma özelliğiyle kadınlar arası gizli bir dayanışmanın da sembolüdür bir bakıma. Ancak emeğin ne kadar da ucuz olduğunun aşikar bir örneğidir beri yandan...

zelaldicle@superposta

BEN KADINIM

Bir nehirdim önce
Yeri yurdu olmayan,
Bir yere tutunamayan,
Öylece dağları dolanan bir nehir.
Adını geçtiği yerlerden alan
Ya da adını oralara bırakan bir nehir
Adı yoktu tebessümümün,
Silik tablolarda gizliydi bedenim
Güneşi çalınmış,
Toprağı alınmış bir tohumdum önce
Çatlamamış bir tohum.
Toprağa düşünce bedenim
Yağmurları aldım gökyüzünden,
Yoğruldum usulca.
Sonra güneş açtı bedenimde
Yeşerdim, serpildim.
Başkaldırdım yavaş yavaş,
Meyve oldum isyanlarda sonra
Ve sonra haykırdım;
"Ben kadınım!" diye.

Zelal

www.arsivkurdi.org

Zorla jinekolojik muayene olamaz!

Ayşe ASLAN

Son yıllarda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye aleyhine peş peşe davaların sonuçlandığına tanık olmaktayız. Bunlardan biri geçtiğimiz günlerde karara bağlandı. Söz konusu dava Türkiye aleyhine açılmış bir tazminat davasıydı.

"Zorla" jinekolojik muayeneden geçirilen bir kadının hukuk mücadelesi 1992 yılında Bingöl'de göz altına alınmasıyla başlamıştı. 4 çocuk annesi F. ve eşi YF, PKK üyesi olduğu iddia edilen oğullarına 'yardım ye yataklık ettikleri' gerekçesiyle göz altına alınmış, sorgulanmış, ardından F. 3 polis eşliğinde sağlık ocağına götürülmüş, jinekolojik muayeneden geçirilmişti. Jinekolojik muayeneden geçirilmesinin nedeni sözüm ona göz altında tecavüze uğramadığının belgelendirilmesiydi. F. göz altında tecavüze uğramadığını yazılı olarak beyan etmesine rağmen bu muayeneden kurtulamamıştı. Gözaltına alındıktan dört gün sonra serbest bırakılan Y.F. ve eşi F., 1994 yılında beraat ederek AİHM'e dava açtı. Dosyayı incelemeye alan AİHM, Türkiye'den de savunma istemiş, dönemin hükümeti de artık bu tür muayenelerin zorla yapılamayacağını, isteğe bağlı olduğunu belirterek, bu yönde hazırlanan formları uluslararası mahkemeye sunmuştu.

Türkiye, dostane çözüm bulunmasını isteyip, tazminat ödemeyi kabul etmişti. Ancak, davacılar F. ve eşi F.Y talebi reddederek, bu yönde örnek bir karar alınması için davalarında ısrar etmişlerdi. Davayı sonuçlandıran AİHM, jinekoloji muayenesinin, hakim kararı ve kişinin rızası olmadan gerçekleştirilemeyeceğine dikkat çekerek, özel hayata saygı ilkesine aykırı bir biçimde hareket edildiğine hükmetti. Uluslararası mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinin ihlal edildiğini saptarken, F.'nin uğradığı manevi zarar için 4 bin, masraflar için de 3 bin olmak üzere toplam 7 bin Euro tazminatın ödenmesine oybirliğiyle karar verdi.

A.E. davasında görevsizlik kararı

Evden kaçtıktan sonra, kalacak bir yeri olmadığı için "güvenip" evlerine sığındığı "polis ve astsubayların yatma teklifine" boyun eğerek hamile kalan 17 yaşındaki A.E.'nin davası İzmir 7. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. "Reşit olmayan yaştaki mağdureyi, zor durumundan ve ruhsal imkansızlıklarından istifade ederek alıkoymak ve cinsel ilişkide bulunmak" iddiasıyla beşi evli on üç polis ve iki astsubay hakkında açılan davanın duruşmasına polis memurları ve astsubaylar katılmadı.

Türk Ceza Kanunu'nun 416/ilk, 418/2, 430/1-31 ve 33. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle açılan kamu davasında, mahkeme sanıkların cebir, şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle irza geçme, alıkoyma suçlarını işlediklerine dair herhangi bir iddia bulunmadığından; eylemlerin rızaya dayalı olduğu, mağdurenin suç tarihinde 15 yaşını ikmal ettiğinin anlaşılması nedeniyle görevsizlik kararı verdi.

Davaya İzmir Asliye Ceza Mahkemesinde bakılmaya devam edilecek. (Kazete)

Kadın + Erkek = İnsan

Handan RENGİN

Tüm dünyada olduğu gibi bizim bölgemizde de kadının insan hakları sorunu maalesef çözülememiştir. Hele hele bölgemizin öznel koşullarından dolayı çözülmek bir tarafa adeta katmerleşmiştir. (Batman'daki genç kız intiharları, N.Ç olayı, gözaltlarındaki cinsel istismar, aile içi şiddet, kız çocuklarının eğitim oranındaki düşüklük, v.b.)

Dergimizin, kadın okurlarımızın kendilerini ve yaşadıkları çevreyi sorgulamalarına, kendi sorunlarıyla boğulmak yerine en azından sorunun adını koyup mücadele etme boyutunda soluklarına soluk katacağı inancındayım.

Kadın gündemindeki amacımız; bazı hoş ama boş sohbetlerde olduğu gibi "kim bulaşık yıkamalı" gibi dandik mevzular değil. Bazı çevrelerin "Ha, siz kahrolsun erkekler falan diyorsunuz değil mi? Ne diyorlardı size; feminist meminist miydiniz neydiniz?..." gibi lakırdıları tembel işi, çamur at kaç, fazla düşünme beynin yorulur örgütü elemanları sayıyor ve kaale almıyoruz.

Efendim eşit kadın ve erkek yaşamın varlığı ve devamı için iki eşit güçtür. Eşlerimiz, çocuklarımız, öğrencilerimiz, hastalarımız, müvekkillerimiz erkek olabiliyor ve biz onlardan nefret etmiyoruz. İlla ki birilerinden nefret etmemiz gerekiyorsa biz kadının insan haklarını çiğneyen, onu yok sayan, Batman'daki genç kızın intiharlarına seyirci kalan, N.Ç.' lerin peşkeş çekilmesine izin veren zihniyet ve kurumlardan nefret ediyoruz. Evde karısını, çocuğunu ölesiye dövüp kahvedeki ülkenin kurtuluşu muhabbetlerinde ahkam kesen yorgun demokratlardan nefret ediyoruz. Yoksa benim de kendisi gibi gelişmemi, kendisinin sahip olduğu cinsiyet haklarına benim de sahip olmamı isteyen erkekten ben niye nefret edeyim, değil mi arkadaşım? Gerçekten aydın kimliğini özümseyen ve bunu günlük yaşamına uyarlayabilen erkek arkadaşlarımıza canımız feda. Yok bu kadarı fazla oldu. Başımızın üstünde yerleri var desek daha gerçekçi olur sanırım.

Şimdi bir de hazır çuvaldızlarımızı yollamaya başlamışken " Bu kadar sorun varken kadın dergisi çıkarmaktan başka işiniz yok mu ?" diyenlere bir cevap borcumuz var. Bir şeyden değil, cevap vermesek içimizde kalır. Onlar da alınırlar biliyorum.

Cevap veriyorum:
Başka işimiz yok! İşimiz bu!
Şimdilik bu iş-güç meselelerini uzatmıyorum. Belki diğer sayılara. Evet bana bir köşe ayırmışlar, sağ olsunlar. Ama bütün yazılarımı didişmek için harcamayayım diye düşünüyorum.

Efendim; sınıfsız, sömürüsüz, barışçıl bir dünya mı istiyorsunuz? Önce kadının insan hakları sorununu çözeceksiniz.

Düzeni değiştirip, özgür bir toplum mu yaratacaksınız? Önce kadını eğiteceksiniz, önce kadının hadım edilmiş benliğini geri vereceksiniz.

Pırıl pırıl zihinlere sahip, insanı seven, üçkağıtçı olmayan, insan haklarına saygılı bir toplum mu hayal ediyorsunuz? Önce kendine güvenen, ayaklarını yere sağlam basan anneyi, evlere kapatılmaktan, dayak yemekten, aşağılanmaktan dolayı evrime inat zekası körelen anneyi, anayı yaratacaksınız.

Öyle biz küreyi yerinden oynatacağız, dünya düzenini yeniden düzenleyeceğiz naraları yetmez. Ve artık çekilmez. Bir şeyleri değiştireceksen değiştirmeye metrekarelere sıkıştırılmış kendi eşleri, kayınpederleri bazan oğulları tarafından dayak atılarak kendilerine gökyüzünün dar edildiği analardan başlayacaksın.

TÜBAKKOM VAN'DA TOPLANDI

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM)'nun 5. dönem 1. genel üye toplantısı Van'da yapıldı.

Irak'a asker gönderilmesine karşı basın açıklaması da yapan TÜBAKKOM toplantı sonucunu da bir bildirgeyle kamuoyuna yansıttı.

Temel olarak, yasalar ve uygulamada kadına yönelik ayrımcılığın önlenmesi doğrultusunda çalışmalar yapmayı hedefleyen TÜBAKKOM, toplantı sonuç bildirgesinde Aile Mahkemelerinin işleyişiyle ilgili olarak eğitim çalışmasının yapılmasına; Kadınlara yönelik yapılan hak ihlallerinin önüne geçilebilmesi ve kaldırılması amacıyla CEDAW'ın (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme) etkin hale getirilmesi için bir çalışma programı oluşturulmasına; 3-25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Son Günü ve 5 Aralık kadına seçme ve seçilme hakkının verildiği gün ile ilgili etkinlikler yapılmasına karar verildiğini duyurdu.

TÜBAKKOM tüm baroların, kadın komisyon ve merkezlerinden oluşuyor.

www.arsivakurdi.org

Haydi Kızlar Okula

Dicle Gül AKAR

Biz ana babaları her yeni eğitim-öğretim yılının başında tatlı bir telaş alır. İnsanı heyecanlandıran, çocukların kanını kıpır kıpır eden başlangıçlardır bunlar. Bir o kadar da insanı huzursuz eden, uykuları kaçırtan sancılı dönemlerdir.

Kimimiz çocuklarımızı en iyi okula yazdırabilmenin envai türden çilesini çekmeyi her şeye rağmen kabullenirken, kimimiz okulların açılmasıyla aile bütçemize binecek ekstra yüklerin altından nasıl kalkacağımızı düşünürüz kara kara. Bir şekilde aileleri geren bir dönemdir kısacası bu ilk günler. Ancak her evde bu telaşların yaşandığını söylemek mümkün değil. Şehirlerin arka bahçelerinde sokakları dolduran bir dolu okul yüzü görmeyen çocuklar da var bu can hıraş keşmekeşin gürültüsünde kaybolup giden. Her şehirde benzer mekanlarda yaşar bu çocuklar. Tıkış tıkış ev bozması binaların arasında, lağım boruları durmadan patlayan sokaklarda, suyu doğru dürüst akmayan, elektriği zırt pırt giden boyasız, sıvasız evlerde, çarşıya, okula uzak, kışın çamurlu, yazın tozlu topraklı mekanlarda görürüz hep onları.

Oysa eğitim Anayasa ile güvence altına alınan bir "hak"tır. Ve şöyle der 42. maddesi Anayasa'nın: "İlköğretim, kız ve erkek bütün çocuklar için zorunludur." Hatta bu zorunluluk 1997 yılına kadar 5 yıl iken bu tarihten sonra çıkarılan 4306 sayılı yasa ile 8 yıla kadar çıkartılarak daha kapsamlı ve yaygın hale getirilmeye çalışılmıştır. Hatta salt iç hukukta güvence altına alınmamıştır bu hak. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Herkes İçin Eğitim Bildirgesi gibi bir çok uluslararası belgeye imza atılarak uluslararası hukukun da güvencesi sağlanmıştır. Ancak bunların tümü, bütün çocukların eğitim-öğretim sürecinden faydalanmasını doğurmamıştır. Eğitimden öğretimden faydalanan çocuklar diğer çocukların yanında bir avuç kalmıştır. Ki kız çocuklarının durumu daha vahimdir.

RAKAMLARLA KADINLAR

Rakamlar da aynı şeyi söylüyor.

DİE 2003 verileri okuma yazma bilen erkeklerin oranını %94.42, kadınlarda ise bu oranı %86.48 olarak ortaya koymaktadır. Oldukça çarpıcı ve Türkiye koşulları açısından aslında şaşırtıcı olmayan bir başka sonuç daha var; o da okuma yazma bilmenin Türkiye'nin batısından doğusuna doğru hızla düştüğüdür. Gerçi tüm dünya açısından okuma yazma bilmemek özellikle kadınlar/kızlar arasında yaygındır; okuma yazma bilmeyen toplam 985 milyon kişinin 2/3'ü kadın ve kızlardan oluşmaktadır. Dolayısıyla Türkiye verilerinin ve dünya verilerinin paralelliği sorunun 'kadın sorununu yaratan kaynaklar' eksenli olduğunu koyar ortaya. Ancak Türkiye açısından yüksek oranların özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde olmasının özel anlamı da gözden kaçırılmamalıdır.

2000 yılı nüfus sayımı verileri bu gerçeğe parmak basar niteliktedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2003 verileri aynen şöyledir:

Bölge	Kadın (%)	Erkek (%)
Güneydoğu	61	74
Doğu	65	77
Karadeniz	79	86
İç Anadolu	85	90
Ege	84	90
Marmara	88	92
Akdeniz	82	88

Küçük bir noktaya dikkatinizi çekelim tablodan: Güneydoğu Anadolu Bölgesinde okuryazar kadınların oranı %61 iken örneğin Marmara Bölgesinde bu oran %88'dir!

Milli Eğitim Bakanlığının sonuçlarıyla varılabilecek çarpıcı bir nokta da tüm bölgelerdeki kadınların okuma yazma bilmeme oranının, erkeklerle kıyasında elde edilen verinin yaklaşık düzeyde olduğudur; yani okuma yazma bilmeme sorunu Türkiye'de de kadın sorununun bir parçasıdır. Bir diğer sonuç da bir ülkedeki sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal dengesizlik ve eşitsizliğin en fazla ve öncelikle kadınlarda olumsuz etkiler doğurduğudur.

BÖLGE	TOPLAM(%)
Güneydoğu	72,98
Doğu	73,63
Karadeniz	76,84
İç Anadolu	76,96
Ege	76,79
Marmara	76,67
Akdeniz	75,88

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR, KAMPANYALAR...

Öte taraftan az gelişmiş bir çok ülkenin gündemindedir bu sorun. Sosyo ekonomik düzey bakımından dünyanın modern ülkelerinin gerisinde kalmış ülkelerde tablo iç bunaltıcıdır. Okuma yazma bilmemenin bir dünya sorunu olduğundan hareketle bir takım uluslararası kurumlar konuya duyarlı yaklaşmışlardır.

Örneğin Birleşmiş Milletler 2000 yılına kadar dünya nüfusunun tümünü okur yazar hale getirebilmek için "Herkes İçin Eğitim" kararı almıştır. 2000 yılına gelindiğinde kadın-erkek okullaşma oranları arasındaki farklılık görülmüş ve bu oranın pozitif yönde yukarı çekilebilmesi için 25 ülke seçilmiştir. Bu ülkeler Afganistan, Bangladeş, Benin, Butan, Bolivya, Burkina Faso, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Cibuti, Eritre, Etyopya, Hindistan, Malavi, Mali, Nepal, Nijerya, Pakistan, Papua Yeni Gine, Sudan, Tanzanya, Türkiye , Yemen ve Zambiya'dan oluşmaktadır (UNGEI,2001).

Bu gün Türkiye açısından güncel olan kampanya ise, Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte yürütülen "Haydi Kızlar Okula" kampanyasıdır. Bu kampanya ile "Kız çocuklarının temel eğitimde okullaşma ve okula devam etme oranlarını %100'e çıkarmak" hedeflenmektedir.

Kampanya çarpıcı bulgular üzerinde şekilleniyor: Türkiye'de 7,5 milyonun üzerinde okuma-yazma bilmeyen kişinin olduğu, bunların 6 milyonunu kadın ve genç kızların teşkil ettiği; 6-14 yaş arası 8 kız çocuktan 1'inin, Doğu'da da 3 kız çocuktan 1'inin okula gidemediği; kampanya kapsamındaki 10 ilde okula gitmeyen kız çocuğu sayısının 250 bin olduğu ve bu sayının toplam içindeki oranının yaklaşık yüzde 40'ı bulduğu; bu illerdeki toplam okur yazar oranının yüzde 27 ile 37 arasında değiştiği bu verilerden sadece bir kaçı. Kampanya ile "temel eğitim çağındaki kız çocuklarından okula hiç gitmemiş veya başlayıp yarım bırakmış olanların okula kaydolmalarını devam etmelerini ve başarıyla bitirmeleri" umulmakta; çalışma merkezi ve yerel yetkililer, sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerle eş güdüm halinde yürütülmektedir.

2003 yılında "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki" 10 ilde çalışmalar sürdürülecek. Bu iller Batman, Diyarbakır, Muş, Siirt, Ağrı, Bitlis, Şırnak, Hakkari, Şanlıurfa ve Van. 2004 ve 2005 yıllarında ise 20'şer il daha dahil edilecek.

EĞİTİM-SEN VERİLERİ

*Türkiye'de 15 yılda öğrenci sayısı iki kat artarken bütçeden eğitime ayrılan pay %16'dan %6 ya gerilemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı' na ayrılan 2003 yılı bütçesi, son on yılın en düşük oranlı bütçesi durumundadır.

*11 bin 700 okulda ikili, 18 bin 517 okulda ise birleştirilmiş sınıflarda eğitim verilmektedir. 7.5 milyon öğrenci bu okullarda ve olumsuz koşullar altında eğitimini sürdürmeye çalışmaktadır. Okul ve derslik açığı şu an 110 bin dolaylarındadır.

*Milli Eğitim Bakanlığı verileri öğretmen açığını 86 bin olarak öngörmekte iken gerçek rakamın 150 bin civarında olduğudur.

*Ücretsiz olan ilk öğretim okulunun bu yılı velilere toplam 1.503.000.000 olarak yansıyacaktır.

Ayrıca Eğitim-Sen ;

*Ders kitaplarında ırkçı, gerici, şoven, cins ayrımcı ve bilimsel olmayan ögelerin ağırlıkta olduğu, ders kitaplarının içeriğinin çağın gereklerine uygun düzenlenmesi gerektiği;

*Anadilde eğitim ile ilgili belirsizliğin sürdüğü; anadilin öğrenilmesi önündeki engeller yasal anlamda kalktığı halde, uygulamanın önündeki engellerin sürdüğü, anadilin öğrenilmesi ve geliştirilmesinin eğitim biliminin gereği sayıldığı, bu konuda devletin üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerektiği;

*Herkes için nitelikli, parasız, eşit ve yaygın eğitim hakkının korunup geliştirilmesinin zorunluluk olduğu görüşlerini de 2003-2004 eğitim-öğretim yılı vesilesiyle kamuya yansıttı.

NEDEN DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİNDE?

Şimdi bunca veri arasında insan birkaç soruyu sormadan edemiyor?

Türkiye'de okuma yazma bilme oranı öncelikle ve çoğunlukla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde düşüktür. Batıya gidildikçe bu oran artmaktadır. Bunun "özel" nedenleri var mıdır?

Kampanyalarla desteklenme ihtiyacı duyulan 10 il geçmiş dönemlerde OHAL Bölgesi sınırlarına denk gelmektedir. Bu tesadüfi midir?

Kampanyanın yürütüldüğü illerde bir çok okul kapalı, var olan okullar ise araç ve gereçten yoksundur. Öğretmen açığı en çok bu illerde söz konusudur. Okullaşma sürecindeki öğrenciler bile bu durumdan somut ve olumsuz olarak etkilenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuya yapısal çözümler üretmek, bu kara tabloyu olumlamak durumundadır. Bu yapılmadıkça gönüllü kampanyalarıyla okul süreci dışında kalmış kız çocuklarının okullaştırılması mümkün müdür?

Konu kapsamındaki iller, toplumsal rollerin en keskin sınırlarla çizildiği yörelerdir. Namus cinayetleri, berdel, kuma, kayınla evlendirilme gibi şiddet içeren ve kadını cins olarak baskı altında tutan geleneksel yapılar bu yöre halkı arasında yaygındır. Bir diğer deyişle bu bölgelerde feodal gelenek ve görenekler

kadını her biçimiyle olumsuz etkilemektedir. Eğitim süreci dışında kalmak, okuma yazma dahi öğrenememek bu yapının da bir ürünü değil midir? Devlet bu feodal yapının kırılması için ne gibi etkin ve somut önlemler almaktadır? Bu önlemler olmadan yüzeysel tedbirlerle sorunun çözülmesi gerçeklerle ne kadar örtüşmektedir?

Gayri Safi Milli Hasıladan en az pay yöre halkının bireylerine düşmektedir. İşsizlik bir ahtapot gibi toplumu sarıp sarmalamış, kadınlar da bundan nasiplerini gani gani almıştır. Yine bu yöreler yatırımdan en fazla mahrum kalmış yörelerdir. Okuma yazma bilmeyen kızların/kadınların toplumun ekonomik olarak yetersiz kesimlerinde sayısal olarak en dibe vurduğu rakamlarla ortadadır. Bu konunun ekonomiyle bağlantısı bu kadar aleniyken yörenin kalkındırılması, iş olanaklarının yaratılması sorunun çözülmesi için bir basamak olarak neden görülmemektedir?

Bahse konu iller kırsaldan göç almış, metropol illere de göç vermiş illerdir. Göçlerle ekonomik kaynaklarından kopmuş olan halk, belini bile doğrultamazken bunun yansımalarının ilk elden kız çocuklarına/ kadınlara vurması doğaldır. Göçlerin yarattığı tahribatların bir eseri olarak eğitim-öğretim darbe yemektedir. Bu tespit edilmeyip, göçlerle oluşmuş sosyal yaralar sarılmadan konuya gerçekçi ve çözümleyici bir yaklaşım sergilendiğinden bahsedilebilinir mi?

Kız çocukları Türkiye genelinde okuma yazma bilme oranı içinde en düşük dilimi oluşturmaktadır. Eğitim öğretim süreci bu yüzden cinsiyet ayrımı noktasında kızlar aleyhine boy vermektedir. Diğer taraftan bu gün ilk öğretimde okutulan kitapların cins ayrımcılığı esasına dayandığı ve toplumsal rolleri pekiştirdiği de ortadadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konu üstünde durmaması ve buna göz yumması bir çelişki değil midir?

Kampanya niyet olarak olumlu bir görüntü sergilemektedir. Desteklenmesi en başta yöre insanı için fayda getirecektir. Ancak yapısal sorunlar günü birlik çözüm önerileriyle halledilemez. Sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal ve hukuksal ölçekte geniş bir perspektifle konu masaya yatırılmadan bu tip kampanyaların sabun köpüğü gibi sönüp gideceğinden kuşku duyulmamalıdır. Doğru sorular doğru cevaplara götürür insanları. Sorular karşısında yetkili ve ilgililerin düşünmesi hayati derecede bir zorunluluktur.

Kaynak: Unicef'in "Haydi kızlar okula" kampanyasının kitapçığı 2003 Die verileri, www.kazete.com sitesi, www.egitimsen.org.tr sitesi

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), 2003 raporu

Türkiye'den bir an önce reform sürecini tamamlaması beklenirken Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), 2003 raporunda Türkiye'nin ve Türkiye insanının gelişmişlik durumu, dünyadaki yeri rakamlarla ortaya kondu.

Raporda Türkiye eğitim, sağlık, gıda, kadın ve çocukların durumu, okur yazarlık gibi göstergelere bakıldığında bir çok ülkeden daha geride olduğu tespit edildi. Yaşam standardı, politik-sosyal koşullar, okuryazar oranı ve eğitim durumu, yaşam beklentileri ile kişi başına gelir ve gelir dağılımı kriterlerinin esas alındığı insani gelişmişlik düzeyi sıralamasında Türkiye "Orta Gelişmişlik Düzeyi' grubu içinde, 85 ülke arasında 41. sırada yer aldı.

Kadına verdiği önem bakımından gelişmişlik endeksinin 144 ülke arasında 81. ,kadının Topluma katılımı bakımından 70 ülke içinde 66. sırada yer alan Türkiye'de harcama gücüne göre kişi başı gelir düzeyi kadınlarda 3 bin 717 dolar, erkeklerde 8 bin 028 dolar olarak hesaplandı.

Üst düzey yöneticiler alanında kadın oranı yüzde 8, profesyonel ve teknik çalışanlarda ise yüzde 31, meclisteki kadın temsil oranı ise %4.4 olarak gözlendi.

Kadının, Türkiye'deki eğitim ve ekonomik olanaklardan erkeklerle eşit olarak yararlanamadığı ifade edilen rapora göre, 15 yaş ve üstü kadınların % 22.8 i okuma yazma bilmediği, her 100 okur-yazar erkek için 82 kadının okur-yazar olduğu, çalışabilir (15 yaş üstü) kadın nüfusun % 50.3 ünün ekonomik faaliyette bulunduğu, her 100 çalışan (15 yaş üstü) erkek için 62 kadının ekonomide faal durumda bulunduğu, tarım çalışanlarında kadın oranının % 72 (ücretsizler dahil), sanayi çalışanlarında bu oranın % 10, hizmet sektöründe % 18 olduğu, ekonomik gelir katkısında bulunan aile fertleri açısından toplam içinde %35'inin kadın, % 65'nin erkek olduğu bulgulandı.

Kadın eğitimi üzerine

Müjgan GÜNERİ *

Sosyal yaşamda yeterince yer almayan kadınlar evlere hapsedilmekte; bu yaşam tarzı da erkek egemen toplumun işlerini kolaylaştırmaktadır. Çünkü; evde ve toplumda iktidar onların elindedir. İktidarının sarsılmasını istemeyen erkekler bilinçli olarak, kadınların eğitimine engel olmaktadır.

Zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkmasına rağmen ülkemizde, özellikle bölgemizde kız çocukları hala eğitim imkanlarından mahrumdurlar. Yasal yaptırım gücü yeterince uygulanmadığından eğitimsiz kadın oranı gitgide artmaktadır. Toplumumuzda çağdışı uygulamalar olarak bilinen zorla evlendirme, kuma, berdel ve küçük yaşta evlendirme hala geleneksel anlamda varlığını korumaktadır.

Küçük yaşta ve eğitimsiz olarak bir kadının doğuracağı erkek ya da kızlarda aynı karanlık zihniyet içinde yaşamaya devam edecektir.

Toplumun değişmesi ve gelişmesi için erkeklerin olduğu kadar kadınların da eğitim ve sosyal olanaklardan yararlanması ve kendisinin bir mal olarak değil de insan olduğunu, cinsine özgü hakları olduğunu bilerek hareket etmelidirler.

Ekonomik anlamda atıl durumda bulunan kadın iş gücü ekonomiye aktarılmalı ve değerlendirilmelidir. İstatistiklere göre dünyadaki toplam çalışma saatlerinin yarısından fazlası yani %66'sı kadın emeğinden oluşmaktadır. Buna rağmen; kadınlar toplam dünya gelirinin yalnızca %10'unu kazanmaktadırlar ve dünyadaki toplam mal ve mülklerin yalnızca %1'ine sahiptirler.

En çok çalışan ama en az kazanan yine kadınlardır.

Görüldüğü gibi kadınların daha çok desteğe ve olanağa ihtiyaçları vardır.

Ayrıca toplumumuzda cins ayrımcılığını ortadan kaldıracak yeni yasal düzenlemelere ihtiyacımız vardır. Bunun için de ihtiyaç sahipleri yani biz kadınlar harekete geçmeliyiz.

Ünlü filozof Sokrates öğrencileri ile sohbet ederken onlara;

-"Aydınlık nedir?" diye sorar.

Öğrencileri aydınlık üzerine bir çok yorum yaparlar.

Kimileri;

-"Tanyeri ağarırken siyah ve beyazın birbirinden ayrıldığı vakit" der. Kimisi

-"Güneşin en tepeye çıktığı, yani öğle vakti"olduğunu söyler.

Kimisi;

-"Gölgede bile renklerin tam net olarak seçildiği andır."der.

Tartışmalar haftalar boyu sürer ve öğrenciler bir tez üzerine anlaşamazlar. Sonunda aynı soruyu öğrencileri Sokrates'e sorar.

-"Aydınlık nedir?"

Sokrates de şu cevabı verir:

-"Aydınlık; sabah tan yeri ağarırken, yani cisimler tam net olarak seçilmezken karşıdan gelen birinin kadın ya da erkek olduğuna bakmadan önce onu insan olarak görmektir" der.

Cins ayrımcılığının ortadan kalkması için kadınlara olumlu ayrımcılık yapılmalıdır. Böylelikle kadınların konumlarının yükseltilmesi ve işgücünün değerlendirilmesi gerekir.

Kendinden emin ve güvenli kadın, kendine güvenen çocuk demektir. Mutlu bir kadın da mutlu bir toplum ve aile demektir.

Çocuklarını büyüten kadın ne kadar bilinçli ve donanımlı ise aile ve toplum da o kadar bilinçli ve donanımlı olacaktır.

Sonuçta geleceğin büyükleri olacak olan çocukları ilk önce eğiten kadınlardır. Bilinçli, topluma saygılı bir nesil istiyorsak bu ilk önce aileden başlatılmalı ve çabalarımız bu yönde olmalıdır.

Kadınların eğitimleri için hazırlanan özel eğitim programları yaygınlaştırılmalı ve desteklenmelidir. Ülkemizin bir çok ilinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) ve Kadının İnsan Hakları-NEW WAYS (KİHP) işbirliği ile yapılan Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP) uygulanmaktadır. Bulunulan illerde SHÇEK İl Müdürlüklerine başvurarak bu eğitim programlarına kadınlar katılmalıdırlar.

Toplumda; evde, sokakta, kamu sektöründe, özel alanda kendisiyle, yaşadığı çevreyle, eşiyle, yetiştireceği çocuklarla barışık, kendisini en doğru şekilde ifade edebilen, toplumun değişimi ve dönüşümünde aktif roller oynayacak olan kadın, kadınlar gerçek anlamda eğitim olanaklarına kavuştukları zaman dünya daha da güzelleşecek ve yaşanılabilir olacaktır. Biz kadınlar bizlere her alanda fırsat eşitliği tanındığında demokrasi ve insan haklarının temel taşlarının yerine oturacağına inanıyor, bu inançla bütün okurları selamlıyoruz.

*** Kadının İnsan Hakları Eğitim Projesi Grup Yönlendiricisi.**

www.arsivustadi.org

www.arsivakurdi.org

Kadın kadına düşman

Seher EROL

Bu başlık, öncelikle kadın dostlarımızın tepkisini çekebilir; "Bir kadın dergisinde bu ne menem bir yazıdır" sonucu çıkarılabilir. Müslüman mahallesinde salyangoz mu satılıyor diye sorulabilir. Ama yazının devamı okundukça, yine ilkin onların bana hak vereceğini umuyorum.

Üzerinde yaşadığımız dünyada, nüfusun yarısından fazlasını oluşturan kadın cinsiyetinin, insanlığın özel mülkiyeti dolayısı ile de devleti, sınıfları ve parayı tanıdığı dönemlerden itibaren günümüze değin, ikinci sınıf insan yerine konmasını, cinsel, sınıfsal ve ekonomik şiddete uğramasını başka hangi nedenle açıklayabiliriz?

Evet, " her ağacın kurdu özünden olduğu için" biz bize yapıyoruz ve kadın kadına düşman hale getiriliyor. Ya kadını bu derekeye hapseden yasalara, geleneklere, önyargılara yazgıdır deyip susuyoruz ya da onları doğrulayıp, olumlayıp hayata geçirmek için canla başla çabalıyoruz. Geleneksel statüyü reddeden, bu uğurda çok şeyi göze alarak mücadele eden hemcinslerimizi yine biz kadınlardan oluşan büyük kalabalıklar dışlıyor, eziyor, yok sayıyor, görmemezlikten geliyor.

Başka türlü erkek egemen resmi ideoloji yüzyıllar boyu toplumsal yaşama böylesine nasıl damgasını vurabilirdi? Kadınlar bu ideolojinin taşıyıcısı ve cansiperane uygulayıcısı olmasaydı bu tahakküm nasıl gerçekleşebilirdi? Böl ve yönet politikası bu alanda da hayata geçirildi ve kadınların celladı yine kadınlar oldu. Doğru ve doğal bulduğu için, örneğin Hitler Almanya'sında binlerce Yahudi kadının, çocuğun, erkeğin katline rağmen faşizme destek veren erkekler kadar kadınlardı da... Vatan-millet söylemlerine alet olarak, silah tüccarlarının ekmeğine yağ süren, evlatlarını yitirme pahasına savaş kışkırtıcılarını alkışlayanlar da kadınlardı...Bilim ve teknoloji çağında "emir büyük yerden" diyerek örtünmenin kutsallığını en önce savunan, alttan alta sessizce, bilinçsizce yayan, "kızdır, okumak neyine" deyip cehalete arka duran, "töredir" diye namus(!) cinayetine göz yuman ve başlık parasıyla övünen de yine kadınlar değil midir?

Kapatıldığı ev hapishanelerinde, hep diğer cinsdaşının gözünü oyan, eleştiren, dışlayan, ayıplayan yine öncelikle kadın olmuş... Resmi erkek söyleminin içinde, ne denli temiz, düzenli, marifetli, fedakar, itaatkar diye sorgulamış hem cinsini... Oğlunu "erkek" gibi yetiştirmiş, kızını "kız" gibi... Gelin olmuş ezilmiş, kaynana olmuş ezmiş hem cinsini. Retorik erkek egemen, uygulayan kadın olmuş özcesi...

Güçlünün güçsüzü ezmesinin rasyonellerini içselleştirerek ayakta durabilmek ya da statü değiştirmek adına cinsel obje olmayı kabullenmiş, erkek dünyada bunu kullanmayı, bilincin yerine yine kadın ikame etmiş. Magazinin konusu da izleyicisi de kadın olmuş... Çabucak tüketilip, unutulan her türlü kültür öncelikle hitap etmiş. Popüler kültürün asal müşterisi haline getirilmiş kadınlar: Modasıyla, müziğiyle, dansıyla, pembe dizileriyle...

Erkek egemen anlayışın hüküm sürdüğü, rekabete ve sömürüye dayalı, küreselleşen dünyada, mevcut sistemi zorlayarak, toplumsal yaşamın ekonomik-politik ve kültürel alanlarında öne çıkan kadınlar, çoğu kez, mevcut sistemi değişme yönünde zorlamak yerine ona adapte olmayı yeğlemiş, çarkın sıradan dişlisi olmaktan öteye gidememişlerdir. Hayek'in liberal yelpazede bile kabullenilmesinde zorlanılan ilkelerini, M. Teacher, İngiltere'de denemiş, değme "erkek"ten daha erkeksi havasıyla toplumdaki çelişkileri ezilene doğru daha da keskinleştirmekten çekinmemiştir. Yine bir diğer örnek de Türkiye'nin yakın parlâmento tarihinden T. Çiller. Bırakın kadın duyarlılığıyla, katılımcı, demokratik, çoğulcu bir toplumsal yapının dinamiklerini oluşturmada katkıda bulunmayı, derin devletle kol kola girerek her türlü faili meçhulün, hortumculuğun, talanın odaklarından biri olmuş ama kendisi zenginliğine ve gücüne güç katmıştır. Tarihte Nefertiti'den, Kleopatra'ya, J.Darc'a uzanan kadın liderler toplumu radikal dönüşüme uğratmaktan çok kendileri de birer egemen olmuş ya da bir egemene yaslanmış, resmi idolojinin taraftarı olmuşlardır. Erkek egemen söylemin baskıya, sömürüye dayalı çemberi kırılamamış, onun ritüelleri içinde hareket edilmiştir. Bir başkasını kral yapma uğruna ölüme giden J.Darc'ın, bunu erkek kıyafeti ile yapması, bilincinin de ne denli erkek egemen paradigmayla beslendiğini göstermiyor mu?

Erkek egemen dünyaya uymak ya da karşı çıkmak erkek gibi davranmakla, erkek gibi giyinmekle eş değer görülmüş bazen... Kadın sorunlarının çözümünü hedefleyen, bu yönde projeler üreten feminen sivil örgütlenmelerin bazılarında, kadın bedenlerde erkek söylemi yani katı hiyerarşik yapı, kadın lider sultası, demokratik-merkeziyetçilikten uzak akayak oyunları, kıskançlık ve rekabetin kol gezdiği, ben ve benim olsun anlayışının hakim olduğu güdük örgütlenmeler oluşmuş, daha başında analitik olmaktan çok sistemi beslemeye başlamışlar farkında olmadan...

Oysa toplumsal yaşam, ekonomik-politik ve kültürel yanlarıyla bütündür. Ve insan canlısı olarak erkek ve kadın tarafından beraber inşa edilmektedir. Hal böyle iken, kadını cinsel olarak sömüren, sınıfsal, etnik ve ekonomik şiddete uğratan kapitalist sistem erkeği de sömürmekte, ezmekte... Dolayısı ile sömürünün kadın ya da erkek tarafından yapılması, şiddetin hangi cinse yöneliyor olması önemini yitirmiştir. Aslolan sömürüye ve şiddete son verecek toplumsal projelerin üretimi ve yaşama geçirilmesidir, kadınlı erkekli dünyamızda... Yani demokrasi, yani hoşgörü, yani çok sesli, çok renkli olabilmek, oldurabilmek...

Üzerinde yaşadığımız dünyayı kadın duyarlılığıyla, anaçlığıyla yaşanılası kılacak, kandan, sömürüden ve şiddetten arındıracak, insan-doğa merkezli bir dünya anlayışı erkek egemen resmi ideolojiyi bertaraf edebilir ancak. Tüm cinsler ve toplumsal kesimler için en geniş, katılımcı, demokratik, eşitlikçi bir yaşam biçimi tek çözümdür. Bu insanın insanı sömürüsünün önüne geçebileceği gibi, doğanın da kar hırsı uğruna katline son verecek, dünya güzelleşecek, yaşanılası olacaktır. Yeter ki, kendimizi geliştirip, aşabilelim. Sorgun, sorgulayan bireyler olalım. Kendimizle barışık, öz güvenli ama kıskançlıktan, kadercilikten uzak duralım. Gelin, bizden beklendiği gibi değil beklenmediği gibi olalım: Statükoyu kıralım, sistemin bize dayattığı kısır değerleri aşmış, ön kabullerden arınmış olalım...

İşte o zaman kabuğunu zorlayan, gelenekselden moderniteye geçişi başarma yolunda ama çoğunluğu paralize olmuş büyük bir kalabalık olmaktan kurtuluş mümkün olacak... İşte o zaman, toplum bilimcilerin bugün bile üzerinde uzlaşamadığı kadınlık rolünün içgüdüsel mi yoksa sonradan edinilen toplumsal bir formasyon olduğu tartışmaları son bulacak, yeni rolleri üstlenecek, başaracaktır kadın cinsi... Elbette, erkekle beraber, doğa ile uyumlu, demokratik bir dünyada...

19.09.2003

Kadın polislere ayrımcılık

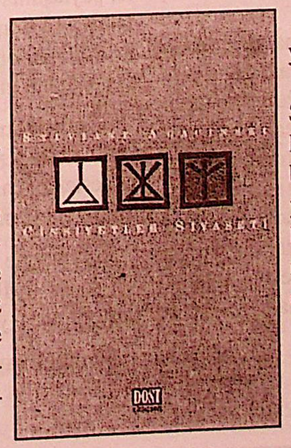
Polis Meslek Yüksek Okulları Yönetmeliği'nde yapılan 'ufak' bir değişiklikle kız öğrencilerin sayısı yarı yarıya azaldı.

Resmi Gazete'nin 29 Ağustos 2003 tarihli sayısında Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği'nin 14. maddesinde son cümle değiştirildi. Buna göre; "Yüksek Okullara o yıl için alınacak öğrenci sayısının yüzde 10'u kadın kontenjanı olarak kullanılır." şeklindeki eski ifade, "Kadın kontenjanı yüksek okullara o yıl için alınacak öğrenci miktarının yüzde 10'unu geçemez" diye değiştirildi.

Bu küçük(!) değişiklikle kadınlara polislik yolu daraltılmış oldu. Polis Meslek Yüksek Okulları'nın internet sitesinde 31 Ağustos 2003 Pazar günü yayımlanan kazananlar listesinde kadın polis kontenjanı yüzde 5 olarak sınırlandı. Buna göre; bu yıl sınava katılan 56.882 adaydan en yüksek puan alan 275 kadın ile 5225 erkek aday, Polis Meslek Yüksek Okulları'na katılmaya hak kazandı. Oysa Geçen yıl; yüzde 10'lık kontenjan geçerli olmuş, 557 kadına karşılık 4950 erkek polis okullarına kabul edilmişti.

"Cinsiyetler siyaseti"

Zelal

Cinsiyet ayrımına farklı bir açıdan yaklaşan kitapta, cinsiyetlere göre değerlerin de değiştiği bu nedenle eşitliğin söz konusu olmadığı savunuluyor. Cinsiyet ayrımının her zaman ve zorunlu olarak bir kültür içinde var olacağı, aslında temelinde kadın-erkek arasındaki ilişkilere bağlı olduğu vurgulanan kitapta, denklik ve ayrıma felsefi bir yaklaşım söz konusu. Yazara göre erkek ve kadının konumlarının kaçınılmaz biçimde toplumun onlara ayırdığı gerçekle belirlenmiş olduğu bunun ise keyfi bir hiçlik anlamına gelmediği ve toplumsal yapının bağımsız olarak oluşmadığıdır.

Sylviane Agacinski Aristotales cinsiyetler hiyerarşisine de değinir.

Feminizme eleştirel bir bakış getiren Sylviane Agacinski, kadınların erkek rollerine girip ev işlerini küçümseyerek ve bekar kalarak erkek merkezci feminizmi yaşadıklarını öne sürerken bununla birlikte kadınların iş hayatına atılmalarına rağmen durumun (ilk günkünden) neden değişmediğini de sorguluyor.

Farklı, aykırı ve ilginç bir kitap.

Dost kitabevi
Türkçesi: İsmail Yerguz
Ekim 1998, 152 sayfa

www.arsivakurdi.org

Umursadığım insanlara

Ferda CEMİLOĞLU

Gününüzün aydın, gönlünüzün sevinç, yaşamınızın güzellik ve UMURSANMAKLA geçmesi dileğiyle.

Bence zenginlik budur ve ben bu zenginlikleri sizinle paylaşmak istiyorum.

Geçen hafta mailime gelen mesajlar arasında Hamiyet'in o içten ve duyarlı üslubu ile yazdığı bir maili de vardı. Bir grup arkadaşıyla birlikte bir kadın dergisi çıkaracaklarını ve benden bu konuya katkı sunup sunamayacağımı soruyordu.

Birden heyecanlandım ve "İyi ki Hamiyet'ler var; umursayanlar var ve biz hala çok zenginiz" diye düşündüm.

Yazmaya başlarken onlarca konu beynimde yarışmaya girdi .O kadar çok yazılacak ve paylaşılacak şey var ki, eskimiş gecelerin yamalı rüyaları gibi. Sonuçta birinci sayıda kuramsız, kuralsız , istatiksiz, bir şeyler yazmak istedim, sadece kadın kadına, içten ve olduğu gibi. Umursanmaktan söz etmek, kendimizi, ailemizi, toplumumuzu ve bu çerçevede kadınlığımızı umursayalım istedim.

Genelde ve özelde bölge kadınının ezikliği, çaresizliği, sıkıntıları hatta cahilliği sık sık gündeme gelmekte ve birileri bir takım fetvalarla ve ithal reçetelerle bizi eğitmeye yönlendirmeye çalışmakta; kurtulmuş kadınlar kurtulmamış kadınlara yardım eli uzatmakta (sanki kurtulmuş kadın varmış gibi). Sırça kalelerde oturarak bizi kalkındırmak için proje üretmekte. Bütün bunlar çok güzel. AMA YA BİZ ?

Hani şehirde yaşarken baskılara dayanamayarak aslına, yani ormana sığınan kedi hikayesi vardır ya oradaki gibi:

Kedi ormana kavuşur, çok sevinir. Ama gece olunca ormanın karanlığı onu korkutur ve bir kenara sinerek yaşadığı şehrin hayalini kurmaya başlar. Tam o anda bir kaplan onu yemeğe hazırlanmaktadır. Ancak kaplan kedinin kendisine olan benzerliğine olan şaşkınlığından kediyi yemekten vazgeçer. Kaplan kediyi gözlerken kendisine ne çok benzediğini, ama neden bu kadar küçük olduğunu sorar. Kedi de "Ben evcilim, insanlarla yaşıyorum, bana dokuz canlı kedi derler." diye cevaplar kaplanı. Kaplan iyice meraklanır ve bu insanlarla kendisini de tanıştırmasını ister kediden.

Kedi de eğer insanlara zarar vermezse onlarla tanıştırabileceğini söyler. Aldığı sözün rahatlığıyla şehre doğru yürümeye başlarlar.

Bir müddet sonra bir oduncuya rastlarlar. Oduncu kaplanı görünce kaçmaya başlar. Kedi oduncuya korkmamasını, ona zarar vermeyeceğini söyler. Oduncu da " O zaman yardıma gelin, baltam sıkıştı." der. Kaplan gücüne güvenerek baltayı çıkarayım derken pençesini ağacın kovuğuna sıkıştırır. Oduncu bunun farkına varınca balta ile kaplana saldırmaya başlar. Kaplan canını kurtarmak için pençesini bilekten keserek ormana doğru koşar. Kedi de kaplanın peşinden. Kaplan peşinden gelen kediye dönerek " Kedicik , kedicik, senden özür dilerim, bu insanların arasında çok büyük bile kalmışsın sen." diyerek ormanda kaybolur gider. İşte bu bir nevi bizim hikayemiz .

Göçler, sosyal ve siyasal handikaplar, ekonomik sıkıntılar, toplumsal ve kültürel baskılar... Bütün bunlara rağmen biz hala varız ve bana göre biz tüm bunlara rağmen çok büyük kalmışız!

Biliyorum bunu söylemek ve yazmak kolay. Ya yaşamak, yaşatmak? Bunlar da bence seçmeye bağlıdır .

Vecihe arkadaşımın bana söylediği gibi yaşamda hep iki seçenek vardır. Her sabah kalktığımda ben de kendime diyorum ki; "Bu gün iki seçeneğim var; ya iyi bir ruh halinde olacaksın ya da kötü bir ruh halinde. Seçimini yap." Ben de iyi bir ruh halinde olmayı tercih ediyorum. Kötü bir şey olduğunda, kendimi kurban olarak da görebilirim, bu durumdan bir şey de öğrene bilirim. Bir şeyi öğrenmeyi tercih ediyorum.

Yaşam hep iki seçeneklidir ve seçim bizim elimizdedir. Çok eksiğimiz olabilir ama birbirimizden öğrenecek çok şeyimiz var: Bu da birbirimizi umursamakla, destekle, paylaşımla olur. Burada da iki seçenek var.Ya kurduğumuz oluşumları çatışma alanlarına dönüştürür ve bir kısır döngü oluşturup, içinde yok olur, ya da birbirimizin emeğini umursar ve koruruz .

Biz kendimizi önemsemezsek hiçbir mücadelede başarılı olamayız. Taşıma su ile değirmen dönmez. Birbirini destekleyen, umursayan "Özgür Kadınların" zamanıdır, seçmeyi bilenlerin zamanıdır.

Şimdi yine iki seçeneğiniz var: Ya bu dergiyi okuduktan sonra UMURSADIKLARINIZLA paylaşmak ve desteklemek ya da unutmak.

Gelecek sayıda buluşmak üzere kalın sevgiyle .

ferdacemiloglu@ixir.com

Kapı ardına itilen kadın

-Anna Lindh'in anısına-

Gülfer GÜÇLÜ

Dergimizin yayın hayatına atılması, günümüzün önemli sorunlarından birini teşkil eden "KADIN SORUNUNU" tartışmak, irdelemek ve belli sonuçlara varabilmek içindir. Bu amaç belli ölçülerde başarılırsa önemli bir adım atılmış sayılır.

" Kadın Sorunu" olarak kamu oyuna mal edilmiş bu kavram anlatım itibariyle yanlış formüle edilmektedir. Sanki toplumsal yapı içinde kadının kendisi bir sorunmuş gibi.Toplumda ve özellikle sol söylemde ifade edilen "Kadın Sorunu" kavramıyla, kadınlar, varoluş ve duruşlarıyla sorunlara neden oluyorlarmış gibi izlenimler doğmaktadır.

Bu toplumsal yapı ve hiyerarşi içinde kadının kendisi sorun değildir; sorun olan kadının üretimine, yaratımına, uygun bir biçimde toplumsal hiyerarşide yer edinememesidir.

Dünya nüfusunun en az yarısı kadınlardan oluşmaktadır. Ve bu gerçek bütün ülkeler ve bölgeler içinde geçerlidir. Biz Kürt toplumu için de bu böyledir. Bireysel ve toplumsal yaşamın üretimi ve yeniden üretiminin kaynağında kadın üretkenliği vardır. Nedir bu üretkenlik diye sorduğumuzda cevap, kadının DOĞURGANLIĞIDIR. Dünyanın evriminin, varoluş ve süregenliğinin yegane nedeni, doğumdur; yani dünyanın yeniden oluşumudur. Her bireyin oluşumu, doğumu dünyanın yeniden doğuşu, üretilişidir ki bunu sağlayan da TOPRAK ANADIR yani kadının kendisidir. Böylesine yaratıcı ana güce toplum ne yapmıştır evin içine hapsederek, kapı ardına itmekten başka.

Neden bu kapı ardı kavramı beynimde böylesine yer etmiş diye kendi kendime sorduğumda, cevap anılarımda, yetişmemdeki gözlemlerimde ortaya çıkmaktadır.

Diyarbakır'ın Ergani'sinde büyüdüm. İlçe sınırları içinde kentleşen yerli halkın kadınları, kolay kolay sokağa çıkamazlardı, yanlarında eşleri, yakınları olmadan sokağa çıkmaları, alışveriş yapmaları, varlık göstermeleri mümkün değildi. Evin geçimi ancak ve ancak erkeğin kazancıyla mümkündü. Kadın doğal üretkenliğini yapmalı, doğurmalı, ana olmalı ve iyi bir eş olmalıydı. Ev içi yani kapı arkasındaki dünyanın düzeninden sorumluydu. Erkeğin evde olmadığı bir sırada, kazara biri gelip bir şey soracak olursa kadın kapının arkasında durarak cevapları verecek, sorunu çözmeye çalışacaktı. Bazen kapının dışına çıkan çocuklar, ayrıntıları kapı ardına taşıyıp analarına ileterek sorunların çözümünde yardımcı olmaya çalışırlardı. Kadın, kapı ardında gözü yarı kapalı durur, cevaplar ve çözümler üretirdi. Çarpık kentsel gelişim buydu. Kentsel yapılanmada kadının yaşam alanı da buydu.

Horlanan kırsal kesimde ise bunun aksi bir durum söz konusu idi. Kadın, doğal üretkenliğinin yanında yeteneği ve becerisi ölçüsünde, toplumsal yapı içinde bir duruşu vardı. Köyden kentte yükünü getirir, ürettiklerini satar, yükünü toplar ve köyüne giderdi. Onlar "Kürt'tü, biz bajari idik." "Onlar geriydi biz ileriydik". Toplumsal yargılar böyleydi. Onları horlar, küçümserdik; onlar beriye giderdiler, hayvancılığın yükü onların sırtındaydı, tarladaydılar, tapandaydılar ama hatırlayabildiğim kadarıyla da erkeğine karşı söz hakkı sahibi idiler. Bu anlattıklarım 1950-60'lı yılların yaşamından kesitlerdir diyebilirim. O günden bu güne neler gelişti,değişti diye sorduğumuzda; dünyadaki büyük alt üst oluşlara karşın kadınlar açısından büyük mesafeler kat edilmiş değildir. Ülkemizde kadınlar olarak gelişmiş ülkelerdeki hemcinslerimizin vardıkları yere varabilmiş değiliz, aynı fiziki özellikleri taşımamıza rağmen.

Nedir bu fiziki özelliklerimiz diye sorulduğunda verilen cevap biraz çarpıcı olacaktır. Evet; KADIN BEYNİ taşıdığı özellikler açısından üstün bir konumdadır.

KADINLAR TOPLUMUN EN ZEKİ KESİMİNİ OLUŞTURMAKTADIR. Kadın beyni gramaj olarak çok ağır değildir. Belki de budur avantajı. Hacmi büyük olmayan beyinde kan dolaşımı hızlıdır, akıcıdır, beyin lobları ve korteksleri arasındaki iletişim ve elektron akışı çok daha hızlıdır. Dolayısıyla duyum ve algılama çok gelişmiştir. Duyum ve algılarıyla çevreyi de çok iyi algılamakta ve bu da ona isabetli kararlar vermesine yardımcı olmaktadır. Önsezileri de erkeklere göre farklıdır, çok isabetli önsezilerle gerekli durumlara uyumlu tavırlar sergileyebilmektedir.

Bu da doğanın; yaratıcının, kadına ana olarak üretebilmeyi sağlaması için verdiği yetenekler ve becerilerdir. Bununla toprak ana dünyanın devinimindeki önemli işlevini; doğurganlığını, üretkenliğini yetiştirici, büyütücü ve eğitici konumunu perçinlemektedir toplumun tüm ket vurmalarına rağmen. Bu sürgit engellemelere karşın kadın kendi konumunu daha da geliştirmelidir. Bu gelişim beraberinde toplumunda gelişimini doğuracaktır. Bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimini tamamlayan bir kadının anneliği, çocuk yetiştiriciliği, eğiticiliği ve ailesini geliştirmesi çerçevesinde toplumun varacağı durumu hep birlikte düşünmeliyiz.

Toplumsal yapının anası olan kadını ele aldığımız için öncelikle kadınların sağlıklı bireyler olması gerektiğinden hareketle bende burada sürgün yıllarımdaki çalışmalarımın birikimiyle kadın sağlığı üzerinde yazmaya ve elimden geldiğince bu bilgilerimi okuyucuyla, düşünücülerle, bu dergi sayfaların elverdiği ölçüde paylaşmaya çalışacağım.

Yukarıda biraz kadın beyninden bahsetmiştim. Şimdi ise genel beyinsel gelişimden bahsederek "sağlığımızı nasıl yaratabileceğimizi" tartışmak istemekteyim. Bunu bir başlangıç olarak kabul edin lütfen:

Dünya sağlık örgütü sağlıklı olmayı tanımlamıştır. Bunun için ise esas öğe hastalık ve zayıflığın dışında, fiziksel, zihinsel ve de toplumsal açıdan iyi olma durumudur ki biz birde ruhsal iyi olma durumunu da buna ekleyebiliriz. Bütün bunlar, kusursuz sağlığı oluşturur ki bu sağlıklı insanlar da kendilerini neşeli, mutlu ve genç hisseden insanlardır. Bizim üzerimize düşen görevde bunun nasıl yaratılacağını ve yollarını ARAŞTIRMAK, YAZMAK giderek tartışmaktır.

En büyük zenginliğimizin bilgi birikimi olduğundan hareketle gelecek yazılarımızda bu birikimi sizlerle paylaşarak, ortak zenginliğimizi yazarak kusursuz sağlığı oluşturma yöntemleri olan; sağlık beslenme, vücut egzersizleri, yoga ve meditasyon, dinlenme, insan sağlığını etkileyici düşünme biçimleri, pozitif enerji-negatif enerji, ayurveda, reikiki vs. konularını günümüzdeki tıbbi gelişmeleri de esas alacak biçimde aktarmaya çalışacağım. Bilgi kaynaklarını da elimden geldiğince sizlere ileteceğim.

Bir sonraki sayıda buluşmak umuduyla...

"KÜRTLERİN KIZ KARDEŞİ"
ANNA LİNDH

İsveç Dışişleri Bakanı Anna Lindh'in Başkent Stocholm'de alışveriş yaparken, bıçaklı saldırıya uğrayıp ölmesi sadece İsveç'i değil, tüm dünyayı, yasa boğdu. O'nu ülkesinde korumasız dolaşan, toplu taşıma araçlarını kullanan, metroya binen, yer bulamayınca yere oturan kuzey Avrupalı siyasetçilere özgü rahatlığı aynı zamanda samimiyetiyle, insan ve kadın hakları savunuculuğu ile tanıdık ve sevdik. Bölgemizi ziyaret etmesi, buradaki yaşama duyarlı olması, burada yaşayan kadınlara destek vermesinden dolayı Kürtlerin gönlünde ayrı bir yere sahipti

Skeppsholmen'deki Kürt Kütüphanesi, kuruluş yıldönümü münasebetiyle davet edilen Anna Lindh "Kürtlerin Kız Kardeşi (kurdernas syster)" olarak takdim edildi. Bundan sonra Anna Lindh Kürtlerin Kız Kardeşi olarak anıldı.

Anna Lindh tüm dünyada tanınmış bir insan hakları sözcüsüydü. Diktatörlükle yönetilen ülkelere karşı kararlı ve sert bir tutum sergiliyordu. Saygın, sosyal, humanist bir Dışişleri Bakanıydı. 19 Haziran 1957'de Stockholm' de doğan Lindh, Uppsala Üniversitesi' nde Hukuk eğitimi gördü. 1982' de milletvekili seçilen Lindh, parti içinde hızla yükseldi, 1984 'ten 199'a kadar Sosyal Demokratik Gençlik Birliği başkanlığı yaptı. Yerel televizyon programlarındaki siyasi tartışmalarda sık sık yer alan Lindh, gençliğin temsilcisi olarak görülüyordu. 1987' den 1989' a kadar da Uluslararası Sosyalist Gençlik Birliği'nin başkan yardımcılığını yürüten Lindh, kabinedeki ilk görevini 1994' te Çevre Bakanı olarak üstlendi, 1998'de Dışişleri Bakanı olunçaya kadar da bu görevi sürdürdü. Ülkesinin en sevilen siyasetçilerInden biri olan Anna Lindh geleceğin Başbakanı olarak görülüyordu.Eski içişleri Bakanı Bo Holmberg'le evli ve Filip ile David adlı iki erkek çocuk annesiydi.

Kadınların İsveç'i

Zelal

İsveç demokrasinin en geli[illegible]eğini teşkil ediyor. Parlamentonun yarıya [illegible] bir kısmının kadınlardan oluşması, kadın h[illegible]etinin geldiği aşamasının bir göstergesi ve kadın öz[illegible]rlüğünün boyutunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bu durumda demokrasinin en gelişmişliğiyle ve kadına tanıdığı temel hak ve özgürlüklerle gerçek anlamda bir demokrasi ülkesi İsveç. Bu temelde de "Neden Kadınlar?" sorusuna yanıt veren bir çalışmada "Kadınların İsveç'i" denmesi de anlaşılır bir şeydir.

Kitap; Oral Çalışlar'ın İsveç gezisinden sonra Gürhan Uçkan'la birlikte Cumhuriyet Gazetesin'de yayınladığı bir yazı dizisi aslında. Ancak gördüğü ilgi üzerine kapsamı biraz daha genişletilerek kitaplaştırılmış.

İsveç kadınlarının ülkelerinde aldıkları mesafeyi gözler önüne sermesi bakımından örnek verici bir kitap. Kitap okundukça İsveç ve İsveçli kadınla ilgili ilginç bilgilere rastlamak mümkün.

İsveç demokrasi yolunda oldukça büyük yol kat etmiş bir ülke; ancak erkek egemen ülke özelliğini korumakta devam ediyor. Bununla beraber kadınların dünyada ortak sorunlarının olduğuna değinilen ve bu konuda bir özeleştiri de getirilen bu çalışmada, iş ve ücretler konusunda tam bir eşitlik sağlanamadığından söz ediliyor. Eşitlik Bakanı Marita Ulvskog; kadınların haklarının korunmasının ve ayakta kalmasının, kadınların iş hayatına atılmasından geçtiğini savunurken, iş hayatında kadınların ve erkeklerin aynı işi yapmasına karşın, kadınların aynı ücretten yararlanamadığını, temel sorun olan iş ve ücretler konusundaki eşitsizliğin önüne geçmek için çalışmalarının olduğunu da ekliyor sözlerine.

Kitapta Mona Sahlin, Gudrun Schyman, Maria Leissnar, Kürt kızı Nalin Baksi gibi kadın politikacıların politik yaşam öykülerine de yer verilmekte.

Kitabın son bölümünde "İsveçli Kadınların Mesajı"na yer veriliyor:

"İsveç'te kadınların özgürlük mücadelesinde elde ettikleri başarılar, insanlığın geleceğini gösteriyor. Kadınlar eşitlik alanında yeni başarılara imza attıkça ve yeni hedeflere koştukça insanlığın eşitlik ve adalet yolundaki kavgasının yolu açılacak. Daha demokratik ve daha barışçı bir dünya ancak kadınlar özgür olursa gerçekleşebilir...

Dünya kimlikli ve kişilikli, özgür kadınlarla daha güzel ve yaşanılır hale gelecek...

Erkeklerin kişilikli hale gelmesinin ve olgunlaşmasının yolu, kadınların eşitlik mücadelesinde başarılar kazanmalarına bağlı."

Oral Çalışlar-Gürhan Uçkan
Kadınların İsveç'i
İmge Kitabevi Yayınları , 1997, 139 s.

Diyarbakır'da Uluslararası Sempozyum

Akademik Araştırma ve Dayanışma Derneği AKADER Diyarbakır'da 26-27 Eylül tarihleri arasında uluslar arası bir sempozyum düzenledi. Bir çok akademik çevrenin katıldığı sempozyumun konusu "Sosyolojik ve Hukuksal Boyutlarıyla Töre ve Namus Cinayetleri."ydi.

Yabancı katılımcılar arasında İtalya'dan Prof. Dr. Massimo Donini, İspanya'dan Porf.Dr. Eduardo Demetrio Crespo ve Prof. Dr. Victor Gomez Martin yer aldı. Katılımcılar hukuksal açıdan töre ve namus cinayetlerinin tarihsel gelişimine değindiler. Gamez Martin, sosyo-psikolojik aile şiddetinin temelinde kadının erkeğin malı olarak düşünülmesi, aile içi şiddetin ailenin özel durumuymuş gibi görülmesinin yattığını, bunun da aşırı ataerkil bir yapıdan kaynaklandığını söyledi. Aile içi şiddetinin önlenmesi için eğitimin şart olduğuna dikkat çeken Gamez Martin, bununla beraber Sivil Toplum Örgütleriyle işbirliği yapılmasının, medya ve toplumun desteğinin alınmasının gerektiğine de değindi.

Namus cinayetlerinin bir çok yönüyle değerlendirildiği sempozyum 2 gün sürdü.

Diyarbakır'da kadın filmleri haftası

Diyarbakır'da Kadın Filimleri Haftası yapıldı. Diyarbakır Kadın Sorunlarını Araştırma Merkezi (DİKASUM), SELİS Kadın Danışmanlık Merkezi, Dicle- Fırat Kültür ve Sanat Merkezi, Diyarbakır Sanat Merkezi Diyar Galleria Sinemaları ve Filmmor işbirliği ile yapılan "Kadın Filmleri Haftası" sadece kadınlara yönelik olup ücretsiz izleyiciye sunuldu.

27 Ekim-2 Kasım tarihleri arasında düzenlenen hafta kapsamında çeşitli belgesel ve filmler gösterime girerek sayısız kadının ücretsiz film izleme olanağı yarattı. Filmler, Diyarbakır Galleria Sinemaları ile DSM çok amaçlı salonlarında kadınlarla buluştu.

www.arsivkadin.org

www.arsivakurdi.org

Kadın - Başörtü - Yasak!

Leyla EFE

Kadın her dönemde hak etmediği tutum ve davranışlarla karşı karşıya getirildi. Toplumlara egemen erkek anlayışı ile sınırları çizilen ve bu sınırlar içerisinde yaşam hakkı tanınan kadın, sürekli toplumun o ihmal edilmiş, horlanmış, iç huzuru ve barışı temin edememiş toplumlarda, rengi ve şekli değişmekle beraber, muhalif kesimler hala bu tür hak ihlallerine başvurmakta. Bizim toplumumuzda, henüz kadına insan haklarını vermiş değil, vermiş gibi göründüğü pek çok hak da teori düzeyinden çıkmadı.

Son dönemde de pek çok hak ihlalleri devam etmekle beraber gündeme damgasını vuran başörtülü genç kız ve bayanların, örtülerinden dolayı karşılaştıkları kısıtlamalar ve yaklaşımlar yaşanmakta.

Müslüman kadın yanlış inanışların, yersiz, acımasız söz ve davranışların altında ezildikçe ezildi. Bir de buna daha çok içinde yaşadığımız toplumu oluşturan ailelerin yetiştirme tarzı cabası. Müslüman kadın, her türlü eğitimden uzak cahilce evlere kapatılan, evin dışında da tarlalarda çalışabilen, hayvanlara bakmakla görevli bir durumdan, ilme, eğitime, dinin verdiği önemi anlayıp kavrayan ailelerce kendini okul sıralarında buldu. İslami hassasiyeti öne çıkan ailelerde yaygınlaşan eğitim anlayışı kızlarımızı ilkokuldan ortaokula, liseden üniversiteye kadar taşıdı. Müslüman örtülü kızların sayısı günden güne artıyor ve bu durum bazı kesimleri rahatsız ediyordu. Bu kesime göre biz örtülü kızlar irticayı temsil ediyorduk, amaç eğitim değil farklıydı, örtümüz siyasi bir semboldü.

Oysa işin aslı hiç de öyle değildi. Örtü ne bir siyasi sembol ne de farklı amaçlar için kullanılabilecek bir unsurdu. Müslüman kadının örtünmesinin sebebi, inandığı Rabbinin emrini yerine getirmekti. Çünkü o huzuru, mutluluğu Allah'ın emirlerini yerine getirmekte buluyordu. Allah-u Teala Ahzap süresi 59. ayetinde şöyle buyuruyor: Ey Peygamber, eşlerine, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına dış elbiselerinden üstlerine giymelerini söyle; onların (özgür ve iffetli) tanınması ve eziyet görmemeleri için en uygun olan budur. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

Belirtildiği gibi Allah Müslüman kadının, yer aldığı toplumda Müslüman kimliğiyle tanınması ve kadınlığına yönelik dışarıdan gelebilecek zararlardan korunabilmesi sebebiyle emretmişti. Yani örtü sadece saf bir inancın gereğiydi. Müslüman kadın örtüsüyle kabul edilmek istiyordu, dolayısıyla bu onun en doğal seçimi ve hakkıydı. Olayı daha farklı algılamayı seçenlerce örtü toplumun geri kalmasının en büyük sebebi olarak görülüp mahkum edildi. Bu mahkumiyetin ilk göstergeleri öncelikle eğitim alanında oldu. İmam Hatip Lisesi öğrencilerine ve üniversite öğrencilerine örtünme yasağı getirildi. Bu şekilde Müslüman kadın da kadın haklarına yönelik hücumlardan nasibini almış oldu.

Bu yasakla beraber örtülü kadın hiçbir insana yapılmaması gereken yaklaşımlara ve davranışlara maruz kaldı. Üniversitelerin sınıflarında başlayan başörtü yasağı kısa sürede üniversite koridorlarına ve kampüsüne dayandı. Amaç örtüden ne pahasına olursa olsun kurtulmaktı. Örtünen genç kızdan ya peruk takması ya şapka takması ya da tamamen başörtüsünden vazgeçmesi istendi ve bu çözüm olarak sunuldu. Fakat çözüm olarak sunulan dayatmalar insanda kişilik bunalımları, kimliksizleşme, psikolojik yapının alt üst olmasına sebep oldu. Direnemeyip başörtüsünü açmak zorunda kalan kadın, inancına ters hareket ettiğinden ikilemler, çelişkiler yaşayabiliyor yada peruk takarak içten içe büyük bir eziklik hissediyordu. Çözüm olarak sunulanlar sorun olmaktan öteye gidememişti.

Yaşanan bu tahribatın yanı sıra asıl tahribata uğrayan direnler, başörtüsüne sahip çıkanlar oldu. Ama direnmenin bedeli çok ağır oldu ve acılar, stres, yıpranmalar oldu. Üniversiteli bu kızlar sınıflarına girebilmek için bazen sınıf pencerelerinden içeriye girmeye çalışıyorlardı diğer öğrencilerin bakışları arasında. Tabii bu konuda çözüm buldular, pencereleri şişlerle kaplamakla. Bazen kapıda duran bekçilerin önünden kaçıp koşarak ve bekçilerin kendilerinin peşine vermeleriyle, koridordaki kovalamalarla gerçekleşiyordu içeriye girmeleri. Hatta lavaboların kapısına dayanıp dışarı çıkarmaya çalışmaları da olmuyor değildi. Tüm bu koşuşturmalar diğer öğrencilerin şaşkın, acımaklı bakışları önünde oluyordu. Diğer öğrenciler elini, kolunu sallayarak girerken sınıflarına, örtülü öğrenciler birer azılı suçlu gibi kaçarak, saklanarak girmeye çalışıyorlardı. "Her gün acaba bugün içeri girebilecek miyim?" endişesiyle geliyordu bu öğrenciler.

Bu psikolojik yıkımlara dayanamayan başörtülü öğrenciler, yıllarca didinip çalışarak, maddi ve manevi pek çok emek sarf ederek en az diğer öğrenciler kadar hak ettikleri okullarını terk edip evlerine döndüler. Diğer bir kısmı ise üniversite kapılarında, aylarca aşağılanmalara, çifte standartlara katlanarak bir gün tekrar okullarına alınabilecekleri umuduyla kararlılıkla beklediler. Fakat bu şekilde çoğu ya devamsızlıktan kaldı ya da okullarından atıldılar.

Özgür düşünmeyi ve hareket etmeyi temsil eden, evrensel anlamda ilmin ve gelişmişliğin sembolü olan üniversiteleri YÖK, tam aksine kendisine muhalif fikir ve hareketleri mahkum edecek açık cezaevlerine dönüştürülmüştür. Öğrenciler okullarında hocalarıyla, dersleriyle muhatap olması gereken yer ve zamanlarda polis ve askerle karşı karşıya getirilmiş ve suçlu muamelesi görmüştü. YÖK bu olumsuz ve kaybettiren tavrını değiştirmedikçe üniversitelerimiz evrensel anlamda bir üniversite haline gelmeyecek.

Bu sorunlar yaşanırken ne inanç özgürlüğü ne adalet ne insan hakları çözümleyici tarzda devreye sokulmadı. Söylem olmanın ötesine geçmedi. Bu yasak sadece eğitim alanıyla sınırlı kalmayıp tüm kamusal alana yayıldı. Örtülü kadını çok uzun zamanlardan sonra büyük çabalar sonucu elde ettiği kamusal alanda çalışma hakkı elinden alınmış oldu. Örtülü kadın evine dönmek zorunda kaldı. Kendisini ifade etme alanları büyük çoğunlukla elinden alındı.

Aileyi ve aileden oluşan toplumu şekillendirici role sahip kadının bu şekilde sosyal alandan ve bu anlamdaki her türlü hakkından mahrum bırakılması ve gerek sistem gerekse toplum, gerek aileler tarafından psikolojik ve fiziksel baskılara maruz kalması sonucu kadın olabildiğince yıprandı, yalnızlığa itildi. Cehalete mahkum edilmek istendi. Bu derece yoğun ve çok yönlü baskılara uğrayan kadın, elbette ki gerek oluşturacağı aile, yetiştireceği çocuk gerekse de etkileyeceği topluma olumlu yönde katkı sunamayacak ve toplumun önemli bir potansiyeli bu şekilde eriyecektir.

Büyük ölçüde öneme sahip kadının kendini gerçekleştirebilmesi ve üzerine düşeni yerine getirip insanca yaşayabilmesi, sahip olduğu inancı hakkıyla yerine getirebilmesiyle olur. Bu da özgürce düşünebilen, insan hak ve özgürlüklerine saygılı ve ön emlisi önyargısız kasti amaçlara sahip olan yaklaşımlardan uzak bir toplum içinde gerçekleştirilebilir.

Soru Sormak Suç!

Kilis Elbeyli Kaymakamlığı'nın düzenlediği bir konferansta, konuşmacıya soru sorduğu için 3 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanan öğretmen Hülya Akpınar ile kendisine destek veren altı arkadaşının yargılandığı Kilis Asliye Ceza Mahkemesinde görülen dava ertelendi.

2911 sayılı kanunun 30. maddesi uyarınca "toplantının huzur ve sükununu bozmak" iddiasıyla yargılanan sanıklar Hülya Akpınar, Sevil Kuzucu, Savaş Kekeç, Barış Kubulay, İ. Halil Koyuncu, Ahmet Laftan ve Erdal Kabatak adlı altı öğretmenden oluşmakta.

Öğretmen Akpınar, Kilis Elbeyli Kaymakamlığı'nın 28 Mayıs'ta düzenlediği, kamu personelinin katılımının zorunlu kılındığı "Asılsız Ermeni Soykırımı İddiaları" konulu konferansta konuşmacı Mehmet Kabacık'a "1915 olayları etrafındaki tartışmalarda, Ermenilerin Avrupa ve Amerika'daki güçlü lobileri sayesinde Ermeni Soykırımını kabul ettirdikleri taktirde Türkiye'nin bu duruma karşı bütünlüklü politikaları var mıdır?" sorusunu yönelttiği için yargılanıyor. (BB)

Şanlıurfa'da tecavüz davası

25 Mart 2003 günü Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesinde birlikte yaşayan 2 genç öğretmene 6 kişinin tecavüzü ile ilgili dava Şanlıurfa Ağır Ceza Mahkemesinde devam ediyor.

Mağdur vekilliği Diyarbakır Kadın Hakları ve Uygulama Merkezine üye avukatlarca yapılan dava 20 Kasım 2003 tarihine ertelendi.

Bingöl'de kadınlar yargılanıyor

Kürt sorununun diyalog yoluyla çözümü için Kadınların Bingöl'de kurmak istedikleri "Barış Masası" davası Bingöl'de yapıldı.

Kadınlar demokratik çözüm talepleri çerçevesinde "Silahlar sussun, sorunlarımızı masada konuşalım" çağrısı içerikli bir basın açıklaması yapmak istemiş ancak engellenmişlerdi.

2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefetten açılan davada 125 kadın 2 erkek yargılanıyor.

Yabancı gözlemcilerin de izleyici olarak katıldıkları dava 23 Ocak 2003 tarihine ertelendi.

Gökçek'e bir kaç söz

Bawer ARSLAN

Kamuoyu O'nu "Ben böyle sanatın içine tükürürüm" diyerek, bir parktan söktürdüğü heykel üzerine daha yakından tanımaya başlamıştı. Müstehcenliğin öncelikle kişinin beyninde başladığının basit bir göstergesiydi o heykel karşısında O'nun takındığı tutum. Öyle ya, insanın kafasında ne varsa, dünyayı da öyle görürdü, doğayı insan kendi kafasındaki pencerelerle tanımlardı. Gökçek anlaşılan bu tanımlamayı her gün daha da belirginleştirerek yapmaya devam edecek. Nitekim; kadınları rencide etmekten asla çekinmeyen o fütursuz tavırlarına bir yenisini daha ekledi.

'Kadınlara Karşı Olma Tarihi'ne geçecek o meşhur sözlerini Uçan Süpürgenin bir resepsiyonunda sarf etmişti.

Resepsiyon; Prof. Dr. Yakın Ertürk'ün Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu denetim mekanizmaları arasında yer alan "Kadınlara Karşı Şiddet Raportörlüğü' görevine getirilmesini kutlamak amacıyla Uçan Süpürge tarafından verilmişti. Melih Gökçek'in de davet edildiği Resepsiyona ayrıca Ankaralı Kadın Kuruluşları temsilcileri, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Güldal Akşit, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, AKP ve CHP'li kadın miletvekilleri ve büyükelçilik temsilcileri de eşlik ediyordu.

Gökçek'e burada "İki dönemdir Başkentin Belediye Başkanısınız, ama kadına karşı şiddet ve sığınma evleri konusunda hiçbir şey yapmadınız. Bütün dünyada sığınma evlerinin önemli destekçisi yerel yönetimler iken siz bu konuda ne yaptınız?" sorusu sorulmuştu. Melih Gökçek ise "Sığınma evleri açıldıktan sonra neye dönüştü biliyormusunuz? Bunun ne olduğunu burada açıklayamam çünkü burada hanımlar var" yanıtını vermişti.

Melih Gökçek' in bu cevabı vermesi, hangi bilinç yansımasıdır? Sahip olduğu ideoloji ve inanışı istediği kadar görüntüde ve söylemde üstünü kapatarak, modernize etse bile ne acıdır ki bilinç altı bir yerden rengini bulanık da olsa göstermektedir.

Geliri olmayan, az kazanan, tek başına yaşama koşulları olmayan anlayacağınız yoksul ve yoksun kadınların gideceği bir evde fuhuşun olması Gökçek'e göre olması gereken bir sonuçtur.

Kendisini doğuran kadını, aynı yatağı paylaştığı kadını ve kızı olabilecek cinsi bu kadar aşağılayan erkek kendisini nasıl yücelmiş görecek? Kadınlar şu veya bu şekilde, durum ne olursa olsun "Dayak cennetten çıkmadır" diyerek erkeğine boyun eğecek. Böylesi bir durumda sığınma evlerine ne gerek var? Burada yaşayan kadınların niyeti ne ola ki? Erkek egemen bakış açısı yobazlıkla birleşince, zorunluluktan, kendisi ve çocukları ile beraber sığınma evlerine sığınan kadınları ve sığınma evlerini hazır fuhuş yatağı olarak görmek pek de yadırganmaması gereken bir bakış.

Evinden ayrılmak zorunda kalan (çeşitli nedenlerle) kadınların aç, sefil ve her türlü kötülüğe açık sokaklardan, kendilerini ve çocuklarını güvende hissedecekleri sığınma evlerine sığınması Gökçek'in utanıp söylemediği duruma düşmemesi için değil mi ?

Ne ilginçtir ki O; fuhuşun devlet kontrolünde kayıtlı yapıldığı, sayılı ülkelerin birinde belediye başkanıdır. Ve yine ne ilginçtir ki genelev patronlarının vergi rekortmeni olduğu bir ülkede yaşamaktadır.

Orada oturan kadın bakanın sessiz kalması ve bir tavır koymaması en az Gökçek'in söylemi kadar dikkat çekicidir. Koltuk ve mevki sahibi kadınların bu mevkilerini ancak sessiz kalarak koruyabildiklerini, bir nevi erkekleşerek kadın olmaya yabancılaştıkları görüntüsünü vermektedir bu suskunluk. Nasıl bir mevki sevdasıdır ki bu hemcinsine yönelik aleni bir saldırıda suskunluk tercih edilebilmektedir? Demek ki sorun sadece kadın olmak değildir! Bir mevkiyi kadın olarak işgal etmek değildir! Mesele gerçek bir kadın bakış açısına sahip olmak ve bu bakış açısını içselleştirebilmektir. Ne yazık ki mevkileri işgal eden bu bakış açısında olan kadınlara Türkiye az sahne olan bir ülke. Bu da Türkiye'nin ironik noktalarından biri işte.

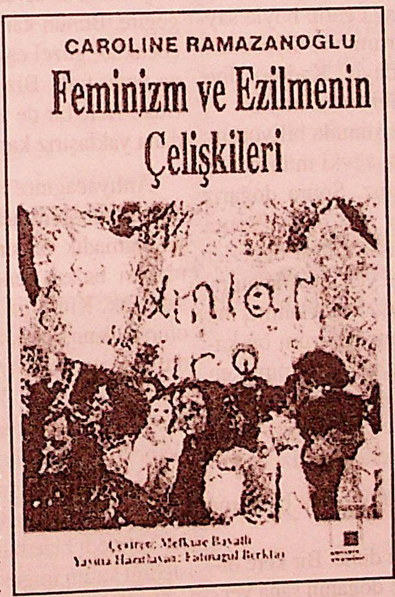
Melih Gökçek'e bir soruyla noktalayayım meseleyi. Evinden atılan, dövülen, her türlü şiddete ve hakarete maruz kalan kadınlarla ilgili ne gibi bir projesi vardır? Evinden atılan, dayak yiyen, bir lokma ekmeğe muhtaç olan kadına bir de yetkili birimler mi ellerinin tersini gösterecektir? Seçilmiş olmanın sorumluluğu seçenlere karşı duyarsız ve dahası saldırgan olmayla mı yerine getirilecektir? Melih Gökçek bu ve benzer konularda ne düşünmektedir? Sanırım Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı olarak, yerel yönetimleri bildiğini ve iyi bir başkan olduğunu söyleyen bir şahsiyetten bu konuda bilgi istemek hakkımızdır. Bilgi vermek de onun görevleri arasındadır.

Feminizm ve ezilmenin çelişkileri

Tülay

Bazan insan, bazı bilgilere uzunca bir süre ihtiyaç duyar ama bir türlü bu bilgilere ulaşamaz. Ya zaman bulamaz ya da aradığı o özel konuları işleyen kaynakları bulamaz. Feminizm konusunda derli toplu bilgiye ihtiyaç duyuyorsanız Caroline Ramazanoğlu'nun 'Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri' kitabı bu iş için biçilmiş kaftan olur.

Yazar kitabını birkaç bölümden oluşturmuş. Kitabın I. bölümünde feminizmi tanımlamada karşılaşılan sorunlar ele alınıyor. Hem dünyadaki sıradan kadınların deneyimlerindeki, hem de feministlerin bu deneyimleri kavrayış biçimlerindeki çelişkileri inceliyor. Caroline Ramazanoğlu kadın kurtuluş veya özgürlük hareketinin yıllar boyunca sayısız anlamlar geliştirdiğini, bunun başlıca nedeninin de kadınlar için mücadele edenlerin düşüncelerinin ve politik amaçlarının değişik olması kaynaklı olduğunu ifade ediyor. Bana kalırsa gündeme ters düşen bir sav da değil bu. Yazar devamla; "Feministler, en azından kadınların ezilmesinin ne anlama gelebileceği konusunda bazı düşünceleri paylaşıyorlar, büyük ayrılıklara düşüyorlar" diyerek birlikte hareket edilmiyor olmanın kayıpları üzerinde de yoğunlaşıyor.

Kitabın en önemli bölümlerinden biri de 3 temel feminist grubun kısaca incelemesinin yapılmış olması. Bunların tanımlamalarını olduğu gibi yazmak istiyorum. Çünkü bu terimlere, akımlara oldukça yabancıyız diye düşünüyorum. Feminizm kelimesine öcü gibi bakıldığı sürece sanırım bu konudaki eksikliklerimiz devam edecek gibi. Ancak hiç olmazsa kitaptan aldığımız bilgiler olarak geçeyim bunları:

LİBERAL FEMİNİZM: Kadınların cinsiyetlerinden dolayı haksızlığa uğradıklarına inanır ve eşitlik, eşit eğitim, demokratik politik sürece eşit katılım konusundaki kampanyalar çevresinde örgütlenirler. Liberal feministler, toplumun var olan yapısını ciddi bir biçimde sorgulamadan kadınlara daha ileri haklar ve olanaklar sağlamak için kampanyalar yürütme geleneğine sahiptir.

RADİKAL FEMİNZM: Kadınların erkekler tarafından ezilmesine yol açan ve bunu sürdüren her türlü toplumsal düzenin meşruluğunu sorguladılar. Radikal feminizm kadınları, erkeklerin sahip olduğu, denetlediği ve fiziksel olarak egemenlik kurduğu bir dünyada evrensel olarak ezilen bir kız kardeşlik olarak tanımladı.

MARKSİST FEMİNİZM: Marksist feministler, bir yandan kendilerini sınıf, güç veya ekonomik çıkarlarına bakmaksızın kadın oldukları için kadınların çıkarlarını savunmaya adamışken, bir yandan da sömürülen işçi sınıfının çıkarları için mücadele etmekten sorumludurlar.

Yazar kitabın 2. kısmında feminizmin kusurunu sorgulamayı da unutmamış. Bu bölümde feminist akımların aralarındaki yoğun çelişkinin kadın mücadelesini böldüğü, yavaşlattığı görüşü ağırlık kazanırken, kadının-kadına bakış açısı (kız kardeşlik) ekolünün fiyaskosu üzerinde durulmuş. "İnsan biyolojisinin kadın-erek ilişkisini ve toplumsal statüyü (ezme-ezilme) belirlemede nasıl etkili olmuş?" sorusuna verilen yanıtlar ve araştırmacıların bakış açıları da kitabın bir hayli ilginç sayfalarından bir kaçı.

İlerleyen sayfalarda feministlerin; kadınların genelde erkekler tarafından baskı altında tutulduğu, ikincilleştirildiği ve ezildiği ve bu baskının ne olduğu konusunda aşağı yukarı fikir birliği içinde oldukları gibi cümlelerde okuyucuya umut veren fikirlerden.

Kitabın üçüncü kısmında feminizmin bilime yönelttiği eleştirilere yer verilmiş.

"Feministler, erkeklerin, bilginin toplumsal kurgulanmasındaki iktidar boyutuna hiç dikkat etmeksizin bilimsel bilgiye el koyduklarını ileri sürüyorlar." Bu bakış açısıyla ilgili epeyce çarpıcı örneklerle karşılaşmak mümkün.

Oldukça yalın bir anlatıma sahip Ramazanoğlu'nun kitabını herkesin ilginç ve öğretici bulacağını umuyorum.

Caroline Ramazanoğlu
Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri
Pencere Yayınları 1998, 274 s.

www.arsivakurdi.org

Masum değiliz

Bawer ARSLAN

"Dünya ruhunu yitirdi ben de cinsiyetimi."
Hinkemann Toller

Merhaba; taze bir soluk, farklı bir ses, yeni bir dergi, kadına dair kadın için bir dergi. Nasıl olsa erkekler düşünen, söz söyleyen ve isteyen kadın istemiyorlar, şimdiden burunlarını kıvırtıklarını görebiliyorum, eğer yanılıyorsam, bu dergi aynı zamanda sizin içindir. Anlıyacağınız, erkeklerin pek de hoşlanmadığı, dır dır eden viyak viyak ses çıkaran sivri dilli kadınların dergisi. Hoş geldin diyorum. Uzun ömürler diliyorum.

Ey kadın! Dinle beni, evde oturmak varken, süslenip pullanıp işine gitmek, dedikodu yapmak, kendi cinsinin saçını başını yolarak karşı cinse yanaşmalar, açmalar yapmak varken, nedir bir araya gelip böyle sayfaları üst üste yığmalar. Yoksa abartımı var diyosunuz, hadi canım daha vahim durumlardayız. Kadınız diye masum muyuz? Yoksa anne sütü gibi temiz miyiz?

Değiliz, değiliz biliyorum. Ama şunuda biliyorum; erkek yada kadının olması için aynı zevki münasebeti yapmak gerek. Bu noktada tamamız. Sonra doğarız aynı sancılarla. Tamamız. İşte her şey ondan sonra başlar. Tamamsısız. Çünkü toplumsal-ulusal değerler ve dengeler her şeyi değişmezcesine yerli yerine oturtmuştur. Bizde önceden hazırlanmış, kolaylanmış bu kalıba cup diye oturuveriyoruz. Hani diyorum bu kadar adaletsizliğin olduğu yerde bizim de çırpınırken tüylerimizin bolca dökülmesi normaldır. Olsun, belki çirkin bir kuş olacağız ama özgürleşebileceğiz. Hem genetik değil ya tüy dökülmesi, güzelleşeceğiz.

Yoksa çirkin olmaya niyetin yokmu? Bak bakalım neler olacak sana:

"Yaklaş kadın ve söyleyeceklerimi dinle. Bir kere olsun merakını yararlı şeylere yönelt ve doğanın sana verdiği toplumun yok ettiği avantajları düşün. Gel ve nasıl erkeğin arkadaşı olarak doğup da onun kölesi haline geldiğini ve bu durumdan hoşnut olup doğal karşıladığını, uzun kölelik yaşamının seni nasıl alçalttığını ve onun rahatlığını ama rezilliğini, özgürlüğün ve onurun daha güç faziletlerine nasıl tercih ettiğini öğren. Çizeceğim resim seni etkilemez ve sen onu duygulanmadan seyredebilirsen o zaman boş uğraşlarına geri dön, artık yapacak bir şey yok; rezillikler gelenekleşmiş demektir."[1]

Biliyorum rezillikler gelenekselleşmemiş, biz hep vardık. Kadınlar tarih boyunca toplumsal yaşamın her alanında yer aldıkları halde, hak ettiği yere ve konuma ulaşamamıştır. Bunun sorumlusu yalnız erkekler ve sistem değil. Kolaycamalar yapmayalım. Bizden kaynaklanan boyutu da vardır. Nedir mi diyeceksiniz, o efendim, rivayet odur ki; tarihin en kanlı ve canlı, çok meşegatli, gizem dolu, anlaşılması güç, mahrem bir o kadar da bildik sayfaları. Eminim kadınların kafasında ışık hızından daha hızlı sahneler, söz düellosu geçmiştir. Ama ne yapalım pasta kocaman, bize düşen bir parça. kolaysa geç o tarafa, hal böyle olunca istifleniriz üst üste, değme senaristlere taş çıkartırız, yurdum normal erkek insanı o yüzdendir sizden daha bitiriciliğimiz.

Genel yaklaşım durumları, iyi bir kız, iyi bir eş, iyi bir ana. Değişen zamanla birlikte iyi bir çalışan. İyiliklerimiz erkeğe göre belirlenir. Ölçüt erkeğin rahatlık pozisyonu. Biz de sindirmedik değil. Doya doya. Gegire gegire. Bunun karşılığında aldığımız iyi bir ev, sıra sıra çocuklar, güzel eşyalar kendi cinsimize attığımız bir arpa boyu fark. Biz neymişiz. Kandırmacalar, yutturmacalar. Hele bir de varsa eğer okuma yazmamız bir adım daha yaklaşırız karşı cinse. Bağımlıyız ya da eziciyiz.

Anlıyacağınız masum değiliz. Üstümüze giydirilen elbise tam oturmaca oldu kimimiz için. Kimimiz elbiseye sığmadık orasından burasından yırtmaya başladık, makası bazen kendimize bazen cins i kaderdeşimize sapladık. Kimimiz soyduk bütün elbiseleri ne pahasına olursa olsun, katıksız düzce devam ettik yolumuza. Zor du. Kanatıcıydı. Ama güçlüydük. Anlıyacağınız omurgamız sağlamdı, iki ayağımızın üstünde duruyorduk. Kendi rolümüzü kendimiz çizmeye başladık. Zaman değişti biz de değiştik. Doğumlarımızı daha kontrollü halde yapar olduk, ağır ev işlerini makinelere yükledik, evden dışarı çıkmaya başladık. Düşünmeye zamanımız oldu. Yetmedi bize bunca iletişim araçların kabul ettirmek istediği kadın imgesi. Gücümüzün farkına varmaya başladık. Kendi geleceğimizi kendimiz belirleyip yarattığımız o geleceğin sahipi olmak istedik. Mevcut bahs-i durumda iki ayağımız, iki kolumuz, sakatat diye taşımadığımız o harika beynimiz, anlıyacağınız tam takır insan olma durumun da tüm mevzu bahis durumları yapma güç ve kudretine sahibiz. Elbette dikkatli olmalıyız. Bizi sakatlamalara(ruhsal), depresyonlara anlıyacağınız ruh-i haliyetimizi bozacak her türlü karşılamaya karşı koyuşlarımızı birbirimizden güç alarak ve alanlar yaratarak destekle(n)meliyiz. Ey kadın! sen ki rahminde erkekler ve kadınlar çoğaltırsın, doğurur ve yeşertirirsin, hamuru ki sende, bil ki güçlüsün.

[1] **Choderlos de laclos, Kadınların Egitimi Üzerine, 1978**

Bilirmisin ki erkekler kadınların karşısındaki güçsüzlüğünden hep ezilmiştir. Güven kendine. Kızlar doğurduğumuzda gururlanalım.

Bak ne demiş Fu Hsuan;

"Düşünülemez dünyada ondan daha değersizi.
Kadın olmak ne de keder verici,
Delikanlılar dayanıp durur kapıya
Cennetten düşen tanrılar gibi.
Yürekleri birleştirir dört okyanusu
Kimse sevinmez bir kızın doğumuna
Onunla ailenin düşer değeri."

Biz Kadınların mücadelesinin hedefi, tarihsel bir geçmişe dayanan kadın-erkek eşitsizliği sorununun çözümünü; erkeklerin (pek de özensenmeyecek) konumuna gelmeyi hedefleyen bir bakış olmamalı. Anlıyacağınız, pek de çok olmuşluğumuz olan, erkek kadın tiplemesi varılmış bir müs(vede)pet olmamalı. Böyle bir yaklaşım sorunu tersine çevirmek demektir. Hani erkek egemenlerin yasalarla oyna(ş)malar durumu olur, çağdaş dünyanın kadınlarını korumak için, erkeğe bağımlı kadının durumunun düzeltilmesinden başka ne ola ki.

Tarihten çıkardığımız sonuçlardan da bilir(ler)iz ki "Kadınların bağımsızlığı, bütün insanlığın bağımsızlığını gerektirir".

Kadın İmece Kahvesi açıldı

İstanbul Esenyurt'ta Kadın Araştırmaları ve Dayanışma Merkezi (KADMER) üyeleri, kadınlar için daha iyi bir yaşam umuduyla "İmece Kahvesi"ni açtı.

KADMER'in Esenyurt'ta açtığı kahvede semt sakini kadınlar erkekler gibi oyun oynamayacak; ne tür sorunları olduğunu tartışıp çözüm yollarını arayacak.

Gönüllü uzmanlar, belirli günlerde kadın ve çocuk sağlığı hakkında kahveye gelen kadınlara eğitim verecek, bu kadınların sağlık kontrollerini yapacak.(Bia)

İNSAN KARDEŞİM

Sen beni tanımazsın küçük kız
Seni gördüğümde ve
okuduğumda
Boylu boyunca serilmiş
Sıcak bir ölüydün,
Dallı güllü şalvarınla
İlkbahar kadar güzeldin,
Ama ölüydün,
Öldürülmüştün,
Duydum aşık olmuşsun
Sınır karakolda bir askere
Savaşın ortasında
Kan gövdeyi götürürken
Aşık olmak da neyin
nesi küçük kız!
O dünyanın küçüldüğü köyde
Ölüm korkusunun kol gezdiği topraklarda
Aşka kurşun işlemez mi sandın?
Gökyüzü olmanı isterdim.
Bir tek gökyüzüne
kurşun işlemez,
Ağıtlar susar, ağıtlar başlarken
Zaman geçer, kan tutar,
kan geçmez
Ve...
Beni affet.
Ölüm kol gezerken bedeninde
Askerinin aklını
başından aldın diye
Belden aşağını kurşunlamaya
yeminlenen komutanlar
Azrail benzeri solurken ensende
Ben senin insan kardeşin
Seni koruyamadım,
Beni affet!

Handan RENGİN - 1997

www.arsivakurdi.org

Nesrin Berwari
Irak Bayındırlık Bakanı

ABD'nin müdahalesiyle devrilen Baas rejiminin ardından, Irak demokratik hayata geçme mücadelesi veriyor. Bu yüzden geçtiğimiz günlerde oluşan "Irak Geçici Hükümet Konseyi" önemli bir misyon yüklenmiş durumda. Irak'ın geleceği açısından bu geçici konseyin çalışmaları ise oldukça önemli. 5'inin Kürt olduğu 25 bakandan meydana gelen Geçici Hükümet Konseyinde 1 de Kürt Kadın Bakan yer almakta. Nesrin Berwari Irak Bayındırlık Bakanı görevini yerine getiriyor. Bir Kürt kadınının Irak'ın yönetiminde etkin bir görevle yer alması Kürt kadınları açısından oldukça anlamlı. Dış basının sık sık yer verdiği Berwari'nin çalışmalarını bizler de yakından takip ediyoruz. Washington File Staff'da yayınlanan David Shelby'nin haberini İngilizce'den Türkçe'ye okuyucularımız için çevirdik.

* * *

Irak Kamu İşleri (Bayındırlık) Bakanı Nesrin Berwari hafta başında ABD Uluslararası Gelişim Ajansı yetkilileri ve Başkan Bush ile görüşmesinin ardından Waşington Yabancı Basın Merkezinde yaptığı basın açıklamasında, Irak'ın içme suyu ve kanalizasyon altyapı çalışmalarıyla ilgili bakanlığının çalışma planının detaylarını açıkladı.

Berwari gazetecilere yaptığı açıklamada, su ihtiyacını karşılamaya dönük hizmetlerin tekrar savaş öncesi düzeye ulaştığını, ancak bakanlığının ve Irak Hükümet Konseyi'nin kısa bir süre içinde bu hizmetleri daha ileri bir düzeye çıkartmaya çalıştıklarını belirtti.

Berwari, bakan olarak ilk önceliğinin daha elverişli yaşam koşulları için bütün Iraklılara en uygun hizmeti derhal sağlamak olduğunu vurguladı. İkinci ana hedefinin ise, demokratik bir çerçevede halkın çıkarlarını gözeten bir kurumlaşmaya gitmek olduğunu söyledi.

Berwari ayrıca, bakanlığının, 2004 yılı sonuna kadar yüzde doksan, 2005 sonuna kadar ise yüzde yüz sağlıklı su temin edecek bir stratejik plan geliştirdiklerini açıkladı. Bu plana göre kanalizasyon hizmetleri 2004 yılının sonuna kadar ülkenin % 15'ine, 2005 yılının sonuna kadar ise % 30'una ulaşacak. Şu anda uygun kanalizasyon hizmetlerinden faydalananların orani % 3 tür. Bunların, en büyük hedefi olduğunu bildiren Berwari, Amerikanın süren desteği ve ayrıca Japonya ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerin yardım için verdiği destek sözlerine ilişkin takdirlerini belirtti. Berwari ayrıca, bu aşamada Irak'ın ihtiyaçlarını karşılamak için uluslararası topluluğun diğer üyelerine de çağrıda bulundu.

Berwari, gelecek yılın Irak için dönüm noktası olacağını söyledi

Bakan kendisi ve bakanlığın diğer yetkililerinin özel şirketler, hükümet dışı ve uluslararası örgütler ve inşaat alanında becerisi olan diğer kurumlarla ilişki kurmak üzere bir ağ oluşturma alanında önemli bir mesafe kat ettiklerini belirtti. Berwari, kendi heyetlerinin bu organizasyon temsilcileriyle, inşa çabalarını koordine etmek ve bilgi paylaşmak amacıyla düzenli olarak toplandıklarını açıkladı.

Berwari kamuya ait iş projelerinde 100.000 Iraklıyı geçici olarak çalıştırmayı planladıklarını, bu alanların daha çok şehirlerin temizlenmesi, çöp toplanması ve parkların bakımı olduğunu vurguladı. Berwari, geçici görevinin sonunda bakanlığın daha çok kalıcı personel alabilecek bir pozisyona geleceğini umduğunu söyledi.

Fırat Nehri'nden gelen suya ilişkin Türkiye ile aralarındaki tarihten gelen uyuşmazlığa ilişkin sorulan soru üzerine, Bakan, kaynakların eşitçe paylaşımı için Irak Hükümet Konseyi'nin Ankara ile masaya oturacağını açıkladı.

Bakan, Irak'ın su kaynakları bakımından zengin olduğunda ısrar etti. Bakan, Baas rejiminin tüketici bir kültür yarattığını, ancak kendisinin kaynakların kullanımı konusunda daha sorumlu bir yaklaşım izleyeceğinin altını çizdi.

Kadınlardan resim sergisi

Diyarbakır Sanat Merkezi'nde (DSM) 90 kadının yaptığı resimler sergilendi.Su Yücel tarafından sonuçlandırılan proje Kadın Merkezinde (KA-MER) hayat buldu. 17 ile 55 yaşları arasında değişen kadınlar tarafından yapılan resimlere 1 Mayıs 2003 tarihinde başlanmıştı. Sergi Diyarbakır'da ilgiyle izlendi.

Kadın

Sultan BOZKUŞ

İnsanlık tarihinde kadın ve erkeğin birbirine üstün olduğu dönemler vardır. Fakat, biyolojik farklılığından dolayı, kadın her zaman ezilmiş ve mutlu, aydınlık dolu bir yoldan mahrum kılınmıştır. Sevgilisi, kocası, babası, kardeşleri ve akrabaları tarafından sevilmiş, dövülmüş, aşağılanmış, öldürülmüş, hakir görülmüştür. Ama son yüzyıl içerisinde kadınlar, kendi haklarını elde etmek için çaba göstermeye başladılar. Çünkü, kadın hakları özünde insan haklarıdır ve evrensel bir özellik gösterir.

Avrupa'da yapılan bir araştırmaya göre kadınların %75'i erkek, erkeklerin %1'i kadın olmak istemiştir. Bu yüzyılda böyle bir çıkarımın olması, insanı hayal kırıklığına uğratmaktadır. Hatta, bu çağdaş dünyada kadının evden dışarı çıkmaması, erkeklere eğilim duymaması, kadının kamu görevi yüklenmemesi sadece analık duygularını geliştirip ana olmasını vs. özelliklere sahip olması istenmektedir. Hatta erkeğin karısını boşama hakkına sahip olması ancak kadının kocasını boşama hakkının olmadığı üzerine çeşitli varsayımlar ortaya konulduğu görülmektedir. Kızların evlenmesi ailelerinin vereceği karara, kadınların boşanması ise kocalarının vereceği karara bağlı olmaktadır. Bu olgu dünyanın bir çok yerinde işlemektedir.

İnsan yaşamının uzunluğu kadar niteliği de önemlidir. Ve yapılan araştırmalara göre aynı şartlarda doğan, büyüyen, gelişen ve çalışan kadın ile erkek arasında kadının az yıprandığı görülmektedir. Genel kanının tersine, kadın erkeğe göre daha az yıpranmakta ve her türlü acıya, yokluğa göğüs gerebilmektedir.

Bazı toplumlarda özellikle sosyalist toplumlarda kadın için çok sağlıklı bir ortam hazırlanmıştır ve kadının durumu özellikle iyidir. Ama, endüstriyel ve toplumsal değişimin en çok kadınları etkilediği ve bu etkilenme karşısında ise hazırlıksız ve duyarsız kalınmaktadır. Fakat kadınlar geçmişten gelen bazı özelliklerinden olsa gerek toplum kurallarına erkeklerden daha fazla uymaktadır.

İnsanlık tarihinde kadının bir sınıf olarak toplumsal ve siyasal güç kazanmasından korkulduğu için eğitimi yasal ya da çeşitli baskılar altında tutulmuş, gelişmesi engellenmiştir. Çünkü, eğitim özgürlüğü getirmekte ve en önemlisi kadının düşünmesi sağlanmaktadır. Bu da kadının başkaldırmasını ortaya koyar. Düşünen insan her türlü baskıya başkaldıran insandır. Aldığı eğitimle birlikte zeki ve bilgili olan kızların yaşadığı çeşitli problemler de vardır. Zekası ve eğitimi yüzünden bir çok erkek adayını ürküten kızların sayısı oldukça fazladır. Bu da okumuş kızların evlenme şansının azaldığını ortaya koymaktadır. Erkeklerin büyük bir çoğunluğu, eğitim yapmış kadınlardan korkmaktadır. Nedeni ise, erkeğin her ortamda yaratmış olduğu üstünlüğe tehdit oluşturmasıdır. Kızlar okuduğu zaman da düşük prestijli yerleri okumaları istenmektedir. Ve beklenen bilgili , iyi bir ev hanımı olmasıdır. Kızlar için uygun görülen dallar eğitim ve güzel sanatlardır. Prestiji düşük okullardan mezun oldukları için de kadınların daha yeteneksiz olduğuna inanılmaktadır.

Eş seçimindeki sorunlardan biri eşlerinin kendilerine denk ya da üstün olmasını hazmedemeyen erkeklerin, iyi eğitim almış kızlarla evlenmek istememeleridir. Bu durum, ya iyi eğitim görmüş kızların evlenmesini güçleştiriyor, ya da kızların iyi eğitim görme isteğini kırıyor. Bunun yanı sıra erkeklerin, cinsel yaşamlarında kendilerine sonsuz özgürlük tanınırken, kadınlar için ise hiçbir erkekle arkadaşlık etmemiş olması istenmektedir. Evlilik için problem olan bu tutum, toplumsal ruh sağlığının son derece bozuk olduğu anlamına gelmektedir.

Yaşadığımız yüzyılda dünyanın önemli bir bölümünde "Medeni Kanun" adı altında kadın bir çok haksızlığa maruz kalmaktadır. Bu da kadın-erkek eşitliği kavramına ters düşmektedir. Kadın, resmi bir kurumda çalışsa bile ev işlerine bakmakla yükümlüdür. Hatta, eş seçimini bile kendisi yapamamaktadır. Ya ailesi ya da devlet buna engel olmaktadır. Örneğin 1964'te Cezayir'de 175 kız intihar ederek bu toplumsal soruna kendi bireysel çözümlerini getirdiler.

Kapatılan bir diğer pencere ekonomik yaşamla ilgili olmaktadır. Kadın kendi kazancının harcanması üstünde bile gereği gibi söz sahibi değil. Erkeğin sözü her anlamda geçmekte ve hatta kadının kimlerle görüşeceğine dahi erkek karar vermektedir. Bunun için baba evi bazen kaçınılması gereken bir cehennem olmamalıdır. Kadınlar, baba evindeki yağmurdan kaçarken, kocalarının evinde doluya tutulmamalıdırlar.

Kadın sorunu bunun gibi bir yığın yaşanmışlıklar taşımaktadır. Oysa demokratik ve özgür bir dünya mümkündür. Bunun için ise öncelikle kadın ve erkek arasındaki derin uçurum kapatılmalı, eşitlik her alanda sağlanmalıdır.

1 Eylül 2003

www.arsivakurdi.org

Bir yıldız daha kaydı

Ezgi MERT

Bardaktan boşalırcasına yağıyordu Allah'ın nimeti. Doğru dürüst suları akmayan mahallelerdi bunlar. "Nihayet yağmur sayesinde çöpümüz, pisliğimiz temizlendi" dedi Zelo. İri yarı, yanında boy boy bebeleri olan bir kadın. Pencereden, başıyla beraber, emzirmekten karnına dek inen memeleri de sarkmıştı.

"İşte burası benim sokağım. Bir yıl olmuş babamın evine gelmeyeli" diye düşündü Nuriye. "Bıraktığım gibi bu sokaklar, bıraktığım gibi çıplak, aç, yalnız..."

Ana caddede otobüsten indikten sonra yürümek zorunda kalmıştı parasızlıktan. "Beni eve alacak mı?" korkusuna kapıldı. Her zaman çok korkardı babasından. "Yağmur havayı ılıtır derlerdi. Hangi salak söylemiş, soğuktan geberiyorum" dedi yüksek sesle. Eve varması iki saati bulurdu. Montuyla botu aynı renk bir genç kız gördü. Cep telefonuyla konuşuyordu. Ne kadar özenirdi eskiden olsa böyle kızlara.

Annesiyle temizliğe gittiklerinde, annesi camları silerse O yerleri, annesi halıları silerse O tuvaletleri yıkardı. Aldıkları parayı da babasına verirlerdi. Babası da vakit geçirmeden şaraba. Namı değer Şarapçi Feyzo. Sudan bahanelerle döverdi babası onları: İyi para gelmemişse temizliğe gidilen evlerden, yemek hemen hazırlanmadıysa gibi sebepler. Kemerle döverdi babası onları, hıncını alamaz tekmelerdi üstüne üstlük.

Tek odaları vardı. Ay ışığı vurmasa gözlerini kapatmak zorunda kalmayacaktı geceleri. Babasının annesine yaptığı her şeyi duyuyordu Nuriye. Babası işini bitirmek istiyordu ama bir taraftan da yorgunluktan hareketsiz kalan kadını hırpalıyor, küfrediyor, dövüyordu. Annesi Nuriye'yle kardeşi uyanmasın diye ağlayamıyordu bile.

O hiç evlenmeyecekti!

Yağmurdan göz gözü görmüyordu. Nuriye sürekli ağlıyordu. Yaşadıklarını düşündükçe daha hızlı yürüyor, canı acıyordu. Evden kaçtığında 16 yaşındaydı. Amcasının, evde kimse yokken memelerine elledığı gündü. Kilerde sıkıştırmıştı Nuriye'yi. Adam ter içinde kalmıştı, sesi kesik kesikti. Çok korkmuştu ama mutfağa kaçmayı da başarmıştı. Sonra tekmeler, tokatlar... O gece karar vermişti; kaçacaktı.

İlk gece ilkokuldan beri can ciğer arkadaşı Cemile'de kaldı. İyi davrandılar ona. Babası dinleyince hikayeyi, söz verdi Nuriye'ye. "İş bulacam" dedi, yakın bir ilçede. Mutluydu artık Nuriye.

Sabun imalathanesinde işçilere çay yapıyor, ortalığı topluyordu. İki işçi kızla, orada, çalıştığı yerde kalıyordu. Karın tokluğuna işte; ama artık iyi şeyler olacak hissi ısıtıyordu yüreğini. Babası da bulamamıştı O'nu. Belki de hiç aramamıştı bile. Talat Usta çok sahiplenmişti O'nu. Ezdirmiyordu kimselere. O da çok sevmişti Talat Usta'yı, Kalender bir adama benziyordu.

Yürüdükçe yol daha bir uzuyordu sanki. İliklerine kadar ıslanmıştı. Nereden baksan yarım saatlik yolu vardı. Delik ayakkabıdan giren taşlar canını acıtıyordu. Yağmur mahalleyi yıkama iyiliğinden sonra biraz ileri gitmiş, sele dönüşmüştü. Evleri su bastı. Annesiyle temizliğe gittiği evleri hiç su basmazdı. Kadınlar, çocuklar tenekelerle çıktılar, ustaca boşaltıyorlardı suları. Nuriye avlulu bir evin, sokağa sarkan küçük çatı çıkıntısının altına sığındı. Kendini sıcacık bir yuvadaymış gibi hissetti. "Benim hiç yuvam olmadı" dedi kendi kendine. Birden yine o kabus geceyi hatırladı. Az önce üşüyor, şimdi terliyordu. Yumruklarını sıktı. Boğazına bir şeyler düğümlendi.

O gece Talat Usta nöbetçiydi. O da arkadaşlarının neden akrabalarında kaldığını sonra anlayacaktı. Geceliğini giydi, her zamanki gibi ellerini, yüzünü üç dört kez yıkadı. Amcası vücuduna dokunduğundan beri sık sık yıkanıyordu. Talat Usta kapıyı açtı, o babacan yüz ifadesinden eser yoktu. Önce dayak sonra tecavüz.

Bu evin sokağa sarkan çatı çıkıntısında ne kadar süredir beklediğini hatırlamıyordu. Uzun süredir burada olmalı ki, sokağın çocukları onu izliyorlardı kıkırdaya kıkırdaya. Nihayet evine vardı. Annesi de eve dolan suları boşaltıyordu. Evden kaçtığında "Geri dönüp anamı kurtaracam" diye hayallere dalardı her gece uyumaya çalışırken. Uzun uzun sarıldılar anasıyla. Babası bir gece yarısı içip sızmışken sokakta mahallenin delisi kürekle kafasına vurup öldürmüş. Yani bilmeden büyük iyilik yapmış aileye.

Nuriye şimdi kendi evinde ama sevinemiyor hiç. Artık umutları yok, hayalleri yok. Kendini pis buluyor, sürekli yıkanıyor, yıkandıkça kirlendiğini hissediyor. İnsanlardan kaçıyor. "Öleyim!" diyor. Gözlerini kapatınca göz kapakları sahneye dönüşüyor. Ardından tekmeler, tokatlar... Talat'ın yüzü... Yüreği ağrıyor, ölecekmiş gibi daralıyor nefesi.

Bir annenin çığlıkları sarıyor sabaha karşı dört sularında yağmurla yıkanıp mis gibi toprak kokan mahallenin sokaklarını.

"Kızım öldüüü..."

"Nuriye kendini astıı"....

Tarihin loş dehlizlerinde Tanrıça İştar'la göz göze gelmek

Hamiyet ÇELEBİ

Tarih okumak ıslak, kaygan ve loş dehlizlerde sükunetli adımlarla yürümek gibidir. Bu yolda kişinin karşısına birden bire bir patika da çıkabilir, kişi düm düz bir platoda gezinirken birden bire bir uçurumun kenarında da buluverebilir kendini. Küçük çakıl taşlarıyla bezeli bir sahile de vurabilir insan, koskoca okyanusların ortasında kendisini yapayalnız ve kimsesiz de hissedebilir. Ama en katışıksız hazlara süreni, kişinin derin vadilerde belli belirsiz ayak izlerinin peşine düşerken, bu izlerden kendine dair olanı keşfetmesi ve o keşfin büyüsüyle hayatın en gerçek sırrına varmasıdır bana kalırsa.

Bir de tarihin hala gözden ırak gizemli kuytulukları vardır ki onların da şifresini mitolojide çözmeye çabalamalı. Ki bu; düşlerle hayat arasında insan soyunun anlam arayışında en alegorik çırpınışı olacaktır; beri taraftan gizil olanın damakta bıraktığı kekremsi bir lezzetten de kişinin kendisini mahrum bırakmaması.

Söz konusu olan Mezopotamya ise her şey daha gösterişlidir. Bir de giz perdeleri arasında saklanmış o ince, şuh, narin yüzüyle, bereketli, hayata hayat katan, savaşçı dokunuşuyla kadınsa aradığınız, her şey daha albenili olur ve daha çok çeker insanı tüm yitikliğine rağmen.

İşte bu gezintilerde insan keşfediyor ki Mezopotamya ve oraya konaklamış halklar tarihin en ongun halklarıydı. Bilincini salt batıya dönmüş biri için bu keşif cazip gelmeyebilir. Ama medeniyetin dünyaya batıdan yayıldığına değil de, medeniyetin aslında doğudan yayıldığına inanan için bu sıradan bir fark ediştir. Tarihin feminen sayfaları da böyle bir farkındalık yaratır insanda.

Dünya üstünde erkek egemenliğinin varoluştan bu yana olmadığının en derin ve belirgin kanıtları bu coğrafyada keşfedilmiştir. Mitoloji bu açıdan çok şematiktir. Bilinmez dönemlerden bu güne -tüm yok ediş çabalarına rağmen- ulaşmış çok güçlü kadın çizgileri vardır. O çizgiler bilge, güçlü, çekici, savaşçı ve zaman zaman da şuh kadını tanımlamaktadır bize. Kadını bu gün bile bütünleyen tasvirler o gün de çok çıplaktı. Semavi dinlerin egemenliği dahi tarihteki bu izi, izleri silememiştir.

Mesela eski Sümer metinlerinde bir İnanna vardır. Tanrıçalar katında insanlar arasında tartışmasız bir üstünlükle anılır. Verimliliğin, cazibenin, güzelliğin, gücün, bilgeliğin simgesi olmuştur. Kadınlar O'na yüzlerce yıl tapmış, sıkıştıklarında yardımı O'ndan dilemiş, mutluluklarında şarapları O'na sunup, şerefine içmiş, O'nu koruyan kollayan bir ana olarak algılamışlardır. Şerrinden çekinilmiştir; hoyrat, kızgın, şer dönemlerinde en deli fırtınaları estiren, en kurak mevsimleri çağıran da O'ymuş çünkü.

Bir de namı İnanna kadar olan, aşk, sevecenlik ve hatta, savaşçılıkta onu da aşan İştar var. Aşkın ve savaşın tanrıçası. Sevdi mi delice seven, aşıkları, aşkları koruyan, aşkına cevap bulamayınca belalar saçmaktan kaçınmayan ama ille de kadınların koruyucusu, kollayıcısı, Kadınlık Tanrıçası. Gılgamış'ın "fahişe"likle suçlayıp aşkını red ettiği ve gazabından kurtulamadığı savaşçı Tanrıça.

Tüm Mezopotamya halklarının ayrı ayrı isimlerle de olsa tapındığı aşk ve savaş tanrıçası bu. Hurrilerde Hepat, Şauşga; Hattilerde Vuruşemu; Hititlerde Arina'nın Güneş Tanrıçası ve Kupaba. Firigya ve Galat buluntularında Anadolu'nun ilahesi Kybele... Eski Yunan, bu sayılı Mezopotamya halklarından çok sonra -büyük bir ihtimalle onlardan esinlenerek- doğurmuş Afrodit'i.

Buluntularla varılan sonuç; bilinmez dönemlerdeki kadın kültünün daha çok güzelliğe, aşka, bereket ve verimliliğe dayalı olduğudur. Ancak kadına yaftalanan "iffet" imgesi o dönemlerde bile göze çarpar. Kanımca erkek egemen toplum dönemlerine denk gelen bir şekilleniş eseridir bu. Gılgamış destanı bu açıdan tarihi ip uçları taşır bana göre:

Gılgamış'ın karşısına ceza diye tanrıça Aruru tarafından gönderilen Enkidu'yu etkisiz hale getirmek ve yoldan çıkarmak için bir fahişeden medet umması, erkek egemenliğinin ve kadınlığa giydirilen rolün kaba bir taslağı gibidir. Diğer taraftan Gılgamış'ın savaştaki yenilmezliği hatırına ona aşık olan İştar'ın, Gılgamış tarafından "fahişe" diye red edilmesi de aynı felsefeyi çağrıştırıyor.

İştar'ın tanrıçalar tanrıçası ve en çok tapınılan olması, insanoğlunun-erkek egemenliğinin de diyebiliriz buna- kadını bir taraftan yererken, yerin dibine batırırken, bir taraftan da göklere çıkarması, uğruna methiyeli destanlar ve uhrevi saygın dünyalar yaratması girift gösterge olarak durur geçmişin silik perdelerinde...

Tarihi bilmek, farkındalıklar yaratır. O, şimdinin yorumlanmasında, şimdinin hakkıyla yaşanmasında ve geleceğin en ideal bir şekilde yapılandırılmasında mihenk taşıdır dolayısıyla.

Sırf bu yüzden bile olsa sakınmadan, zorsunmadan kişi tarihin o tekinsiz kollarına salmalı kendini. Bırakmalı nereye götürüyorsa götürmeli. Bu kucakta sevgiye, aşka, ihanete, yiğitliğe, korkaklığa, kandırmacaya, dürüstlüğe kısacası hayata dair ne varsa tümüne dair bulunacak tatlar olacaktır. Eminim!

www.arsivakurdi.org

Gülümseten kadın mitosları

Her halde insan soyunun üstünde en çok düşündüğü şeylerden biridir erkek ve kadının yaratılış öyküsü. O "ilk" e varabilmek için insanlardaki kışkırtıcı merak güdüsü olmadık hayallere kaptırmıştır onları. İster destanlarda anlam bulsun herşeyin ilkine varma tutkusu ister masallara geçmişe ilişkin ip uçlarını ele verir. Çünkü iflah bulmaz bir çatışma, mücadele, biri ve öteki olma olgusunun küçük ışıklarıdır bunlar. Beri taraftan bilinmezliğe karşı insanlığın "anlamlandırma" çabasıyla tutuştuğu çırpınışlardır.

Ne ki hayalperestlik daha çok kadının anlamlandırılış çabası üzerinedir. Olsun! Gerçek olan şu ki mitler, kültler, destanlar, masallar tüm insanlığın var olan, gerçek olan ve aslında olması istenilen şeyler üzerinde kafa yordukları birer görüntülerdir.

Pandoranın kutusuyla başlayalım istedik. Daha nice nice öyküler el sürmemiz için kuytuda durmaktadır usul usul. Bir çoğuna el süreceğiz. Tarihin mistik havasında gerçekle, insanların düşlerini süsleyen hayaller arasında gezinmek için. İlk yolculuğumuz olsun Pandora.

* * *

Prometheus'un kurnazlıkla çalarak insanlara verdiği akıl onları şımartınca Zeus o zamana kadar yalnız erkeklerden ibaret olan insan topluluğuna ceza vermek istedi ve onlara kadını gönderdi. Zeus, oldukça başarılı bir usta olan oğlu Hephaistos'tan kadını yaratmasını istedi. Hephaistos babasının isteği üzerine çamuru su ile yoğurdu ve görenleri şaşırtacak güzellikte bir kadın vücudu yarattı.

Olympos'ta oturan tanrıçaların en güzeli olan ve kendi karısı olan Aphrodite'in vücudunu model olarak kullanmıştı. Heykel bitince onun kalbine ruh yerine bir kıvılcım koydu. O zaman heykelin gözleri açıldı. Kolları bacakları kıpırdamaya ve dudakları konuşmaya başladı. Onu süslemek için bütün tanrılar ve tanrıçalar yardım ettiler.

Herkes kendisinden ona bir şey armağan etti ve ona Rumca "bütün armağan" anlamına gelen Pandora adını taktılar. Athena ona güzel bir kemer, süslü elbiseler verdi. Letafet perileri Kharites beyaz göğsüne parlak altın gerdanlık taktılar. Aphrodit başına güzellikler saçtı. Güzel saçlı Horalar ilkbahar çiçekleriyle onu süslediler. Hermes Pandora'nın kalbine, hıyanet ve aldatıcı sözler yerleştirdi.

Zeus da ona esrarlı bir kutu armağan etti ve ona dediki; "Sakın verdiğim kutuyu açma, içindeki iyi şeyler uzaklara kaçar ve onların yerine fenalıklar gelir, seni rahatsız ederler. Bu kutuyu iyi sakla bütün insanların saadeti ve felaketi bu kutunun açılıp açılmamasına bağlıdır." Böyle dedikten sonra baş tanrı ilk kadını yeryüzüne indirdi ve Prometheus'un kardeşi Epimetheus'a gelin olarak gönderdi.

Prometheus kardeşine Zeus'dan hiç bir şekilde hediye kabul etmemesini tembih ettiği halde Pandora'nın güzelliğine hayran kalan Epimetheus öğüdü tutmadı ve onunla evlendi.

Pandora da tıpkı tüm kadınlar gibi doğuştan meraklı olduğunda dünyaya gelir gelmez kutunun içinde ne olabileceğini düşünmeye başladı ve Zeus'un uyarısını unutarak kutuyu açtı. Kutunun içindeki hastalık, keder, ıstırap, yalan, riya gibi insanları rahatsız edecek ve onları felakete sürükleyecek ne kadar kötülük varsa hepsi açılan kutudan kuşlar gibi uçuştular.

Pandora hatasını anlayarak biraz sonra kutuyu kapadı ancak kutuya kapatılan kötülüklerin arasında, insanları yaşatacak, teselli edecek "ümit" de vardı. Fakat ümit dışarı çıkamamış kutuda kalmıştı.. Böylece Zeus ilk kadını beraberinde kötülüklerle dolu bir kutuyla yeryüzüne yollayarak insanlardan intikam almıştı.

Toplum = Erkek

Evin ASLAN

"Saçı uzun , aklı kısa", "Elinin hamuruyla erkek işine karışma", "Kadının sırtından sopayı, karnında sıpayı eksik etmeyeceksin", "Kızını dövmeyen dizini döver" vb.deyim ve atasözlerini hepimiz duymuşuzdur. Kadına has yani toplumdaki kadın, okutulmayan mutfağa, ev işlerine mahkum edilen, düşük işlerde düşük ücretle çalıştırılan, çocuğa bağlanan, analık, bacılık, yarlik yapan, emeği dayakla, aşağılanmakla ödenen, allandırılıp pullandırılarak alınıp, satılan kadın. Ve yine kadınlığımız bize deyim ve atasözleriyle yücelikmiş gibi sunulur. Altındaki niyet yukarıdakilerini kapatmaktır. "Kadın kutsaldır.", "Cennet anaların ayaklarının altındadır."…!

Kadını küçülten, aşağılayan toplumun kendisidir. Gelenek, görenekleriyle bunu toplumun doğal ilişkileri sonucu doğmuş, oluşmuş (oluşturulmuş) görünümü ile de önümüze sunmakta ve bununla uyutulup, büyütülmekteyiz. Ve her şey o kadar doğal bir süreç izlemekte ki çoğu zaman, içinde akıp gider, bir numaralı savunucusu olur, yaşatmak için çırpınıp dururuz. Zaten asıl niyet de bunu kadının kendi eli ile yaptırmak değil mi? Aile de kadının sömürüsünü kılıflandırmak için değil mi? Kadının ezilen, itaatkar, geri olması için erkeğe bağımlılığını gerçekleştirmek gerekmiyor mu? Bunun için tüm şartlar en güzel kıyafetleri ile önümüzde serili duruyor. Daha ne bekliyoruz atılıp sarılalım, aman kaçırmayalım bunları! Tepmemizdeki neden ne, isyan etmemiz niye? İşte ekonomik gücümüz olmasa da olur, bize seve seve bakacak erkeğimiz yok mu, mutfak işlerine mahkum olsak, çocuğumuza bağlansak, namuslu kadın olup kendimizi erkeğimize adasak toplumun saygın, hanım kadını olmaz mıyız? Küçümseyip durduğumuz bu erdemlere(!) ulaşmak sanıldığı kadar kolay da değil. Bunun için önce kız çocuğu olarak dünyaya gelmek gerekiyor. (kadın değil) sonra genç kız aşamasına geçilir, yetişkin olduktan sora da kadın olamazsınız hanım, bayan ünvanlarını elde edersiniz ancak, ne zaman ki yaşamınızı bir erkekle birleştirirsiniz kadınsınız o zaman. İşte ne mutlu bize evli kadın olduk. Artık hem cinslerimizle yarışa başlıyabiliriz. Hangimiz en iffetli, hangimiz iyi çocuk bakıcısı, hangimiz daha iyi mutfak kölesi olmaya bakarız. Bunlar için bizi kınayan yok, aşağılayan yok deriz. Oysaki erkeğin kendisi bunları küçük görür, ona göre tüm bunlar basit insanın, aklı kıt insanın işidir. Bu insan da kadından başkası değildir.

Kadını küçülten, aşağılayan toplumun kendisidir. Gelenek, görenekleriyle bunu toplumun doğal ilişkileri sonucu doğmuş,oluşmuş (oluşturulmuş) görünümü ile de önümüze sunmakta ve bununla uyutulup, büyütülmekteyiz.

Kimilerimiz bunu ekonomik bağımlılıktan kurtulmakla yıkacağımıza inanır.

Kadın toplum için köledir. Kölelik doğuştan gelmez aile içinde cinsiyet farklılığı ile doğduktan sonraki andan itibaren eğitimle, örf-adet, gelenekle başlar. Ve kadının kadına dayatmasıdır büyüten, olgunlaştıran. Okusak da, okumasak da, çalışsak da, çalışmasak da aynıyız biz. Kadınız. Ekonomik bağımsızlık, sadece erkeklerle aynı kulvarda cirit atarken bizi onlarla eşitmişiz yanılsamasına kaptırmaktadır. Ve bu eşitlik halisünasyonu bizi o kadar büyülemekte ki çift yanlı sömürüldüğümüzün farkında bile olamamaktayız. Çünkü toplum için biz yukarıdaki deyim ve ata sözlerindeki kadın cinsiyetiyiz. Değişen sadece renkler.

Sömürümüzün temel sebebi değil erkek, sebebin yaşatılması için sadece fiziki gücünden dolayı yerine oturtulandır. Sadece teşhir ve mahkum edilmesi gereken erkek değildir. Kadın ezilen, itaatkar, geri olması gereken değildir.

Cinsiyet daşlarım ne mutfak kölesi olalım ne bebek beşiğine bağlanalım. Çocuk daha doğumdan itibaren cinsiyetine göre eğitilir. Doğurgan biz isek, yetiştiren biz isek gurur bayraklarımızın tohumunu sulayalım. Kadınım, doğurganım, üretenim ne mutlu bana tüm kadın sömürüsüne rağmen.

www.arsivakurdi.org

Sahip olmak ya da olmak

Ümit USLAN

Bir kez, bilge bir Budist, bir tilmizine sormuş:

"Bu odada en çok hoşuna giden şey nedir?"

Uyanık biri olan delikanlı, bir çuval para değerinde, olağanüstü güzellikte fildişi ve altından bir kupayı göstermiş.

"Pekala, al bakalım." demiş bilge. Delikanlı da bir sözü iki ettirmeden, sağ eliyle küçük mücevheri almış.

"Dikkat et, düşürme!" diye uyarmış onu hocası alaycı bir sesle, sonra eklemiş:

"Hoşuna giden başka bir şey yok mu?" Öğrenci, masaya dayanmış, çil çil altınlarla dolu torbanın bile onu tiksindirmediğinin ayrımına varmış.

"Hadi, cesaret" diye yüreklendirmiş onu hocası. Oğlan sol eliyle torbayı kapmış.

"Peki, şimdi?" diye sormuş hocasına, biraz sinirli. Bilge şöyle demiş:

"Şimdi kaşın bakalım!" Doğal olarak yapamamış bunu tilmizi.

İnsan bedeninin bir yeri kaşındığı ya da zihnine bir şey takıldığı sırada kaşınma gereksinimi duymak her zaman başına gelebilir. İki eli de dolu olunca insan iyi kaşınamaz, pek fazla devinim de yapamaz. Sıkı sıkı tuttuğumuz şey de sıkı sıkı tutar bizi.

Hiç kuşkusuz, sahip olduğumuz şeyler de bize sahip olurlar: Sahip olduğumuz, bizim sahibimiz olur.

Binlerce yıldan beri kadınlar ile erkekler arasında, hayatlarının bütün alanlarında kurulan ilişkilere asıl içeriğini veren özelliğin, sahiplik olduğunu artık biliyoruz. Çünkü aksi kanıtlanamayan ve günlük hayatımızın hemen her anında karşı karşıya kaldığımız sonsuz sayıda yaşantılarımız var. Sahiplik ilişkisinin kökeni ise, belirli bir tarihsel durumda ortaya çıkan üretim araçlarının özel mülkiyeti olgusuna (insanlığın kullandığı üretim araçlarının neredeyse % 99'u erkeklerin mülkiyetindedir), bu olguda dayanağını bulan sınıflar ve yönetim tarzına (ülkeleri yönetenlerin neredeyse % 90'ı erkektir) ve bütün bunlara karşılık gelen her şeyin ve herkesin her yerde ve her zaman meta olduğu bir zihniyet dünyasına, bir düşünme tarzına (insanlığın benimsediği değerlerin ve bu değerlerin ifade edildiği kavramların çok önemli bir bölümü erkeklere aittir yada erkeksi özellikleri ağır basmaktadır) götürür bizleri.

Sahiplik kurumunun siyasal bilimdeki karşılığı iktidar, hukuk bilimindeki karşılığı mülkiyet, felsefedeki karşılığı ise yabancılaşmadır. Esas itibariyle, erkeklerin kadınları sahiplenmeleri olgusunun erkeklere sağladığı iktidarın, binlerce yıllık evrim süreci içerisinde onları, hem kendilerine hem kadınlara yabancılaştırması, kişiliklerinin deformasyona, hatta dejenerasyona maruz kalmasıdır yabancılaşma. Kadın - erkek ilişkilerinin, özellikle üzerinde durulması gereken özelliği buradadır. Çünkü mülkiyet ve sahiplik ilişkileri tamamen alt edilse bile, bu ilişkilere karşılık gelen yabancılaşmanın, çok daha uzun bir süre varlığını sürdüreceği bilinmektedir. Hepimiz biliriz: " Bir önyargıyı parçalamak, atomu parçalamaktan daha zordur". Üstelik yabancılaşma bir önyargı filan değildir.

Bu durumun farklı bir anlatımı şöyle olabilir. Erkekler, binlerce yıldan beri kadınlar üzerinde sürdürdükleri iktidarları ile kavgalıdırlar. İktidar olayının özelliği gereği onu kadınlarla paylaşmayan / paylaşamayan, iktidarına bağımlı ve onu sürdürmek için durmadan çaba gösteren, hayatın bütün alanlarında sürüp giden kadın muhalefeti ile kıyasıya didişen bir erkeklik anlayışı, bu anlayışın yaratıcıları ve taşıyıcıları olan erkekleri hem kendilerine hem de kendi varlıklarında bütün insanlığa yabancılaştırmıştır. Bu tür bir erkeklik anlayışının, insanlığın geleceği açısından umut verici olduğu söylenemez. Bütün erkeklerin böyle düşündüğü ve davrandığı ileri sürülemez tabi. Ancak zaten sözü edilen de, somut erkek ya da erkekler değil, erkeklere egemen olan ve en başta da tıpkı bir bumerang gibi sahibini dönüp vuran zihniyettir.

Bu, bir bumerang gibi sahibini dönüp vuran egemenlik zihniyetinin günlük yaşamdaki en uç karşılığı, kadın bedeninin, yine erkekler tarafından mülkiyete konu bir nesne olarak değerlendirilmesinin getirdiği namus cinayetleridir. Sonuç bütün taraflar için tam anlamı ile bir trajedi olmakla birlikte, ağırlıklı olarak, mülkiyeti ile sınırlı ve mülkiyeti tarafından koşullandırılmış erkek egemen zihniyetinin trajedisidir bu. Benzer bir durum kadınlar ile erkeklerin yaşam süreleri arasındaki farkta ortaya çıkar. Erkeklerin kadınlara oranla birkaç yıl daha kısa yaşamalarının belirleyici nedeni, ne kadınların doğurarak yenilenme karakterleri ne de benzeri biyolojik özellikleri değil, erkeğin, ömür boyu kendi iktidarını sürekli üretebilmek için yaptığı sonsuz ve alabildiğine yıpratıcı egemenlik etkinlikleridir. Ya da etkinliklerinin egemenlik boyutudur.

Sorunun bir çözümü, yukarıda sözü edilen iktidarın kadınlarla paylaşımı olamaz. Çünkü iktidarın kendisi kadın - erkek ilişkilerini tümü ile zehirleyen bir olgudur ve kesinlikle paylaşılabilir bir olgu değildir. Kaldı ki iktidarın paylaşılması durumunda ortaya çıkacak olan şey, kadınların özgürleşmesi değil, olsa olsa erkek egemenliğine suç ortaklığıdır.

Bir gece ansızın, iktidarın erkeklerden kadınlara geçmesi de sorunun çözümü değildir. Çünkü sorun iktidarın kimin elinde olduğu değil, bir cinsel özelliğin iktidarın sürekliliği doğrultusunda kullanılmasıdır. Bu durumda, iktidarın erkek yada kadınlara ait olması arasında değişen bir şey yoktur. Bu anlamda Marks'ın özdeyişi ufuk açıcı olabilir : " Başka bir ulusu ezen bir ulusun özgür olamayacağı " gibi, BAŞKA BİR CİNSİ EZEN BİR CİNS DE ÖZGÜR OLAMAZ.

Erkek egemenliği, erkeklerin yada en azından iktidar olayının ne olduğunun bilincine ulaşan erkeklerin, " artık iktidarımızı bırakalım " demeleri ile de çözümlenemez. Çünkü binlerce yıldan beri sürüp gelen erkek egemenliği (patriyarka), siz onu bırakmak isteseniz de öyle kolay kolay bırakılabilecek bir özellik değildir. Çünkü patriyarka, tek tek her bir erkekte somuta bürünen, bir toplumsal özelliktir. Üstelik "artık iktidarımızdan vazgeçelim" anlayışı da, lütufkar görünümünün altında gizli bir iktidar içermektedir. Ancak kuşkusuz, iktidarın dejeneratif özelliğinin bilincine varılması, onun alt edilmesinde kaçınılmaz bir ilk adımdır.

Erkek egemenliğinin ve bu egemenliğin kendisi ile birlikte özgür gelişmekten yoksun bıraktığı insanlığın diğer yarısının, insanlığı getirdiği yer, gözlerimizin önündedir. Bulunduğumuz noktadan hareketle, kadının özgürleşmesinin bütün insanlığın bugününü ve yarınını ilgilendirdiği, sorunun asıl taşıyıcısı erkeklerden beklenemeyecek, erkeklere bırakılamayacak kadar ciddi bir sorun olduğu söylenebilir. Ancak kadın - erkek sahiplik ilişkisini sona erdirecek olan özgürleşme çabaları, başlangıçta, bu özgürleşmeden en büyük kazancı sağlayacak olan kadınlar tarafından kotarılabilir. Bu noktada sevindirici olan ve bütün dünyada da fiilen ortaya konulanın, kadınların "Sizin egemenliğinize karşı mücadele etmek istiyoruz, müsaadelerinize arz ederiz." diye erkeklere dilekçe vermelerinin gerekmemesidir. Süreç içerisinde, bu kadın ağırlıklı ya da esaslı hareketin gerekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda erkekler de özgürlük kavgasına dahil olabilirler. Zaten özgürleşme süreci de kadınlara, özgürlüğün, tek tek her bir erkekte ete kemiğe bürünen erkek egemenliğinden kurtuluş ile değil, kadın - erkek herkese insanca yaşama olanağına özgürlük ile anlamlı olabileceğini gösterecektir.

Kürt Feminist Hareketi, Kürt erkeğinin özgürleşmesinde bir kaldıraç görevi üstlenebilir. Bu hareketin ortaya çıkışından itibaren, Kürt erkeğinin kendisine sorması gereken soru şudur: Ben NASIL BİR ERKEĞİM? Sahip olan ve sahip olunan bir erkek mi yoksa sadece bir erkek mi?

umituslan@mynet.com

Ayşoya Mektuplar *

Başaklar diz boyu dağlarda bacım
Kınalı saçlarda unutulmuşluğun acısı
Gözlerimiz bir noktada asılı kaldı
Bulutlardan medet umduk
Aç köstebeklerle dertleştik yıllar yılı
Bir garip yağmurda sustu türkülerimiz
Başaklar diz boyu dağlarda bacım
Gene gözlerinde o ışık allı yeşilli
Yılların karanlığında yitirdik dileklerimizi
Gökle toprağın karalığını ayırt edemedik
Bir rüzgar vakti çatladı dudaklarımız
Ne desem sana lo.....
Deve kuşundan farksız halimiz
Kimimiz kumlara başını gömdü, daha ana memesine doymadan
Sabah akşam demedik, seraptan serapa koşuştuk
Bir garip boşlukta kasıldı ellerimiz
Bekle dediler
Bekledik yıllar yılı
Bekleye bekleye topraklar çatladı lo...
Gökte yıldızlar sıkıntılarından sarardı artık
Ayı aralarına alıp cümlesi bir türkü tutturdular
DELİLO DELİLO
DELİLO LO
Dağlarda ekinler diz boyu bacım
Göz yaşlarınla sulandı yıllar yılı
Bir kadının naylon çoraplı bacakları
Günah kızlarının davul zurnayla oynadıkları bir sabah
Sosyete Melahatın çılgın kahkahaları
Sil şu gözlerinin yaşını artık
Başaklar diz boyunu geçti Ayşo
Bir garip çöl treniyiz Ayşo
Tüm seraplar durağımız oldu
Nasırlar ayağımıza papuç, tezek parfümümüz oldu
Ne halimizi soran var, ne de bizi arayan
Dağlar hüzünlü, dağlar mor, en kötüsü bakışların mor
Bir garip gazel dolaşır çöllerde
Herkes göklere erişti
Biz çöllerde susuz kaldık
Bize çok yazık oldu.

Turgut BORAN

Doğuda Ayşo, batıda Ayşe' dir. Arabistan' da Aiva derler. O- bazen Ayda bazan Ayian olur. Beni ilgilendiren onların bulunduğu yer değil, içinde bulundukları acı şartlardır. Benim AYŞO'm belki bunların en behtsızı. Diyarbakır'ın Sarıcak köyünden. Onu tanımıyorum. Bir kez dereye giderken gördüm. Asaleti ve güzelliği ile dikkatimi çekti. İsmini bilmediğim halde ona içimden AYŞO diyesim geldi. Bu mektuplar Sarıcak köyünün güzel bahtsız AYŞO'suna yazıldı. Onu tanımıyorum; fakat içinde bulunduğu çevreyi çok iyi biliyorum.

*1963 yılında çıkan Deng dergisinin 2.sayısından alınmıştır.

www.arsivakurdi.org

Gebelik ve beslenme *

Gebelik, kadının hayatında yeterli ve dengeli beslenmenin öneminin arttığı bir dönemdir. Bu dönemde aşırı kilo alınması kadar yetersiz beslenme de anne ve bebek sağlığı için risktir. İki kişilik yeme düşüncesi doğrudur ancak bu çift porsiyon yeme anlamında değildir. Gebenin günlük artan enerji ihtiyacı ortalama 300-500 kaloridir. Amaç artan enerji ihtiyacını fetüsün gereksinimleri doğrultusunda karşılayabilmektir. Bir gebenin günlük ortalama enerji ihtiyacı 2100-2500 kaloridir. Bunun belirlenmesinde anne adayının yaşı, fiziksel yapısı ve aktivitesi göz önüne alınır. Gebelik boyunca toplam ağırlık artışı 10-12 kilo olmalıdır. Bu konuda Beden Kitle İndeksi de yol göstericidir.

Beden Kitle İndeksine (Ağırlık (kg) / Boy2 (m)) göre; hamilelik öncesinde 20'nin altında olanların toplam ağırlık artışı 12,5-18 kg olması beklenirken 25'in üstünde olanların maksimum 12 kg alması beklenir. Özellikle gebeliğin 20. haftasından sonra enerji gereksinimi artar ve yağ birikimi oluşmaya başlar. Bu yağ deposu emziklilik döneminde artan enerji ihtiyacının bir kısmını karşılamak içindir.

Proteinler vücudun yapı taşlarıdır. Fetüsün büyümesi, gelişmesi için gereklidir. Gebelik boyunca ortalama 950 gr. protein depo edilir. Alınan proteinin kalitesi göz önünde tutularak diyete günde 9-20 gr. protein ilave edilmelidir. Toplam ortalama günlük protein ihtiyacı 60 gr. dır. En iyi protein kaynakları süt ve süt ürünleri, yumurta, et ve kuru baklagillerdir.

Yağlar vücuda enerji sağlayan besinlerdir. Yağda eriyen vitaminlerin (A,D,E,K) vücuda alınmasında taşıyıcı rol üstlenirler,vücut tarafından yapılamayan elzem yağ asitlerinin vücuda alınmasını sağlarlar. Özellikle fetüsün beyin ve sinir sisteminin gelişmesi için sıvı yağların önemi büyüktür.Bu dönemde gebelerin kanola yağı, soya yağı ve zeytinyağı gibi bitkisel yağları tüketmesi önerilir. Aşırı yağ tüketimi ise gereksiz kilo alımına neden olur.

Kalsiyum fetüsün kemik gelişimi için gereklidir.Yetersiz alındığında gereksinim kemiklerden kalsiyum çekilerek karşılanır. Bu durum da kemik yumuşamasına ve diş çürüklerine neden olur. Günde 500 mg. kalsiyum ek olarak alınmalıdır. Günlük kalsiyum gereksinimi 1100-1200 mg.dır. Kalsiyumun zengin kaynakları süt, yoğurt, peynir, pekmez, fındık, fıstık, kuru baklagiller, yeşil yapraklı sebzeler ve kurutulmuş meyvelerdir. Kalsiyumdan zenginleştirilmiş sütler tercih edilebilir.

Kemik gelişimi için D vitamini de önemlidir.Bu nedenle anne adayı güneşten yeteri kadar faydalanmalıdır.

Demir yönünden eksik beslenme gebelerde anemiye neden olmaktadır.

Bu annelerden doğan bebeklerin de düşük doğum ağırlıklı veya prematüre oldukları gözlenmiştir.

Diyete günde 15-20 mg. Demir ilave edilmelidir. Et ürünleri, sakatat, yumurta, kurubaklagiller, kurutulmuş meyveler ve koyu yeşil yapraklı sebzeler demir içeriği zengin besinlerdir. Demirin vücut tarafından kullanılabilmesi için C vitamini tüketimine de önem verilmeli ve kafein içeren çay, kahve, kola gibi içecekler yemeklerle birlikte içilmemelidir.

Folik Asit yetersizliğinde nöral tüp defekti denilen doğumsal anomalilerin oluşum riski artmaktadır. Annede anemi gelişmektedir. Karaciğer, koyu yeşil yapraklı sebzeler, karnıbahar, yumurta, et, süt, süt türevleri, tahıllar folik asit açısından zengin yiyeceklerdir.

Çinko eksikliğinde; fetüste büyüme geriliği, ölü doğumlar ve doğumsal anomalilerin görülme sıklığının arttığını gösteren çalışmalar vardır. Günde 15-20 mg. çinko alınması yeterlidir. Et, süt ve süt türevleri, yumurta, deniz ürünleri, yağlı kuruyemişler çinko açısından zengindir.

İyot yetersizliğinde düşük, ölü doğumlar, doğumsal anomaliler, zeka geriliği gibi sorunlar oluşmaktadır. Bunu önlemek için iyotlu tuz kullanımı önerilir.

Kabızlık, kilo artışı, hareketlerde azalma, yanlış beslenme ve gebelik hormonlarının barsak hareketlerinin azalması sonucu sıklıkla oluşur. Posadan zengin kuru baklagil, bulgur, sebze ve meyvelerin bolca tüketilmesi, kuru kayısı, erik gibi barsak hareketlerini arttırıcı besinlerin yenilmesi, günde 1,5-2 lt sıvı alınması, fiziksel aktivitenin arttırılması ve esmer ekmek tüketmek bu sorunu çözmede yardımcı olmaktadır.

Sabah hastalığı da denilen bulantılar özellikle gebeliğin ilk haftalarında görülmektedir. Yataktan kakmadan önce tuzlu bisküvi, kraker ya da ekmek yemek bu belirtileri azaltmaktadır. Bu durumda az ve sık yemek, yemeklerle birlikte sıvı tüketmemek, yağlı, kızartılmış yiyeceklerden kaçınmak gerekir. Yemeklerin hoşa gidecek şekilde sunulması da besin alımını kolaylaştırır.

UYARILAR ;

- Sucuk, salam, sosis gibi katkı maddesi fazla besinler mümkün olabildiğince az tüketmelidir.

-Çiğ etler yenilmemelidir.

- Ağır metal ve sarılık riski taşıyan midye ve konserve balıklardan kaçınılmalıdır.

- Pastörize edilmiş süt ve ürünleri kullanılmalıdır.

-Sebze ve meyveler, ilaç kalıntıları göz önüne alınarak çok iyi yıkanmalıdır.

- Küflü, ezik, çürük ya da normal boyutlarından farklı görünümdeki besinler tüketilmemelidir.

- Mevsim sebze ve meyveleri tercih edilmelidir.

- Alkol ve sigaradan kaçınılmalıdır.

-Çay, kahve, kola yerine taze meyve suları ve bitkisel çaylar tercih edilmelidir.

HAMİLELER İÇİN GEREKLİ BESİN MİKTARLARI

TAHIL GRUBU : 6-11 Porsiyon
SEBZE GRUBU : 3-5 Porsiyon
MEYVE GRUBU : 2-4 Porsiyon
SÜT GRUBU : 3-4 Porsiyon
ET GRUBU : 3-4 Porsiyon

*populermedikal.com sitesinden alınmıştır.

www.arsivakurdi.org

Kadın hukuku

İştar Hukuk Servisi

"Kadın giyotine gitme hakkına sahipse, kürsüye çıkma hakkı da olmalıdır."

OLYMPE DE GOUGES

Fransa'da 1789 yılında "İnsan ve Yurttaş hakları bildirgesi" yayınlandığında siyaset tarihi önemli bir yapı taşına kavuşmuştu. Yurttaşlık kavramının ve yurttaş haklarının tarih sahnesinde ilk kez böylesine geniş çapta formüle edilmesi kuşkusuz dev bir adımdı. Ki bu adım kadın, erkek, köylü, burjuva tüm halkın el birliğinin sonucuyla atılabilmişti.

Ne var ki aynı dev adım kadınlar için söz konusu değildi. Bu parıltı kadınları kapsamıyordu. Kadınlar "yurttaş haklarının" dışında tutulmuştu. Kadınların ihtilaldeki tartışmasız yerine rağmen bu sonuç kötü bir şaka gibi duruyordu.

Üstüne üstük 1791 Anayasası ile kadınlar seçmeseçilme hakkından da yoksun bırakılmıştı.

Yorulmaz, iflah olmaz, direnişçi, mücadele kadını Olympe de Gouges, işte o günlerde "Kadınlara Yurttaşlık Haklarının Tanınması" manifestosunu yayınlayacaktı. O giyotine sırf bu talepleri yüzünden giderken, biz bilgi çağının (!) kadınları hala bu hakları "kullanabilip kullanamamayı" tartışıyoruz tarihin ironisi karşısında.

Türkiye'de yaşayan kadınlar için durumun daha çetrefilli olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı? Son günlerde ismimizin artan intiharlarla, namus cinayetleriyle eş güdümlü hale gelmişliğini düşünürsek bizlerin işin daha "giyotine gitme" aşamasında olduğumuz ortaya çıkar. Ne yazık ki bizler daha insan haklarının en birincisini oluşturan "yaşama hakkında" takılı kalmışken, yurttaş haklarını "kullanıp kullanamama"nın ilk kertesinde bile değiliz neredeyse. Tabi bir kısım "bizler" yaşama hakkının ötesine geçebilmeyi başarabilmişsek dahi, kürsüye çıkıp çıkamama, çıktıksak eğer orda uzun süre oturup oturamama hakkını tartışmak durumundayız. Ki olay kürsüye çıkmadan başlayan bir gerçekliktir. Yasalara ince ince sinmiş, yok sayılma meselesidir, erkeğe tabi olma sorunudur, kendin olmaktan geçtik birey olamama açmazıdır. Bu yüzden namus cinayetlerinde veya bu cinayetlerin bir başka görüntüsü olan intiharlarımızda özne olmak tartışılması gereken hayati önceliğimiz olsa bile; soyadımızı, çocuğumuzu, işimizi, eşimizi, boşanma hakkımızı, malımızı, mülkümüzü kısacası hayatımıza dair bir çok şeyimizi kapsayan yasal haklarımızı bilmek ve tartışmak bir o kadar önemli önceliklerimizden olmalıdır.

Yaşam ve önümüze çıkardığı engeller ne kadar çetin olursa olsun, onları geçme gücünde "bilmek" ve "istemek" en büyük yardımcılarımız olacaktır.

Bir dizi olarak yayınlamayı düşündüğümüz bu yazı kapsamında hepimizi yakından ilgilendirdiğine inandığımız sağlık, ekonomik, sosyal, siyasal haklarımızdan, aile hukuku çerçeveli haklarımıza hatta medya karşısındaki durumumuza varır alanlar yer alacaktır.

Başlangıcı Olympe de Gouges' in, uğruna giyotine gittiği "Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi' ile yapmak 1790'lı yıllardan günümüze kadın haklarının ve bu haklardan faydalanmanın kat ettiği mesafeyi serecektir gözler önüne.

"Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi'

Başlangıç:

Ulusu temsil eden anneler, kızlar ve kız kardeşler Ulusal Meclise katılmak istemektedirler. Halkın mutsuzluklarına ve hükümetlerin yozlaşmasına neden olarak, kadının haklarının unutulmasını ya da çiğnenmesini gördüklerinden, kadının doğal, vazgeçilmez ve kutsal haklarını resmi bir bildirge ile açıklamaya karar verdiler; ta ki bu bildirge, bütün toplum üyelerinin zihninde yer ederek onlara her an görevlerini ve haklarını hatırlatsın; ta ki kadınların ve erkeklerin iktidar tasarruflarını her kurumun kendi amaçlarıyla kıyaslamaya her an olanak vererek bu amaçlara daha iyi uyulmasını sağlasın; ta ki bundan böyle yalın ve tartışılmaz ilkelere dayanacak olan kadın yurttaş şikayetlerine , her durumda anayasanın korunması ve herkesin mutluluğu doğrultusunda bir çözüm getirilmesine ışık tutsun.

Dolayısıyla, annelik meşakkatindeki cesaretinde olduğu kadar güzellikte de üstün olan cins, Yüce Varlığın huzurunda kadın ve kadın yurttaş haklarını şu şekilde saptar ve açıklar:

Madde 1-

Kadın özgür doğar, hukuksal olarak erkekle eşittir ve öyle kalır. Toplumsal farklılıklar ancak ortak yarara dayanabilir.

Madde 2-

Her siyasal topluluğun amacı kadının ve erkeğin doğal ve vazgeçilmez haklarının korunmasındır. Bu haklar özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve baskıya karşı direnme hakkıdır.

Madde 3-

Her tür egemenlik ilkesi temel olarak kadınların ve erkeklerin birleşmesinden oluşan ulustan kaynaklanır; hiçbir organ, hiçbir birey açıkça ulustan kaynaklanmayan bir yetkiyi kullanamaz.

Madde 4-

Özgürlük ve adalet hak sahiplerine haklarının teslimi esasına dayanır. Kadının doğal haklarının kullanılması ancak erkeğin kadına karşı koyduğu ebedi zulümle sınırlanmıştır. Bu sınırlar doğanın ve aklın yasaları ile yeniden biçimlendirilmelidir.

Madde 6-

Yasa genel iradenin ifadesi olmalıdır. Kadın ve erkek tüm yurttaşların doğrudan ya da temsilcileri aracılığı ile yasa yapmaya katılmaya hakları vardır. Yasa herkes için aynı olmalıdır. Yasa önünde eşit olduklarından, tüm kadın ve erkek yurttaşlar her tür yüksek görev, mevki ve kamu görevine eşit olarak, gayretlerine göre ve aralarında erdem ve yetenekleri dışında ayrım gözetilmeksizin alınmalıdır.

Madde 7-

Hiçbir kadın ayrıcalıklı değildir. Kadınlar yasada öngörülen durumlarda suçlanır, tutuklanır ve hapsedilir.

Madde 8-

Yasa ancak açık ve kesin olarak gerekli cezalar getirebilir ve hiç kimse işlenen suçtan önce çıkarılarak ilan edilen ve kadınlara usulune göre uygulanan bir yasaya dayanmadan cezalandırılamaz.

Madde 9-

Suçlu görülen her kadına yasanın gereği uygulanır.

Madde 10-

Hiç kimse en temel ihtiyaçlarından dolayı olsa bile rahatsız edilemez. Kadının tıpkı idam sehpasına çıkma hakkı olduğu gibi kürsüye çıkma hakkı da olmalıdır; elverir ki davranışları yasa tarafından sağlanan kamu düzenini bozmasın.

Madde 11-

Düşünce ve inançların başkalarına özgürce iletilmesi kadının en önemli haklarından biridir,çünkü bu özgürlük babanın çocuklara karşı olan yasallığını güvence altına alır. Dolayısıyla her kadın yurttaş , barbar bir önyargı onu gerçeği gizlemeye zorlamadan özgürce, bir erkeğe "size ait olan çocuğun annesiyim" diyebilir. Bu özgürlüğün kötüye kullanılmasından ancak yasaca belirlenen durumlarda sorumlu olur.

Madde 12-

Kadının ve kadın yurttaşların haklarının güvence altına alınması kamu yararının gereğidir. Bu güvence onu emaneten elinde tutanların kişisel yararı için değil, herkes için sağlanmalıdır.

Madde 13-

Kamu gücünün sürdürülmesi ve idarenin giderlerini karşılamak için kadının ve erkeğin ödeyeceği vergi eşittir. Kadın tüm angaryaları, tüm zahmetle işleri erkeklerle paylaşmaktadır; dolayısıyla tüm mevkilerde, yüksek görevlerde, memuriyetlerde, sanayi ve öteki iş yerlerinde eşit olarak yer almalıdır.

Madde 14-

Kadın ve erkek yurttaşlar kendileri ya da temsilcileri aracılığıyla vergilerin gerekliliğini onamak hakkına sahiptirler. Kadın yurttaşlar buna ancak erkek yurttaşlarla eşit olarak katılabilirler. Bu eşitlik sadece serveti değil, kamu yönetimini, matrahın saptanmasını, verginin toplanmasını da kapsar.

Madde 15-

Vergileri ödemekte erkeklerle işbirliği yapan kadınlar idare örgütünün her memurundan hesap sorma hakkına sahiptirler.

Madde 16-

Hakları güvence altına alınmamış, kuvvetler ayrılığı belirlenmemiş toplumların anayasaları yok demektir; kaleme alınmasında ulusu oluşturan bireylerin çoğunluğunun katkısı olmayan anayasanın hükmü yoktur.

Madde 17-

Mülk birlikte ya da ayrı olan cinse de aittir. Bu mülk hem kadının hem de erkek için kutsal ve dokunulmaz bir haktır. Yasaca belirlenen kamu hizmetleri için açıkça gerekli görülmedikçe, adil ve peşin bir tazminat ödenmedikçe, hiç kimse doğanın ona verdiği gerçek bir servet olan bu haktan yoksun bırakılamaz.

www.arsivakurdi.org

Kadınlar için sözlük

Aile planlaması: Nüfusun doğurganlığını düşürmeyi gözeten hizmet ve programlar. Aile planlaması programları doğurganlığı önlemek için genellikle koruyucu önerir ve hem annenin hem çocuğun sağlığını korumak için çocuk aralığı yöntemlerini savunurlar.

Ayrımcılık: Kişiye bireysel yeteneği dışındaki ölçütlerle farklı muamele yapılması. Yaş, bedensel yetenekler, sınıf, etnik köken, cinsiyet, ırk ya da din ayrımına dayalı muamele.

Cam tavan/görünmez engel: İşyerlerinde, eğitimlerine ve uzmanlıklarına bakmaksızın ya da ayrımcılığı önlemeye yönelik yasa ve yönetmeliklere aldırmaksızın, hatta istihdam kalıplarında kadın sayısını artırmaya yönelik olumlu eylem uygulamalarına rağmen kadınları meslekte üstün mevkilere yükselmekten fiilen alıkoyan ve çoğu kez bir "kıdemli erkekler" şebekesinin işbirliğiyle yürüyen ayrımcı davranışların toplam etkisi.

Cins/ toplumsal cinsiyet: Kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal olarak kurulmuş, zaman içinde değişebilen ve kültürler arasında ve her bir kültürde yaygın değişiklikler gösteren farklılıklar.

Cins ayrışımlı veri: Dökümü cinsiyete göre yapılan veri. Bu uygulamada cinsiyet bağımsız değişkenlerden biridir ve bilgi kadın ve erkeklerin etkinlikleri, beklentileri, ihtiyaçları ve çıkarları kadar kaynaklara erişimlerindeki farklılıklar bakımından da ayrıştırılır.

Cins bakışı: Erkek ve kadının ekonomik, siyasal, toplumsal, hukuksal ve kültürel olay ve süreçleri nasıl farklı etkilediklerinin ve bunlardan nasıl farklı etkilendiklerinin araştırılması.

Cins bilinci: Kadın ve erkeği farklı farklı etkileyen kalkınma plan, program ve projelerinin merkezine kadının ihtiyaç ve önceliklerini yerleştirme tavrı.

Cins çözümlemesi: Bir süreç ya da görüngünün, kadın ve erkeği etkileyen cins temelinde iş bölümü, üretken olan ve olmayan etkinlikler, kaynak ve imkanlara erişim ve denetim ve sosyo-ekonomik ve çevresel etkenler gibi temel konular da dahil olmak üzere kadın ve erkek rolleri ele alınarak çözümlenmesi.

Cins duyarlığı: Cins temelinde ayrımcılığın gerisindeki sosyo-kültürel etmenlerin anlaşılması ve göz önünde tutulması.

Cins egemen meslekler: Cins temelinde işbölümü dolayısıyla cinsiyetlerden birinin -kadın ya da erkek- egemen olduğu iş ya da meslekler.

Cins eşitliği: Cins eşitliği kadınlarla erkekler arasında, örneğin, eğitim, sağlık, idari ve yönetsel mevkiler, bakanlık görevleri ve parlamentodaki sandalyelere erişim bakımından iktidarın eşit paylaşımını ifade eder. Cins eşitliğinin göstergelerinden biri de eşit değerde işe eşit ücret ödenmesidir.

Cins eşitsizlikleri: Kadın ve erkeklerin kaynaklara, statülere, ve refaha erişimlerindeki, genellikle erkek yararına olan ve çoğu zaman yasalar ve toplumsal adetlerle kurumlaştırılan farklılıklar.

(Devam edecek)

* IPS İletişim Vakfı;
"Cins Bakışı Sözlüğü"nden alınmıştır.

KADINLARIN ANDI

(Kadınların Küresel Stratejileri Toplantısı Bildirgesi)

Bizler, yeni bir bin yılın eşiğindeki kadın insan varlıklarıyız. Bizler, türümüzün çoğunluğunu oluşturuyoruz; buna karşın hep gölgelerde yaşadık. Bizler görünmeyenleriz, okur-yazar olmayanlarız, emekçileriz, göçmenleriz, yoksullarız.

Ve diyoruz ki, artık böyle olmayacağız!

Bizler, açlık çeken kadınlarız; pirincin, sığınacak bir evin, özgürlüğün, birbirimizin, kendimizin, açlığını çeken kadınlar...

Bizler, susuzluk çeken kadınlarız; temiz suyun ve kahkahanın, okur-yazarlığın, aşkın, susuzluğunu çeken kadınlar...

Bizler, her toplumda, her zamanda var olduk. Katliamlar yaşadık, ama var olmaya devam ettik. İsyan ettik, başkaldırdık ve isyanımızın izlerini bıraktık.

Bizler sürekliliğiz; geleceği geçmişle, mantığı duyguyla dokuyoruz.

Bizler aklı başında kadınlarız ve EVET diye haykırıyoruz!

Bizler, kemikleri kırılmış; sesleri, akılları, yürekleri kırılmış kadınlarız; ama gene de, HAYIR diye fısıldamaya devam ediyoruz.

Bizler, ruhunu hiçbir köktendinci kafesin hapsedemeyeceği kadınlarız.

Bizler, her birimiz değerli, benzersiz, gerekliyiz. Birbirimizin aynısı olmak zorunda değiliz ve bunun için kendimizi güçlü, gönençli ve rahat hissediyoruz. Bizler, özlemin kızlarıyız. Bizler 21. yüzyılın politikalarını dünyaya getirecek olan gebe kadınlarız.

Bizler, erkeklerin, "kendilerinizi onlardan sakının" diye uyardığı kadınlarız.

Bizler, bütün sorunların bizim sorunlarımız olduğunu bilen kadınlarız; bilgeliğimize yeniden sahip çıkıyor, yarınlarımızı yeniden icat ediyor, iktidar da dahil olmak üzere her şeyi sorguluyor ve her şeyi yeniden tanımlıyoruz.

Neye ihtiyacımız olduğunu, öfkemizi, umudumuzu, geleceğe ilişkin hayallerimizi ayrıntıyla belirledik son birkaç on yılda. Sessizliğimizi kırdık, sabrımızı tükettik. Acılarımıza ağıt yakmaktan bıktık. Belirsiz sözlerden ve beklemekten bıktık. Eyleme, onura, sevince susadık. Artık yalnızca sabretmek ve varlığımızı sürdürmekle yetinmek istemiyoruz.

Bizleri inkar etmeye, tanımlar içine hapsetmeye, eritip yok etmeye, mahkum etmeye çalıştılar; köleleştirildik, özgürlüğümüz kısıtlandı, sürgünlere ve gaz odalarına yollandık, tecavüze uğradık, dayak yedik, yakıldık, gömüldük. Ama hiçbir şeyle, kendi başarısız sistemlerini kurtarma teklifiyle bile, teslim alınmadık.

Binlerce yıldır kadınlar, iktidara sahip olmaksızın sorumluluk taşıdılar; erkekler ise, sorumluluk taşımadan iktidara sahip oldular. Şimdi, bizlere dost olma cesaretini gösteren erkeklere bir denge olanağı, bir gelecek sunuyor, bir yardım eli uzatıyoruz. Ama, onlar olsun ya da olmasın, biz yolumuza devam edeceğiz.

Çünkü bizler Kocakarılarız, yeni yetmeleriz, ilk gelen ama sonuna dek direnen Yerlileriz, tümüyle farklı bir boyutun Yerlileri... Biz Zambia'da kız çocuğu, Burma'da büyükanne, El Salvador ve Afganistan'da, Finlandiya ve Fiji'de kadınız. Balinanın türküsü ve yağmur ormanıyız. Kıyıda patlayacak olan dip dalgasıyız; yitik ve aşağılanmış ve gözyaşları içinde bile olsa, ışığa doğru sendeleyerek koşanlarız.

Bunların tümü de biziz. Biz yoğunluk, enerji kabından taşmış varlıklarız, artık daha fazla beklemeye tahammülü kalmamış, durdurulamaz varlıklar...İşte yeni bin yılın eşiğinde duruyoruz, ardımızda yıkıntılar, bize yön gösterecek bir haritadan bile yoksun, dilimizde korkunun keskin tadı.

Gene de zıplayacağız.

Hayal etmek, bir yaratıcılık eylemidir.

Yaratıcı olmak ise iradenin uygulanması.

Bunların tümü politiktir. Ve mümkündür.

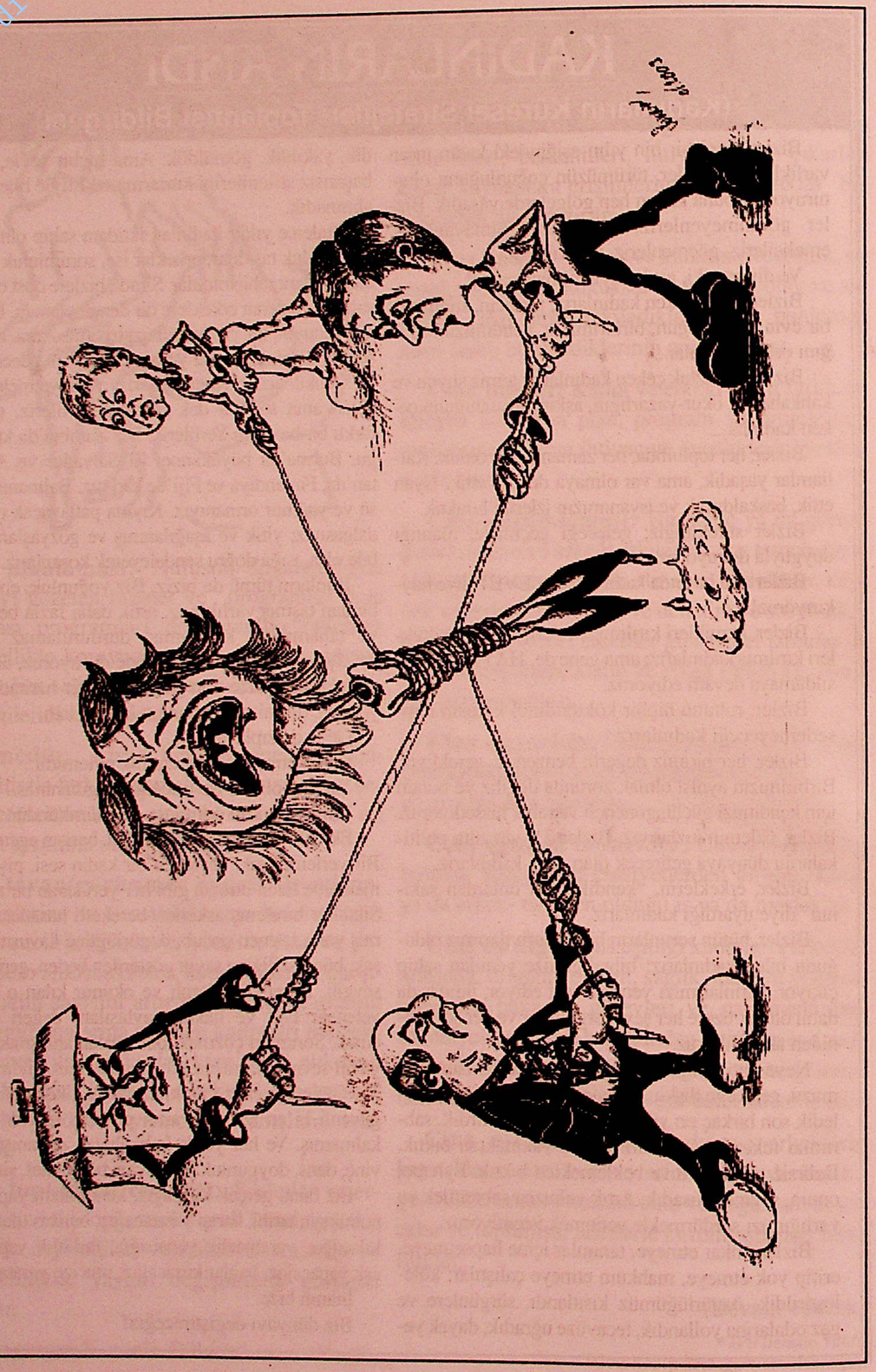
Ekmek: Tertemiz bir gökyüzü, barışın egemenliği. Bir yerlerde şarkı söyleyen bir kadın sesi, pişen yemeklerde tüten duman gibi her yeri saran bir melodi. Silahları bırakmış askerler, bereketli hasatlar, iyileşmiş yara, istenen çocuk, özgürlüğüne kavuşmuş tutsak, bütünselliğine saygı gösterilen beden, geri dönen sevgili. İşaretleri anlamlı ve okunur kılan o büyülü yetenek. Eşit ve hakça paylaşılan, değeri verilen emek. Sorunları çözmek için varılan anlaşmadan duyulan sevinç. Yalnızca selamlamak için kaldırılan eller. Güvenli yerler-yürekler, evler, ülkeler- öylesine güvenli ki en sonunda artık güvenli sınırlara gerek kalmamış. Ve her yerde kahkahalar, dayanışma, sevinç, dans, doygunluk. Mütevazı bir cennet, şimdi de.

Biz bunu gerçek kılacağız, kendimizin yapacağız, politikayı, tarihi, barışı yaratacağız, bunları ulaşılabilir kılacağız, yaramazlık yapacağız, farklılık yapacağız, aşk yapacağız, bağlar kuracağız, mucize yaratacağız.

İnanın bize.

Biz dünyayı değiştireceğiz!

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

Fiyatı: 2.000.000 TL